

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKOVNOG SUSTAVA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 30. 9. 2024.

Sarajevo, prosinac 2024. godine

Skraćenice i termini

AMFI	Udruga mikrofinancijskih organizacija u BiH
AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
ASF	Available Stable Funding (Raspoloživo stabilno financiranje)
BD	Brčko Distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CRK	Centralni registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih osoba u BiH
EBA	European Banking Authority (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
ECB	European Central Bank (Europska centralna banka)
ECL	Expected credit loss (Očekivani kreditni gubitak)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMF	Federalno ministarstvo financija/finansija
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene financijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti kapitala)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokrića likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
NFI	Nedepozitne financijske institucije
MREL	Minimum requirement for own funds and eligible liabilities (Minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze)
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
NSFR	Net Stable Funding Ratio (Koeficijent neto stabilnog financiranja)
RBFBiH	Razvojna banka Federacije Bosne i Hercegovine
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
RSF	Required Stable Funding (Potrebno stabilno financiranje)
SB	Svjetska banka
SBS	Subjekti bankovnog sustava FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, leasing društva, faktoring društva, mjenjači i druge financijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruga banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruga društava za leasing BiH

UO FBA	Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije BiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o leasingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

SKRAĆENICE I TERMINI	2
POPIS TABLICA:	6
POPIS GRAFIKONA:	8
SAŽETAK REGULATORNIH ZAHTJEVA I STANDARDI POSLOVANJA SBS	9
SAŽETAK	12
UVOD.....	17
1. BANKARSKI SEKTOR.....	19
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	19
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	19
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel	19
1.1.3. Kadrovska struktura	21
1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	22
1.2.1. Bilanca stanja	22
1.2.2. Obveze.....	25
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala	29
1.2.4. Kreditni rizik	32
1.2.5. Profitabilnost.....	39
1.2.6. Ponderirane NKS i EKS.....	43
1.2.7. Likvidnost	44
1.2.8. Devizni (FX) rizik	49
1.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	50
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	51
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA	55
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR.....	55
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH	55
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža.....	55
2.1.1.2. Struktura vlasništva	55
2.1.1.3. Kadrovska struktura.....	55
2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	56
2.1.2.1. Bilanca stanja	56
2.1.2.2. Kapital i obveze	57
2.1.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive	59
2.1.2.4. Financijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH	61
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	64
2.2. LEASING SEKTOR	65
2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBiH.....	65
2.2.1.1. Broj leasing društava i podružnica	65
2.2.1.2. Struktura vlasništva	65
2.2.1.3. Kadrovska struktura	65
2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA.....	66
2.2.2.1. Bilanca stanja	66
2.2.2.2. Kapital i obveze	68
2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive	68
2.2.2.4. Profitabilnost	69
2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga	71
2.2.3. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR.....	72
2.3. FAKTORING POSLOVI.....	73
2.3.1. Sudionici na tržištu faktoringa u FBiH	73
2.3.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH	73
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	74

ZAKLJUČAK	76
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR.....	78
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30. 9. 2024.	78
Prilog 2 - Bilanca stanja banaka u FBiH - Izvješće o finansijskom položaju na kraju razdoblja - 30. 9. 2024.....	79
Prilog 3 - Pregled ukupne imovine, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30. 9. 2024.....	80
Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30. 9. 2024.....	81
Prilog 5 – Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH - Izvješće o ukupnom rezultatu za razdoblje 1.1. - 30. 9.2024... ..	82
Prilog 6 - Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite po razdobljima	83
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	84
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30. 9. 2024.....	84
Prilog 8 - Zbirna bilanca stanja MKF - 30. 9. 2024.....	85
Prilog 9 - Zbirna bilanca stanja MKD - 30. 9.2024.....	86
Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30. 9. 2024.....	87
Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO - 30. 9. 2024.....	88
Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO	88
Prilog 12 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKF - 30. 9. 2024.	89
Prilog 13 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKD - 30. 9. 2024.....	90
PRILOZI ZA LEASING SEKTOR	91
Prilog 14 - Osnovni podaci o leasing društvima u FBiH - 30. 9. 2024.....	91
Prilog 15 - Zbirna bilanca stanja leasing društava - 30. 9. 2024.....	92
Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja leasing društava u FBiH - 30. 9. 2024.	93
Prilog 17 - Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava - 30. 9. 2024.....	94
Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o finansijskom leasingu - 30. 9. 2024.	95
Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o finansijskom leasingu	95

Popis tablica:

Tablica 1:	Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluju u FBiH.....	19
Tablica 2:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	21
Tablica 3:	Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala.....	21
Tablica 4:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	21
Tablica 5:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	21
Tablica 6:	Ukupna imovina po zaposlenom.....	22
Tablica 7:	Ukupna imovina banaka prema vlasničkoj strukturi.....	22
Tablica 8:	Udjel grupa banaka u ukupnoj imovini.....	24
Tablica 9:	Novčana sredstva banaka	24
Tablica 10:	Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta.....	24
Tablica 11:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	25
Tablica 12:	Sektorska struktura depozita.....	26
Tablica 13:	Struktura depozita stanovništva	27
Tablica 14:	Štednja stanovništva.....	27
Tablica 15:	Ročna struktura štednjih depozita stanovništva.....	28
Tablica 16:	Kreditni, štednja i depoziti stanovništva	28
Tablica 17:	Izvešće o stanju regulatornog kapitala.....	29
Tablica 18:	Struktura izloženosti riziku.....	30
Tablica 19:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	31
Tablica 20:	Stopa financijske poluge.....	32
Tablica 21:	Financijska imovina, izvanbilančne stavke i ECL.....	32
Tablica 22:	Izloženosti prema razinama kreditnog rizika.....	33
Tablica 23:	Sektorska struktura kredita.....	34
Tablica 24:	Ročna struktura kredita.....	35
Tablica 25:	Kreditni prema razinama kreditnog rizika.....	35
Tablica 26:	Struktura kredita za opću potrošnju.....	37
Tablica 27:	Pokazatelji kreditnog rizika.....	39
Tablica 28:	Ostvareni financijski rezultat banaka.....	40
Tablica 29:	Struktura ukupnih prihoda banaka.....	40
Tablica 30:	Struktura ukupnih rashoda banaka.....	42
Tablica 31:	Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti.....	43
Tablica 32:	LCR.....	44
Tablica 33:	Zaštitni sloj likvidnosti.....	45
Tablica 34:	Neto likvidnosni odljevi.....	45
Tablica 35:	NSFR.....	46
Tablica 36:	Struktura ASF.....	46
Tablica 37:	Struktura RSF.....	47
Tablica 38:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	47
Tablica 39:	Ročna usklađenost financijske imovine i financijskih obveza do 180 dana.....	48
Tablica 40:	Pokazatelji likvidnosti.....	48
Tablica 41:	Devizna pozicija (EUR i ukupno).....	49
Tablica 42:	Ukupna ponderirana pozicija bankarske knjige.....	50
Tablica 43:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO u FBiH.....	55
Tablica 44:	Bilanca stanja mikrokreditnog sektora.....	56
Tablica 45:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	58
Tablica 46:	Ročna struktura uzetih kredita.....	58
Tablica 47:	Neto mikrokreditni	59
Tablica 48:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita.....	59
Tablica 49:	RKG.....	60
Tablica 50:	Ostvareni financijski rezultat MKO.....	62

Tablica 51: Struktura ukupnih prihoda MKO.....	62
Tablica 52: Struktura ukupnih rashoda MKO.....	63
Tablica 53: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u leasing društvima FBiH.....	65
Tablica 54: Bilanca stanja leasing sektora.....	66
Tablica 55: Struktura potraživanja po financijskom leasingu.....	67
Tablica 56: Pregled rezervi za financijski leasing.....	68
Tablica 57: Ostvareni financijski rezultat leasing društava.....	69
Tablica 58: Struktura ukupnih prihoda leasing društava.....	70
Tablica 59: Struktura ukupnih rashoda leasing društava.....	70
Tablica 60: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa financiranja leasing sustava.....	71
Tablica 61: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti.....	74

Popis grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama, udjel u %.....	20
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, udjel u %	20
Grafikon 3:	Herfindahlov indeks koncentracije u ukupnoj imovini, kreditima i depozitima.....	23
Grafikon 4:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: ukupna imovina, krediti i depoziti...	23
Grafikon 5:	Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta.....	25
Grafikon 6:	Ukupni depoziti	26
Grafikon 7:	Omjer kredita i depozita.....	26
Grafikon 8:	Ukupna štednja stanovništva	28
Grafikon 9:	Kreditni	34
Grafikon 10:	Udjel NPL-a u kreditima.....	36
Grafikon 11:	Aktiva, mikrokrediti i kapital po godinama.....	57
Grafikon 12:	Sektorska struktura mikrokredita (usporedni pregled).....	60
Grafikon 13:	Pokazatelji kvalitete portfelja.....	61
Grafikon 14:	Struktura potraživanja po financijskom leasingu (usporedni pregled).....	67
Grafikon 15:	Struktura procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta	69

Sažetak regulatornih zahtjeva i standardi poslovanja SBS

Minimalni iznos uplaćenog osnivačkog kapitala - 15 milijuna KM	Članak 24. stavak (2) ZoB ¹
Stopa redovnog temeljnog kapitala - 6,75%	Članak 38. stavak (1) točka a) Odluke o izračunavanju kapitala banke ²
Stopa temeljnog kapitala - 9%	Članak 38. stavak (1) točka b) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa regulatornog kapitala - 12%	Članak 38. stavak (1) točka c) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog temeljnog kapitala - 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku	Članak 44. stavak (1) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa financijske poluge - 6%	Članak 38. stavak (1) točka d) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Koeficijent pokriva likvidnosti - LCR ≥ 100%	Članak 17. stavak (2) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke ³
Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja - NSFR ≥ 100%	Članak 33. stavak (2) i (3) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći banke, osim u EUR-ima - najviše do 20% priznatog kapitala banke	Članak 3. stavak (2) točka a) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke ⁴
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći u EUR-ima - najviše do 40% priznatog kapitala banke	Članak 3. stavak (2) točka b) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke

POVEZNICA 1

POVEZNICA 2

POVEZNICA 3

POVEZNICA 4

Ograničenje za ukupnu deviznu poziciju - najviše do 40% priznatog kapitala banke

Članak 3. stavak (2) točka c) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke

Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala $\leq 20\%$

Članak 7. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi⁵

Herfindahl-Hirschman indeks - HHI

Predstavlja najčešće korištenu mjeru koncentracije u europskom i američkom ekonomskom sustavu. HHI je zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

Koncentracijska stopa - CR

CR je pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru i predstavlja ukupan udjel najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. Označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun, npr. CR 5. Ne postoji jedinstven i općeprihvaćen stav o interpretaciji dobivenih rezultata koncentracijskog omjera. Ako je veća vrijednost, veća je koncentracija tržišta.

Odnos krediti/depoziti i uzeti krediti

Pokazuje odnos najvažnijih bankarskih agregata, kredita, na strani aktive i depozita i uzetih kredita, na strani izvora sredstava. Što je stopa veća, to je slabija pozicija likvidnosti banke. Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan.

Minimalan iznos temeljnog kapitala MKD - 500.000 KM

Članak 26. stavak (1) ZoMKO⁶

Minimalan iznos temeljnog kapitala MKF - 50.000 KM

Članak 36. stavak (1) ZoMKO

Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital - do 10% za MKF i MKD u kojem MKF ima većinsko vlasništvo

Članak 11. stavak (2) Odluke o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji⁷

POVEZNICA 5

POVEZNICA 6

POVEZNICA 7

Stopa kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na ukupnu aktivu MKO - preko 10%	Članak 11. stavak (1) Odluke o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Portfelj u riziku MKO preko 30 dana (PAR) - do 5%	Članak 12. stavak (1) točka c) Odluke o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Godišnji otpis MKO - do 3%	Članak 12. stavak (1) točka d) Odluke o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Operativna efikasnost poslovanja MKO - do 45%	Članak 12. stavak (1) točka b) Odluke o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Povrat na aktivu MKO prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA) - pozitivan	Članak 12. stavak (1) točka a) Odluke o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Minimalan iznos temeljnog kapitala leasing društava - 250.000 KM	Članak 8. stavak (1) ZoL ⁸
Minimalan iznos temeljnog kapitala društava za faktoring - 750.000 KM	Članak 27. stavak (1) ZoF ⁹

POVEZNICA 8

POVEZNICA 9

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

Dozvola za rad | 13 komercijalnih banaka, 507 organizacijskih dijelova i 6.681 zaposleni, što je za 117 radnika više u odnosu na kraj 2023. godine

Imovina | Imovina banaka 31,1 milijarda KM, krediti 18,7 milijardi KM, novčana sredstva 9,4 milijarde KM, ulaganja u vrijednosne papire 2,8 milijardi KM

Kapital | Ukupni kapital četiri milijarde KM (12,9% pasive), od čega dionički kapital 1,6 milijardi KM, regulatorni kapital 3,5 milijardi KM, temeljni kapital i redovni temeljni kapital 3,3 milijarde KM, dopunski kapital 194,8 milijuna KM

Stope kapitala | 19% stopa regulatornog kapitala, stopa redovnog temeljnog kapitala i temeljnog kapitala 17,9%, stopa financijske poluge 10,3%

Bilančne izloženosti prema razinama kreditnog rizika | 29,1 milijarda KM u razini kreditnog rizika 1 (92,5% ukupnih bilančnih izloženosti), u razini kreditnog rizika 2 - 1,6 milijardi KM (5,2% ukupnih bilančnih izloženosti) i 0,7 milijardi KM u razini kreditnog rizika 3 (2,3% ukupnih bilančnih izloženosti)

Izvanbilančne izloženosti prema razinama kreditnog rizika | 4,6 milijardi KM u razini kreditnog rizika 1 (93,1% ukupnih izvanbilančnih izloženosti), u razini kreditnog rizika 2 - 0,3 milijarde KM (6,6% ukupnih izvanbilančnih izloženosti) i 14 milijuna KM u razini kreditnog rizika 3 (0,3% ukupnih izvanbilančnih izloženosti)

Stopa pokrivenosti ECL-om bilančnih izloženosti | 3,1% ukupna stopa pokrivenosti: razina kreditnog rizika 1 - 0,7%, razina kreditnog rizika 2 - 10,7% i razina kreditnog rizika 3 - 83,3%

Stopa pokrivenosti ECL-om izvanbilančnih izloženosti | 1,2% ukupna stopa pokrivenosti: razina kreditnog rizika 1 - 0,6%, razina kreditnog rizika 2 - 7,1%, a razina kreditnog rizika 3 - 60,3%

Kreditni portfelj | Krediti odobreni stanovništvu **9,4 milijarde KM** (povećanje za 675,9 milijuna KM), a krediti odobreni pravnim osobama **9,3 milijarde KM** (povećanje za 587,5 milijuna KM)

Kreditni portfelj u razini kreditnog rizika 3 (NPL) | 656,7 milijuna KM i čini 3,5% ukupnog kreditnog portfelja (smanjenje za 0,4 postotna boda u odnosu na kraj prethodne godine). Stopa NPL-a za portfelj pravnih osoba iznosi **3,6%**, a za sektor stanovništva **3,4%**. **Stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om | 83,3%** (pravne osobe 85,3%, a stanovništvo 81,3%) i manja je za 0,3 postotna boda u odnosu na kraj prethodne godine

Depoziti | 25,3 milijarde KM (81,3% ukupne pasive), od toga **štedni depoziti stanovništva 11,8 milijardi KM**

Obveze po uzetim kreditima | 797 milijuna KM (2,6% ukupne pasive)

Trend u bilančnim pozicijama | Zabilježeno je **povećanje** neto imovine (7,4%), novčanih sredstava (9,1%), kreditnog portfelja (7,2%), ulaganja u vrijednosne papire (10,9%), kapitala (12,2%), depozita (5,8%), obveza po uzetim kreditima (32,8%), materijalne imovine (3,5%), dok je zabilježeno **smanjenje** plasmana bankama (64,1%) i nematerijalne imovine (1,4%)

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH | LCR 234%; NSFR 158%; Zadovoljavajuća uzimajući u obzir osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka

Profitabilnost | 494,9 milijuna KM neto dobit, sve banke su iskazale pozitivan finansijski rezultat

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

Dozvola za rad | 14 MKO (devet MKF i pet MKD), **385 organizacijskih dijelova i 1.463 zaposlena**, što je za 14 radnika više u odnosu na kraj prethodne godine

Aktiva MKO | 910,4 milijuna KM, veća za 83 milijuna KM (aktiva MKD veća za 39,9 milijuna KM, a MKF za 43,1 milijun KM)

Neto mikrokrediti | 733,9 milijuna KM (80,6% aktive), veći su za 60,9 milijuna KM (neto mikrokrediti MKD veći za 32,8 milijuna KM, a MKF za 28,1 milijun KM)

PAR preko 30 dana | 0,93%
Godišnja stopa otpisa | 0,99%
Pokazatelji kvalitete portfelja u okviru propisanih ograničenja uz povećanje PAR-a za 0,04 postotna boda i smanjenje stope otpisa za 0,29 postotnih bodova

Zaključeno je 102.844 ugovora (3,4% manje) i **isplaćeno 501,4 milijuna KM mikrokredita** (9,8% više)

Kapital | 430,1 milijun KM (47,2% pasive), veći za 24,7 milijuna KM (rast kapitala MKD za 9,9 milijuna KM, a MKF za 14,8 milijuna KM)

Obveze po uzetim kreditima | 437,4 milijuna KM (48,1% pasive), povećane za 53,4 milijuna KM (rast kreditnih obaveza MKD za 29,8 milijuna KM, a MKF za 23,6 milijuna KM)

Trend | Zabilježeno je **povećanje** aktive (10%), novčanih sredstava (16,8%), bruto mikrokredita (9%), neto mikrokredita (9%), RKG (8,9%), materijalne i nematerijalne imovine (25,4%), dugoročnih investicija (7,6%), ostale aktive (13,8%), obveza po uzetim kreditima (13,9%), ostalih obveza (13%) i kapitala (6,1%)

Operativna efikasnost poslovanja | 17,29% što je usklađeno s propisanim standardom. **Povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije je pozitivan | 0,55%**

Pozitivan finansijski rezultat | 18,7 milijuna KM, smanjenje za 6,9 milijuna KM. **Neto dobit MKD | šest milijuna KM**, a **višak prihoda nad rashodima MKF | 12,7 milijuna KM**

Osnovni pokazatelji poslovanja leasing sektora u FBiH

Dozvola za rad | četiri leasing društva, četiri podružnice u RS-u i **118 zaposlenih**, što je za četiri radnika više u odnosu na kraj prethodne godine

Obveze po uzetim kreditima | **492 milijuna KM** (87,3% pasive), veće za 29,1 milijun KM, uz dominantno udjel dugoročnih kredita

Aktiva leasing sektora | **563,3 milijuna KM**, veća za 38 milijuna KM

Kapital | **59 milijuna KM** (10,5% pasive), veći za 15 milijuna KM

Neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga | **448,2 milijuna KM** (79,6% aktive), veća za 36,8 milijuna KM

Trend | Zabilježeno je **povećanje** aktive (7,2%), bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga (7,8%), neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga (8,9%), neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga (15,1%), materijalne i nematerijalne imovine - vlastitih sredstava (3,9%), obveza po uzetim kreditima (6,3%), kapitala (34,2%) i otpisanih potraživanja (29,1%), dok je zabilježeno **smanjenje** novca i novčanih ekvivalenata (9,2%), plasmana bankama (39,5%), rezervi za gubitke (11,8%), ostale aktive (60,9%) i ostalih obveza (33%)

Dospjela neizmirena potraživanja | **3,4 milijuna KM**
Rezerve za gubitke po financijskom leasingu | **4,8 milijuna KM**

Vrijednost novozaključenih leasing ugovora za financijski i operativni leasing na nivou leasing sistema smanjena za 8%, **broj ugovora** smanjen za 1%

Pozitivan financijski rezultat | **8,4 milijuna KM**, povećanje za dva milijuna KM

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

Poslovi faktoringa u FBiH | tri komercijalne banke (dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu)

Ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu je 169 (više za 44 ugovora), **ukupnog volumena faktoring poslova u iznosu od 94,7 milijuna KM** (smanjenje za 15,3 milijuna KM ili 13,9%)

Ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa u FBiH | 379 tisuća KM, što je manje za 93 tisuće KM

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti sukladno odredbama ZoA, međunarodnim standardima, principima supervizije i pravilima struke. UO FBA obavlja opći nadzor poslovanja FBA, te sukladno zakonu propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz svog djelokruga. FBA za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH.

U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i objavljuje kvartalne informacije o SBS. Informacija o SBS sa stanjem na dan 30. 9. 2024. sačinjena je korištenjem izvještajnih podataka i informacija koje su SBS dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. U prvom dijelu prezentirana je analiza bankarskog sektora FBiH, struktura, financijski pokazatelji poslovanja i preporuke FBA za bankarski sektor u FBiH.

Drugi dio odnosi se na analizu poslovanja NFI, kao i usklađenost poslovanja NFI sa zakonskom i podzakonskom regulativom u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni i leasing sektor, kao i faktoring poslovanje u FBiH, s pripadajućim preporukama FBA.

Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite za banke, kao i prosječne ponderirane NKS i EKS za MKO i ugovore o financijskom leasingu po segmentima prezentira se s ciljem veće transparentnosti i usporedivosti za korisnike financijskih usluga kroz priloge, koji su sastavni dio ove Informacije.

Podaci izraženi u postotcima u Informaciji iskazani su s jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS i drugim podacima za koje je to relevantno.

BANKARSKI SEKTOR

STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBIH

19

FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

22

PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

51

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30. 9. 2024. u FBiH bankarsku dozvolu ima 13 komercijalnih banaka i sve banke su članice AOD-a. U odnosu na kraj 2023. godine broj banaka se nije mijenjao.

Posebnim zakonskim propisom regulirano je osnivanje i rad RBFBiH, a njen nadzor obavlja se u skladu s Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30. 9. 2024.

Banke iz FBiH na izvještajni datum imaju ukupno 507 organizacijskih dijelova, što je za sedam organizacijskih dijelova više u odnosu na kraj 2023. godine. Na području FBiH posluje 447 organizacijskih dijelova banaka. Sedam banaka iz FBiH ima 50 organizacijskih dijelova u RS-u, a devet banaka ima deset organizacijskih dijelova u BD-u. Tri banke iz RS-a imaju 27 organizacijskih dijelova u FBiH, što je na istoj razini u odnosu na kraj 2023. godine.

U tablici 1 daje se usporedni pregled organizacijskih dijelova, mreže bankomata i POS uređaja banaka u FBiH:

Tablica 1: Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluju u FBiH						
R. br.	Opis	Poslovna jedinica/viši organizacijski dijelovi	Ostali organizacijski dijelovi	POS uređaji	Bankomati	
31. 12. 2023.						
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	392	108	26.928	1.299	
2.	Organizacijski dijelovi banaka iz RS u FBiH	15	11	452	59	
Ukupno		407	119	27.380	1.358	
30. 9. 2024.						
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	394	113	26.691	1.323	
2.	Organizacijski dijelovi banaka iz RS u FBiH	16	11	494	70	
Ukupno		410	124	27.185	1.393	

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel

Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH je sljedeća:

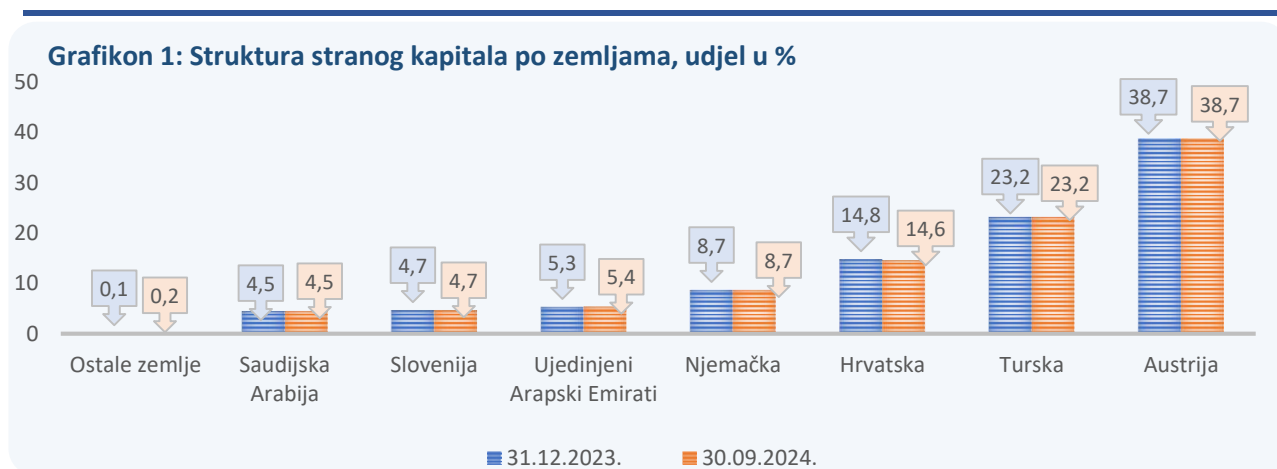
- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 12 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 12 banaka u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu, tri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je devet banaka u većinskom stranom vlasništvu.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo u dioničkom kapitalu banaka

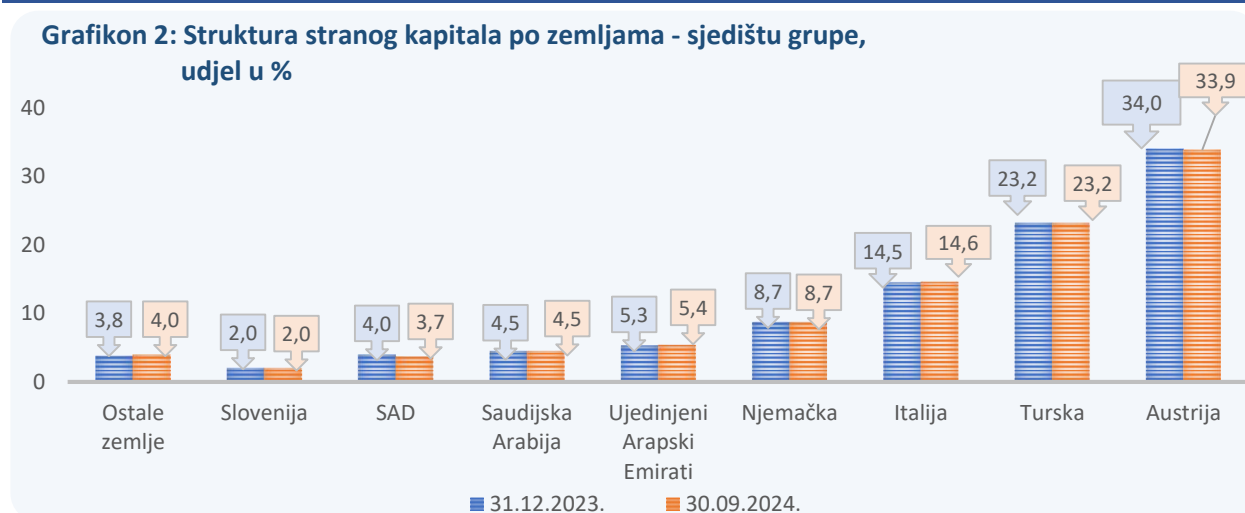
² Državno vlasništvo se odnosi na kapital Vlade FBiH

Ako se promatra zemlja porijekla dioničara, na izvještajni datum (grafikon 1), najveći udjel i dalje imaju dioničari iz Austrije (38,7% stranog kapitala), zatim Turske (23,2%), Hrvatske (14,6%) i Njemačke (8,7%), dok ostale zemlje nemaju značajniji pojedinačni udjel.

Struktura stranog kapitala može se promatrati po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH (grafikon 2).

Prema ovom kriteriju najveći udjel imaju bankarske grupe i banke iz Austrije (33,9%), zatim iz Turske (23,2%), Italije (14,6%) i Njemačke (8,7%), dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajniji pojedinačni udjel (ispod 6%).

Ukupan kapital bankarskog sektora u FBiH na izvještajni datum povećan je za 436,6 milijuna KM ili 12,2% u odnosu na kraj 2023. godine i iznosi četiri milijarde KM (tablica 2). Povećanje ukupnog kapitala ostvareno je kao neto efekt: povećanja po osnovi ostvarenog tekućeg financijskog rezultata za treći kvartal 2024. godine u iznosu od 494,9 milijuna KM, povećanja po osnovi dokapitalizacije u iznosu od dva milijuna KM, povećanja po osnovi konverzije subordiniranog duga u dionički kapital u iznosu od 30 milijuna KM, povećanja po osnovi fer vrednovanja imovine u iznosu od 29 milijuna KM i smanjenja po osnovi isplate dividende u iznosu od 119,3 milijuna KM.

- 000 KM -

R. br.	Banke	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Državne banke	125.094	3,5	161.479	4,0	129
2.	Privatne banke	3.452.725	96,5	3.852.914	96,0	112
	Ukupno	3.577.819	100	4.014.393	100	112

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH (tablica 3):

- 000 KM -

R. br.	Dionički kapital	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Državni kapital	96.556	6,1	126.556	7,8	131
2.	Privatni kapital (rezidenti)	363.108	22,9	367.109	22,8	101
3.	Strani kapital (nerezidenti)	1.122.725	71,0	1.120.724	69,4	100
	Ukupno	1.582.389	100	1.614.389	100	102

Na promatrani datum, u odnosu na kraj 2023. godine, došlo je do povećanja dioničkog kapitala za 2% uslijed izvršene dokapitalizacije kod dvije banke, pri čemu je udjel državnog kapitala povećan za 1,7 postotnih bodova.

U tablici 4 daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu) kroz razdoblja:

R. br.	Banke	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.		
		Broj banaka	Udjel u ukup. kapit. %	Udjel u ukup. imovini %	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit. %	Udjel u ukup. imovini %
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Banke s većinskim državnim kapitalom	1	3,5	3,8	1	4,0	3,9
2.	Banke s većinskim privat. kap. rezidenata	3	13,0	13,1	3	12,4	12,4
3.	Banke s većinskim stranim kapitalom	9	83,5	83,1	9	83,6	83,7
	Ukupno	13	100	100	13	100	100

1.1.3. Kadrovska struktura

Na izvještajni datum u bankarskom sektoru bilo je zaposleno 6.681 radnik, što je za 117 radnika ili 1,8% više u odnosu na kraj 2023. godine (tablica 5).

R. br.	Stupanj stručne spreme	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Udjel %	Broj zaposlenih	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	4.190	63,8	4.199	62,9	100
2.	Viša stručna sprema - VŠS	385	5,9	386	5,8	100
3.	Srednja stručna sprema - SSS	1.987	30,3	2.094	31,3	105
4.	Ostali	2	0,0	2	0,0	100
	Ukupno	6.564	100	6.681	100	102

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer imovine i broja zaposlenih, odnosno iznos imovine po zaposlenom (tablica 6), pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

- 000 KM -

Broj zaposlenih	31. 12. 2023.		Broj zaposlenih	30. 9. 2024.	
	Ukupna imovina	Imovina po zaposlenom		Ukupna imovina	Imovina po zaposlenom
1	2	3	4	5	6
6.564	28.948.004	4.410	6.681	31.084.547	4.653

1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

1.2.1. Bilanca stanja

U prethodnom razdoblju, uslijed donošenja novog Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine i Pravilnika o kontnom okviru i sadržaju konta za banke i druge financijske organizacije s ciljem usklađivanja s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, izvršene su izmjene u izvještajima koje banke dostavljaju FBA. S ciljem usklađivanja regulatorne forme izvješća bilance stanja i računa dobiti i gubitka i pratećih analitičkih obrazaca s novom formom propisanom od strane FMF-a, FBA je u 2022. godini izvršila izmjenu i dopunu Odluke o izvješćima koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine u nadzorne i statističke svrhe, s primjenom od 31. 3. 2023., uz obavezno paralelno izvješćivanje prema postojećem izvještajnom okviru do 31. 12. 2023. Banke su prešle na novi izvještajni okvir s financijskim datumom 31. 3. 2024.

Sažete bilanca stanja banaka u FBiH prema novom izvještajnom okviru - Izvješće o financijskom položaju na kraju razdoblja sa stanjem na dan 30. 9. 2024., daje se u Prilogu 2. ove Informacije, s usporednim podacima na kraju 2023. godine. U Prilogu 3. daje se pregled ukupne imovine, kredita, depozita i financijskog rezultata banaka u FBiH na dan 30. 9. 2024.

Ukupna imovina bankarskog sektora u FBiH sa 30. 9. 2024. iznosi 31,1 milijardu KM i za 2,1 milijardu KM ili 7,4% je veća u odnosu na kraj 2023. godine. U strukturi imovine bilance stanja banaka, najveći udjel imaju krediti (60,3%), zatim slijede novčana sredstva (30,2%), te vrijednosni papiri (8,9%). U okviru ukupnih izvora bilance stanja banaka, najveći udjel imaju depoziti (81,3%) i kapital (12,9%). Na izvještajni datum u odnosu na kraj 2023. godine, zabilježen je rast novčanih sredstava, ulaganja u vrijednosne papire, kredita, depozita, obveza po uzetim kreditima i ukupnog kapitala.

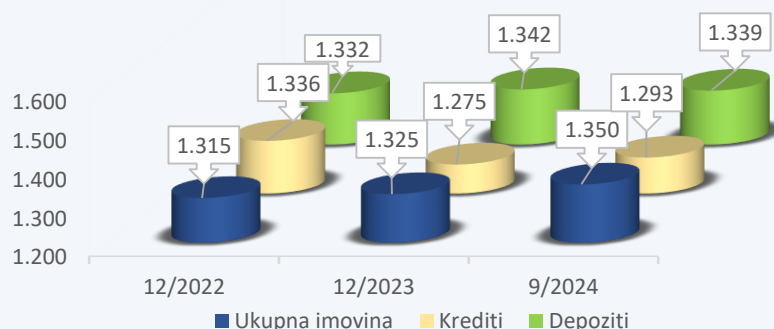
U tablici 7 daje se pregled ukupne imovine banaka prema vlasničkoj strukturi:

- 000 KM -

R. br.	Banke	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.			Indeks (7/4)
		Broj banaka	Ukupna imovina	Udjel %	Broj banaka	Ukupna imovina	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Državne	1	1.113.618	3,8	1	1.209.504	3,9	109
2.	Privatne	12	27.834.386	96,2	12	29.875.043	96,1	107
	Ukupno	13	28.948.004	100	13	31.084.547	100	107

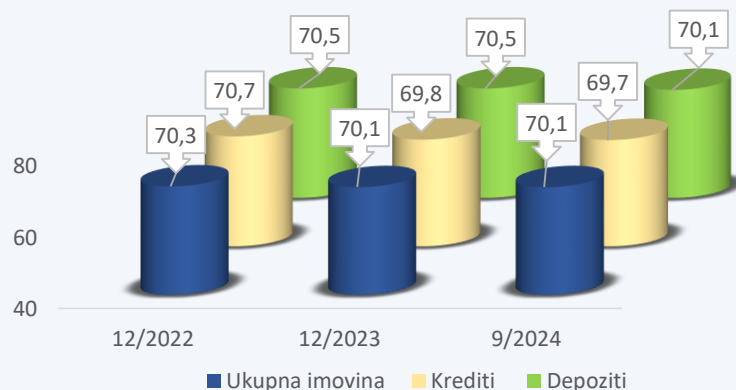
Herfindahlov indeks koncentracije (grafikon 3) u odnosu na kraj 2023. godine povećan je za imovinu 25 jedinica i za kredite 18 jedinica, dok je zabilježeno smanjenje za tri jedinice za kategoriju depozita i pokazuje umjerenu koncentraciju u sve tri relevantne kategorije.

Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u ukupnoj imovini, kreditima i depozitima

Ako se promatraju koncentracijske stope, odnosno ukupan udjel pet najvećih banaka u sektoru - CR5 u odnosu na kraj 2023. godine (grafikon 4), prisutno je smanjenje koncentracijske stope kod kredita za 0,1 postotni bod i kod depozita za 0,4 postotna boda, dok je koncentracijska stopa kod tržišnog udjela ostala na istoj razini. Dvije najveće banke u sektoru čine 42,4% tržišta (ukupna imovina 43,5%, krediti 40,6% i depoziti 43,1%).

Grafikon 4 : Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: ukupna imovina, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se prezentirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini ukupne imovine³ (tablica 8). Na izvještajni datum u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini ukupne imovine, izdvajaju se dvije banke s udjelom od 43,5%, koje čine I. grupu banaka s ukupnom imovinom preko četiri milijarde KM. U odnosu na kraj 2023. godine nije bilo promjena u strukturi grupa banaka u ukupnoj imovini bankarskog sektora FBiH.

³ Banke su podijeljene u četiri grupe u zavisnosti od veličine ukupne imovine

- 000 KM -

Tablica 8: Udjel grupa banaka u ukupnoj imovini

R. br.	Iznos ukupne imovine	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.		
		Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	I. (preko 4 milijarde KM)	12.375.933	42,8	2	13.515.012	43,5	2
2.	II. (2-4 milijarde KM)	7.902.993	27,3	3	8.286.618	26,6	3
3.	II. I (1-2 milijarde KM)	6.986.953	24,1	5	7.551.968	24,3	5
4.	IV. (ispod 1 milijarde KM)	1.682.125	5,8	3	1.730.949	5,6	3
	Ukupno	28.948.004	100	13	31.084.547	100	13

Novčana sredstva na razini bankarskog sektora FBiH (tablica 9) iznose 9,4 milijarde KM i bilježe povećanje u odnosu na kraj 2023. godine za 785,1 milijun KM ili 9,1%. U valutnoj strukturi novčanih sredstava u odnosu na kraj 2023. godine, udjel domaće valute smanjen je sa 73,7% na 64,9%.

- 000 KM -

Tablica 9: Novčana sredstva banaka

R. br.	Novčana sredstva	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Gotov novac	1.164.678	13,6	1.220.190	13,0	105
2.	Račun rezervi kod CBBiH (uključujući iznos obavezne rezerve kod CBBiH)	5.541.847	64,5	5.354.831	57,1	97
3.	Novčana sredstva na računima depozita kod depozitnih institucija u BiH	11.510	0,1	64.689	0,7	562
4.	Novčana sredstva na računima depozita kod depozitnih institucija u inozemstvu	1.872.504	21,8	2.735.814	29,2	146
5.	Novčana sredstva u procesu naplate	2	0,0	1	0,0	50
6.	Ostala gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.249	0,0	1.404	0,0	112
	Ukupno	8.591.790	100	9.376.929	100	109

Na izvještajni datum u odnosu na kraj 2023. godine, prisutno je povećanje novčanih sredstava na poziciji gotovog novca, računima depozita kod depozitnih institucija u BiH i na računima depozita kod depozitnih institucija u inozemstvu, kao i kod ostale gotovine i gotovinskih ekvivalenata, a smanjenje novčanih sredstava zabilježeno je na poziciji računa rezervi kod CBBiH i novčanih sredstava u procesu naplate.

Portfelj vrijednosnih papira (tablica 10) iznosi 2,8 milijardi KM i povećan je za 272,5 milijuna KM ili 10,9% u odnosu na kraj 2023. godine.

- 000 KM -

Tablica 10: Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta

R. br.	Ulaganja u VP	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Vlasnički vrijednosni papiri	29.580	1,2	31.299	1,1	106
2.	Dužnički vrijednosni papiri:	2.471.295	98,8	2.742.052	98,9	111
2.1.	VP svih razina vlasti u BiH	1.108.698	44,3	1.134.820	40,9	102
2.2.	Državni VP (druge zemlje)	1.135.776	45,4	1.389.287	50,1	122
2.3.	Korporativne obveznice ⁴	226.821	9,1	217.945	7,9	96
	Ukupno	2.500.875	100	2.773.351	100	111

⁴ Najveći dio, cca 89%, odnosi se na obveznice banaka iz EU, Turske i Saudijske Arabije

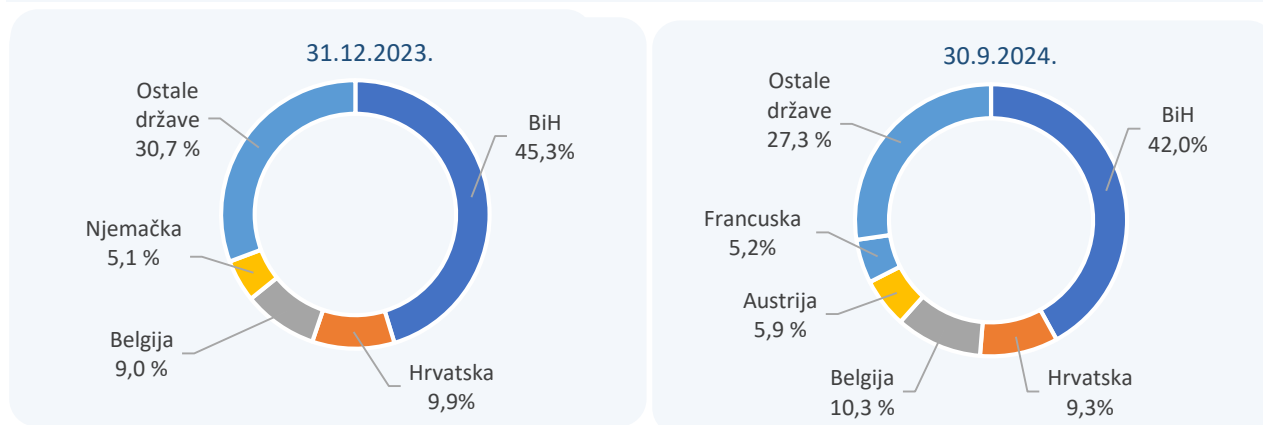
U okviru izloženosti u vidu dužničkih vrijednosnih papira, najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada (tablica 11) i to vrijednosni papiri koje je emitirala FBiH ukupne vrijednosti 882 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 252,5 milijuna KM.

- 000 KM -

R. br.	Ulaganja u VP	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	815.229	73,6	882.044	77,8	108
1.1.	Trezorski zapisi	93.574	8,5	109.642	9,7	117
1.2.	Obveznice	721.655	65,1	772.402	68,1	107
2.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	292.981	26,4	252.450	22,2	86
2.1.	Trezorski zapisi	35.794	3,2	0	0,0	0
2.2.	Obveznice	257.187	23,2	252.450	22,2	98
	Ukupno	1.108.210	100	1.134.494	100	102

Ako se ukupna izloženost u vidu vrijednosnih papira promatra prema izloženosti po zemljama (grafikon 5), najveći udjel od 42% je prema emitentima iz BiH, zatim slijedi Belgija s udjelom od 10,3%, Hrvatska s udjelom od 9,3%, Austrija s udjelom od 5,9%, Francuska s udjelom od 5,2% i ostale države s pojedinačnim udjelom ispod 5%.

Grafikon 5: Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta

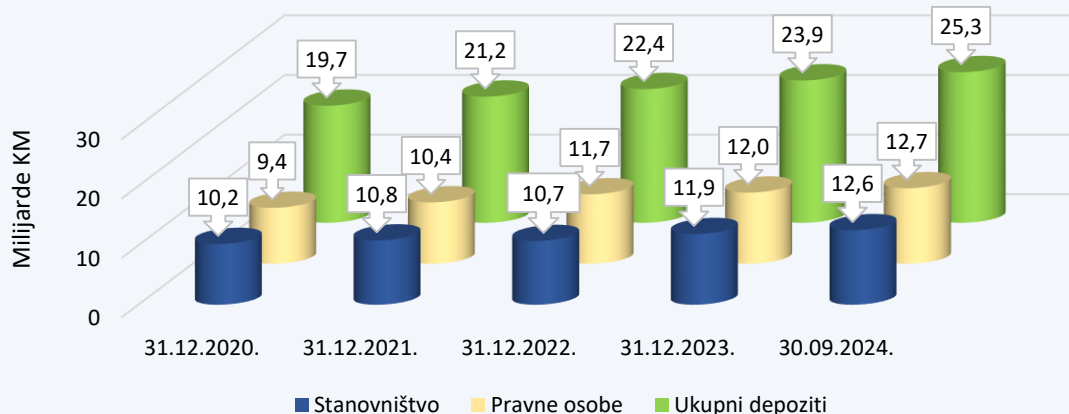
1.2.2. Obveze

Depoziti, kao najznačajniji izvor financiranja banaka, sudjeluju sa 81,3% u ukupnim izvorima bankarskog sektora FBiH i u odnosu na kraj 2023. godine smanjen je udjel istih za 1,3 postotna boda. Depoziti iznose 25,3 milijarde KM i povećani su u odnosu na kraj 2023. godine za 1,4 milijarde KM ili 5,8%.

Uzeti krediti banaka imaju udjel od 2,6% u ukupnim izvorima i u odnosu na kraj 2023. godine povećan je udjel istih za jedan postotni bod. Isti iznose 797 milijuna KM i povećani su za 335,9 milijuna KM ili 72,8% u odnosu na kraj 2023. godine. Ako se uzetim kreditima dodaju i subordinirani dugovi u iznosu od 301,7 milijuna KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 3,5%.

U grafikonu 6 i grafikonu 7 daju se pregledi ukupnih depozita i omjera kredita i depozita po razdobljima:

Grafikon 6: Ukupni depoziti

Grafikon 7: Omjer kredita i depozita

U tablici 12 dan je prikaz sektorske strukture depozita:

- 000 KM -

Tablica 12: Sektorska struktura depozita

R. br.	Sektori	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Vladine institucije	3.111.672	13,0	3.181.252	12,6	102
2.	Javna poduzeća	1.757.365	7,3	1.748.499	6,9	99
3.	Privatna poduzeća i društva	5.656.226	23,7	6.226.432	24,6	110
4.	Bankarske institucije	179.679	0,8	206.589	0,8	115
5.	Nebankarske finansijske institucije	712.629	3,0	740.448	2,9	104
6.	Neprofitne organizacije	572.311	2,4	624.835	2,5	109
7.	Stanovništvo	11.909.788	49,8	12.556.293	49,7	105
	Ukupno	23.899.670	100	25.284.348	100	106

Najveći udjel u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva s iznosom od 12,6 milijardi KM ili 49,7% i njihov udjel je smanjen za 0,1 postotni bod u odnosu na kraj 2023. godine.

Na promatrani datum u odnosu na kraj 2023. godine ostvaren je rast depozita u svim sektorima, izuzev kod depozita javnih poduzeća, gdje je zabilježeno smanjenje za 8,9 milijuna KM ili 0,5%. Najveći rast depozita ostvaren je kod stanovništva za 646,5 milijuna KM ili 5,4% i depozita privatnih poduzeća i društava za 570,2 milijuna KM ili 10,1%.

Financiranje u vidu depozita bankarskih grupa prisutno je u šest banaka u FBiH, tako da se 32,9% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na depozite bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita promijenjena je u odnosu na kraj 2023. godine u pogledu povećanja udjela depozita u domaćoj valuti sa 71% na 72,1% i smanjenja udjela depozita u stranoj valuti sa 29% na 27,9%. Depoziti u domaćoj valuti iznose 18,2 milijarde KM i povećani su za iznos od 1,3 milijarde KM ili 7,4% u odnosu na kraj 2023. godine, dok depoziti u stranim valutama iznose 7,1 milijardu KM i povećani su za iznos od 121,9 milijuna KM ili 1,8%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, u odnosu na kraj 2023. godine, je sljedeća: sredstva rezidenata iznose 24,7 milijardi KM i imaju udjel od 97,8% (povećanje za 0,1 postotni bod), a depoziti nerezidenata iznose 0,6 milijardi KM, što je 2,2% ukupnih depozita (smanjenje za 0,1 postotni bod).

U tablici 13 daje se struktura depozita stanovništva:

- 000 KM -

R. br.	Struktura	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Tekući računi	5.074.714	42,6	5.524.029	44,0	109
2.	Štedni depoziti po viđenju	3.108.768	26,1	3.128.868	24,9	101
3.	Oročeni do jedne godine	285.324	2,4	282.462	2,3	99
4.	Oročeni preko jedne godine	2.685.254	22,5	2.850.098	22,7	106
5.	Namjenski depoziti	435.990	3,7	382.182	3,0	88
6.	Obrtnici	319.738	2,7	388.654	3,1	122
	Ukupno	11.909.788	100	12.556.293	100	105

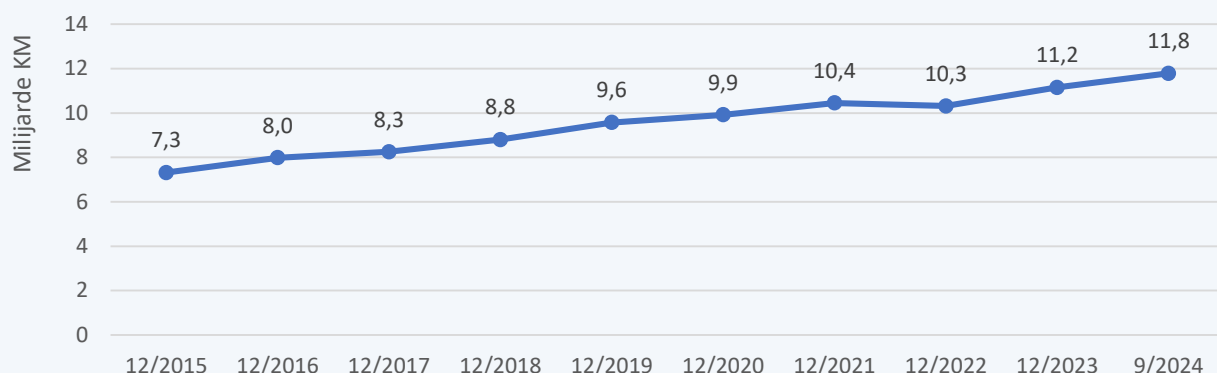
Trend rasta štednih depozita po razdobljima je kontinuiran, izuzev 2022. godine. Promjene u trendu rasta depozita u 2022. godini bile su vezane za vanjske događaje i dominantno za jednu banku koja je uspješno restrukturirana u drugom kvartalu 2022. godine. U 2023. godini i u trećem kvartalu 2024. godine nastavljen je trend rasta štednih depozita. Sa 30. 9. 2024. štedni depoziti iznose 11,8 milijardi KM i u odnosu na kraj 2023. godine povećani su za 631,4 milijuna KM ili 5,7%.

Trend štednje stanovništva prikazan je u tablici 14 i grafikonu 8.

- 000 KM -

R. br.	Banke	Iznos		Indeks (4/3)
		31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	
1	2	3	4	5
1.	Državne	129.007	139.527	108
2.	Privatne	11.025.053	11.645.930	106
	Ukupno	11.154.060	11.785.457	106

Grafikon 8: Ukupna štednja stanovništva

Od ukupnog iznosa štednje, 63,2% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 36,8% u stranoj valuti. U odnosu na kraj 2023. godine povećani su kratkoročni štedni depoziti stanovništva za 466,6 milijuna KM ili 5,5% (smanjenje udjela za 0,1 postotni bod), kao i dugoročni štedni depoziti stanovništva za 164,8 milijuna KM ili 6,1% (povećanje udjela za 0,1 postotni bod).

Ročna struktura štednih depozita može se vidjeti u tablici 15:

- 000 KM -

Tablica 15: Ročna struktura štednih depozita stanovništva

R. br.	Štedni depoziti	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Kratkoročni štedni depoziti	8.468.806	75,9	8.935.359	75,8	106
2.	Dugoročni štedni depoziti	2.685.254	24,1	2.850.098	24,2	106
	Ukupno	11.154.060	100	11.785.457	100	106

U tablici 16 daje se pregled kredita stanovništvu, štednje i depozita stanovništva po razdobljima:

- 000 KM -

Tablica 16: Krediti, štednja i depoziti stanovništva

R. br.	Opis	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Kreditni stanovništva	8.713.280	9.389.188	108
2.	Štednja stanovništva	11.154.060	11.785.457	106
2.1.	Oročena štednja	2.970.578	3.132.560	105
2.2.	Štednja po viđenju	8.183.482	8.652.897	106
3.	Kreditni/Štednja	78%	80%	
4.	Depoziti stanovništva	11.909.788	12.556.293	105
5.	Kreditni/Depoziti stanovništva	73%	75%	

Kreditni odobreni stanovništvu iznose 9,4 milijarde KM i povećani su za 7,8% u odnosu na kraj 2023. godine. Depoziti stanovništva bilježe povećanje od 5,4% i iznose 12,6 milijardi KM. Pokazatelji odnos kredita i štednje i odnos kredita i depozita stanovništva, povećani su za dva postotna boda u odnosu na kraj 2023. godine.

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

Ukupan kapital banaka, na dan 30. 9. 2024. iznosio je četiri milijarde KM i ostvareno je povećanje istog za 436,6 milijuna KM ili za 12,2% u odnosu na kraj 2023. godine (vidjeti pod 1.1.2. - Struktura vlasništva i tržišni udjel).

U tablici 17 daje se izvješće o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH:

- 000 KM -

Tablica 17: Izvješće o stanju regulatornog kapitala				
R. br.	Opis	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Regulatorni kapital	3.152.001	3.541.454	112
1.1.	Temeljni kapital	2.993.245	3.346.631	112
1.1.1.	Redovni temeljni kapital	2.993.245	3.346.631	112
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.582.046	1.614.046	102
1.1.1.2.	Premija na dionice	118.164	118.164	100
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog temeljnog kapitala	0	0	-
1.1.1.4.	(-) Stvarne ili potencijalne obveze kupovine vlastitih instrumenata redovnog temeljnog kapitala	0	0	-
1.1.1.5.	Zadržana dobit prethodnih godina	538.322	667.376	124
1.1.1.6.	Priznata dobit ili gubitak	-83.400	-72.850	87
1.1.1.7.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	-64.921	-36.674	56
1.1.1.8.	Ostale rezerve	1.025.332	1.156.095	113
1.1.1.9.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-75.667	-52.997	70
1.1.1.10.	(-) Odgođena porezna imovina koja ovisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane porezne obveze	-10.475	-10.824	103
1.1.1.11.	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-22.115	-21.002	95
1.1.1.12.	(-) Instrumenti redovnog temeljnog kapitala subjekata financijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-14.041	-14.653	104
1.1.1.13.	(-) Kvalificirani udjeli izvan financijskog sektora na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	0	-50	-
1.1.2.	Dodatni temeljni kapital	0	0	-
1.2.	Dopunski kapital	158.756	194.823	123
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinirani dugovi	158.756	194.823	123
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	0	0	-
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	0	0	-
1.2.4.	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom temeljnom kapitalu)	0	0	-
1.2.5.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala - ostalo	0	0	-

Regulatorni kapital banaka u FBiH iznosi 3,5 milijardi KM i u odnosu na kraj 2023. godine veći je za 389,5 milijuna KM ili 12,4%. Temeljni kapital i redovni temeljni kapital banaka iznose 3,3 milijarde KM, s ostvarenim povećanjem od 353,4 milijuna KM ili 11,8%. Sve banke su ostvarile povećanje regulatornog, temeljnog i redovnog temeljnog kapitala. Dopunski kapital iznosi 194,8 milijuna KM i u odnosu na kraj 2023. godine bilježi povećanje za 36,1 milijun KM ili 22,7%, na što je utjecalo povećanje kod tri banke, a smanjenje kod jedne. U strukturi regulatornog kapitala bankarskog

sektora FBiH temeljni kapital sudjeluje sa 94,5% (12/2023. godine 95%), dok dopunski kapital sudjeluje sa 5,5% (12/2023. godine 5%).

FBA je bankama utvrdila MREL zahtjev. Bankama koje ne ispunjavaju zahtjev, ostavljeno je prijelazno razdoblje za njegovo ispunjenje sukladno zakonskom i podzakonskom okviru za restrukturiranje banaka. Nakon isteka prijelaznog razdoblja banke će biti u obvezi kontinuirano ispunjavati MREL zahtjev.

Najveći utjecaj na promjenu temeljnog kapitala imale su sljedeće stavke:

- povećanje po osnovi: uključene dobiti u iznosu od 270,3 milijuna KM; po osnovi dokapitalizacije u iznosu od dva milijuna KM i konverzije subordiniranog duga u dionički kapital u iznosu od 30 milijuna KM; povećanja akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti po osnovi fer vrednovanja imovine u iznosu od 28,2 milijuna KM; smanjenja odbitne stavke - nematerijalna imovina u iznosu od 22,7 milijuna KM uslijed izmjene Odluke o izračunavanju kapitala banke vezane za bonitetno vrednovanje imovine u obliku softvera kao nematerijalne imovine, te smanjenja odbitne stavke - odgođena porezna imovina u iznosu od 0,8 milijuna KM i
- smanjenje po osnovi povećanja odbitne stavke - ulaganje u instrumente redovnog temeljnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje od 0,6 milijuna KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu s Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbroj izloženosti ponderirane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan s velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja. Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH na dan 30. 9. 2024. (tablica 18) iznosi 18,7 milijardi KM.

- 000 KM -

Tablica 18: Struktura izloženosti riziku

R. br.	Izloženost riziku	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik	15.069.379	92,1	17.232.850	92,4	114
2.	Izloženosti riziku namirenja/slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	-
3.	Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	88.934	0,5	74.112	0,4	83
4.	Izloženosti riziku za operativni rizik	1.200.210	7,4	1.351.658	7,2	113
Ukupan iznos izloženosti riziku		16.358.523	100	18.658.620	100	114

Ukupan iznos izloženosti riziku na razini bankarskog sektora FBiH povećan je za 2,3 milijarde KM ili 14,1% u odnosu na kraj prethodne godine. U promatranom razdoblju iznos izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik povećan je za 2,2 milijarde KM ili 14,4%, izloženost riziku za operativni rizik za 151,4 milijuna KM ili 12,6%, dok je iznos izloženosti za tržišni rizik smanjen za 14,8 milijuna KM ili 16,7%. Povećanje izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik posljedica je značajnim dijelom, osim rasta bilančnih pozicija, i početka primjene [Odluke o utvrđivanju dodatnih kapitalnih zahtjeva i mjera za ograničavanje sistemskih rizika¹⁰](#), prema kojoj su banke sa 30. 6. 2024.,

POVEZNICA 10

bile u obvezi primijeniti veće pondere rizika pri izračunu kapitalnih zahtjeva na nenamjenske i zamjenske kredite fizičkih osoba čiji je preostali rok do dospijeca duži od 5 godina i na izloženosti ili dio izloženosti potpuno osigurane stambenom nekretninom u kojoj vlasnik stanuje ili će stanovati, odnosno koju iznajmljuje ili će iznajmljivati, ukoliko je preostali rok dospijeca duži od 20 godina.

Na kraju prvih devet mjeseci 2024. godine, pet banaka u sektoru nisu iskazale izloženost za valutni rizik, jer im neto otvorena valutna pozicija ne prelazi iznos od 2% regulatornog kapitala, dok ih je na kraju 2023. godine bilo šest. Smanjenje izloženosti za tržišni rizik na razini bankarskog sektora FBiH, nastalo je kao neto efekt smanjenja kod četiri banke i povećanja kod četiri banke, pri čemu je kod jedne banke došlo do značajnog smanjenja neto otvorene pozicije za EUR, a kod druge do značajnog povećanja ove pozicije.

Također, izloženost riziku za operativni rizik se značajnije povećala na razini bankarskog sektora FBiH u odnosu na kraj prethodne godine. Povećanje je zabilježeno kod svih banaka, zbog povećanja trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja uslijed većeg relevantnog pokazatelja u prethodnoj godini, pri čemu je stopa povećanja izloženosti za operativni rizik kod tri banke veća od 20%.

Na promatrani datum, banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (udjel 92,4%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U odnosu na kraj prethodne godine, udjel kreditnog rizika u ukupnoj izloženosti povećano je za 0,3 postotna boda, udjel izloženosti za tržišni rizik smanjeno je za 0,1 postotni bod, dok je udjel izloženosti za operativni rizik smanjen za 0,2 postotna boda. U okviru izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik najveći udjel ima izloženost prema stanovništvu (6,5 milijardi KM ili 38%), zatim izloženost prema gospodarskim društvima (4,5 milijardi KM ili 25,8%), te izloženost osigurana nekretninama (četiri milijarde KM ili 23,2%).

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na razini sektora. Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH, daju se u tablici 19:

- 000 KM -

R. br	Stope kapitala	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma	
		31. 12. 2023.	30. 9. 2024.
1	2	3	4
1.	Stopa redovnog temeljnog kapitala	18,3%	17,9%
2.	Višak (+)/ manjak (-) redovnog temeljnog kapitala	1.889.044	2.087.173
3.	Stopa temeljnog kapitala	18,3%	17,9%
4.	Višak (+) / manjak (-) temeljnog kapitala	1.520.978	1.667.355
5.	Stopa regulatornog kapitala	19,3%	19,0%
6.	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	1.188.982	1.302.420

Stopa regulatornog kapitala iznosi 19% i značajno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum, a što se odnosi i na ostale stope kapitala (stopa redovnog temeljnog kapitala i temeljnog kapitala). U odnosu na kraj 2023. godine stopa regulatornog kapitala smanjena je za 0,3 postotna boda, dok su stope redovnog osnovnog i temeljnog kapitala smanjene za 0,4 postotna boda.

U tablici 20 daje se pregled stope financijske poluge bankarskog sektora FBiH (odnos temeljnog kapitala i ukupne izloženosti banke) kroz razdoblja:

- 000 KM -

R. br.	Vrijednosti izloženosti	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.
1	2	3	4
1.	Izloženosti stope financijske poluge	30.349.217	32.598.849
2.	Temeljni kapital	2.993.245	3.346.631
	Stopa financijske poluge	9,9%	10,3%

Na kraju prva tri kvartala 2024. godine stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora iznosi 10,3%, veća je za 0,4 postotna boda u odnosu na kraj 2023. godine i značajno je veća u odnosu na regulatorno propisani minimum.

1.2.4. Kreditni rizik

Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka¹¹ definirana su pravila za upravljanje kreditnim rizikom, način raspoređivanja izloženosti u razine kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, vrste prihvatljivih kolaterala i drugo. Sve izloženosti raspoređuju se u tri razine kreditnog rizika: razina kreditnog rizika 1 - niska razina kreditnog rizika, razina kreditnog rizika 2 - povećana razina kreditnog rizika i razina kreditnog rizika 3 - izloženosti u statusu neizmirenja obveza.

U tablici 21 daje se pregled izloženosti na razini bankarskog sektora FBiH, prema ključnim kategorijama financijske imovine, izvanbilančnih izloženosti i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	6.153.862	11.337	0,2	6.769.800	10.827	0,2
2.	Financ. imovina po amortiz. trošku	21.876.796	962.703	4,4	23.362.815	959.675	4,1
3.	Financijska imovina po fer vrijednosti	1.265.844	1.134	0,1	1.239.978	0	0,0
4.	Ostala financijska imovina	45.575	3.984	8,7	45.277	2.659	5,9
	I. Ukupno bilančna izloženost	29.342.077	979.158	3,3	31.417.870	973.161	3,1
5.	Izdane garancije	1.813.247	38.251	2,1	1.902.323	32.964	1,7
6.	Nepokriveni akreditivi	54.851	662	1,2	61.806	905	1,5
7.	Neopozivo odobreni a neiskoriš. krediti	2.200.814	19.548	0,9	2.198.505	19.305	0,9
8.	Ostale potencijalne obveze banke	685.099	7.997	1,2	764.926	6.263	0,8
	II. Ukupno izvanbilančne stavke	4.754.011	66.458	1,4	4.927.560	59.437	1,2
	Ukupna izloženost (I+II)	34.096.088	1.045.616	3,1	36.345.430	1.032.598	2,8

Ukupna izloženost banaka na izvještajni datum iznosi 36,3 milijarde KM, od čega se 31,4 milijarde KM odnosi na bilančne izloženosti, a 4,9 milijardi KM na izvanbilančne stavke. U prva tri tromjesečja

POVEZNICA 11

2024. godine zabilježeno je povećanje bilančne izloženosti u odnosu na kraj 2023. godine za iznos od 2,1 milijardu KM ili 7,1%, a nastalo je kao neto efekt povećanja financijske imovine koja se vrednuje po amortiziranom trošku za 1,5 milijardi KM (6,8%) i gotovine i gotovinskih ekvivalenata za 0,6 milijardi KM (10%), a smanjenja financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti za 25,9 milijuna KM ili 2% i ostale financijske imovine za 0,3 milijuna KM (0,7%).

U istom razdoblju zabilježeno je povećanje izvanbilančnih stavki za 173,5 milijuna KM ili 3,7%, kao neto efekt povećanja na pozicijama izdanih garancija (89,1 milijun KM ili 4,9%), ostalih potencijalnih obveza banke (79,8 milijuna KM ili 11,7%) i nepokrivenih akreditiva (6,9 milijuna KM ili 12,7%), a smanjenja na poziciji neopozivo odobrenih, a neiskorištenih kredita (2,3 milijuna KM ili 0,1%).

U tablici 22 daje se pregled bilančnih i izvanbilančnih izloženosti na razini bankarskog sektora FBiH, prema razinama kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Razina kreditnog rizika 1	27.024.199	205.884	0,8	29.075.733	208.879	0,7
2.	Razina kreditnog rizika 2	1.606.919	175.898	10,9	1.634.727	174.818	10,7
3.	Razina kreditnog rizika 3	710.959	597.376	84,0	707.410	589.464	83,3
I. Ukupno bilančna izloženost		29.342.077	979.158	3,3	31.417.870	973.161	3,1
4.	Razina kreditnog rizika 1	4.436.310	28.350	0,6	4.586.129	27.601	0,6
5.	Razina kreditnog rizika 2	314.227	35.750	11,4	327.413	23.389	7,1
6.	Razina kreditnog rizika 3	3.474	2.358	67,9	14.018	8.447	60,3
II. Ukupno izvanbilančne stavke		4.754.011	66.458	1,4	4.927.560	59.437	1,2
Ukupna izloženost (I+II)		34.096.088	1.045.616	3,1	36.345.430	1.032.598	2,8

Bilančna izloženost u razini kreditnog rizika 1 iznosi 29,1 milijardu KM i čini 92,5% ukupne bilančne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2023. godine povećana za 2,1 milijardu KM ili za 7,6%, najvećim dijelom kao neto efekt povećanja kreditnog portfelja u ovoj razini kreditnog rizika za 1,2 milijarde KM, gotovine za 0,6 milijardi KM, vrijednosnih papira za 0,3 milijarde KM, sredstava obavezne rezerve kod CBBiH za 0,2 milijarde KM, a smanjenja depozita kod banaka za 0,2 milijarde KM i ostale imovine za 1,6 milijuna KM.

Bilančna izloženost u razini kreditnog rizika 2 iznosi 1,6 milijardi KM i čini 5,2% ukupne bilančne izloženosti. U odnosu na kraj 2023. godine ista je povećana za 27,8 milijuna KM ili 1,7%. Povećanje ukupne bilančne izloženosti u ovoj razini kreditnog rizika ostvareno je kao neto efekt povećanja kreditnog portfelja u razini kreditnog rizika 2 za 52,3 milijuna KM i potraživanja po financijskim najmovima za 1,5 milijuna KM, a smanjenja depozita kod depozitnih institucija za 25,6 milijuna KM i ostale imovine za 0,4 milijuna KM.

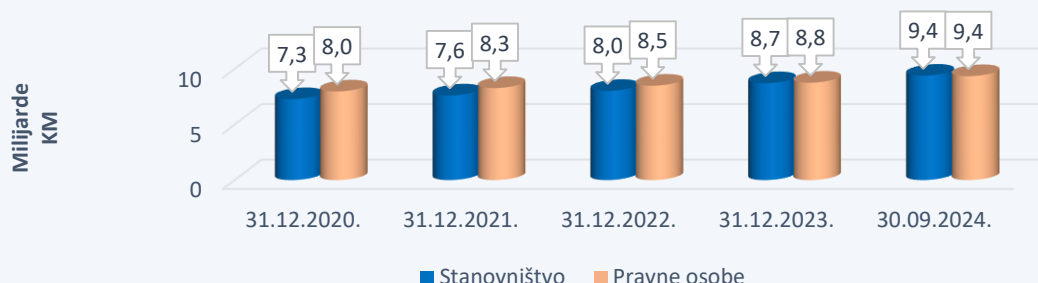
Bilančna izloženost u razini kreditnog rizika 3 iznosi 707,4 milijuna KM i čini 2,3% ukupne bilančne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2023. godine smanjena za 3,5 milijuna KM ili 0,5%, kao neto efekt smanjenja kreditnog portfelja u ovoj razini kreditnog rizika za 21,1 milijun KM i potraživanja po financijskim najmovima za 0,2 milijuna KM, a povećanja ostale imovine za 17,8 milijuna KM. Na kraju trećeg tromjesečja 2024. godine, a u odnosu na kraj 2023. godine, ECL za razinu kreditnog

rizika 1 za bilančnu izloženost povećan je za tri milijuna KM, dok je za razinu kreditnog rizika 2 smanjen za 1,1 milijun KM, a za razinu kreditnog rizika 3 za 7,9 milijuna KM. U promatranom razdoblju, stopa pokrivenosti ECL-om za izloženosti u svim razinama kreditnog rizika smanjena je: u razini kreditnog rizika 1 za 0,1 postotni bod (sa 0,8% na 0,7%), u razini kreditnog rizika 2 za 0,2 postotna boda (sa 10,9% na 10,7%), a u razini kreditnog rizika 3 za 0,7 postotnih bodova (sa 84% na 83,3%). Ukupna stopa pokrivenosti ECL-om bilančnih izloženosti iznosi 3,1%, dok je na kraju 2023. godine iznosila 3,3%.

Izvanbilančna izloženost raspoređena u razini kreditnog rizika 1 na promatrani datum iznosi 4,6 milijardi KM i čini 93,1% ukupne izvanbilančne izloženosti. Izloženost u razini kreditnog rizika 2 iznosi 327,4 milijuna KM ili 6,6% ukupne izvanbilančne izloženosti, dok je u razini kreditnog rizika 3 raspoređeno 14 milijuna KM ili 0,3% ukupne izvanbilančne izloženosti. Ukupna pokrivenost izvanbilančnih izloženosti ECL-om iznosi 1,2%, dok je na kraju prethodne godine iznosila 1,4%. U odnosu na kraj prethodne godine stopa pokrivenosti ECL-om za razinu kreditnog rizika 1 ostala je na istoj razini (0,6%), za razinu kreditnog rizika 2 smanjena je za 4,3 postotna boda (sa 11,4% na 7,1%), a za razinu kreditnog rizika 3 smanjena je za 7,6 postotnih bodova (sa 67,9% na 60,3%).

Na izvještajni datum krediti iznose 18,7 milijardi KM i isti su veći za 1,3 milijarde KM ili za 7,2% u odnosu na kraj 2023. godine. Krediti stanovništvu iznose 9,4 milijarde KM, s udjelom u ukupnim kreditima od 50,1% i u odnosu na kraj 2023. godine povećani su za 675,9 milijuna KM ili za 7,8%. Krediti pravnim osobama iznose 9,3 milijarde KM, s udjelom u ukupnim kreditima od 49,9% i u odnosu na kraj 2023. godine ostvarili su povećanje od 587,5 milijuna KM ili 6,7% (grafikon 9). Ukoliko se isključi povećanje kratkoročnih izloženosti niskog rizika kod jedne banke, u promatranom razdoblju ostvaren je rast kreditnog portfelja pravnih osoba od 6,4%.

Grafikon 9: Krediti

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u tablici 23:

- 000 KM -

Tablica 23: Sektorska struktura kredita

R. br.	Sektori	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Vladine institucije	318.550	1,8	334.109	1,8	105
2.	Javna poduzeća	419.948	2,4	332.012	1,8	79
3.	Privatna poduzeća i društva	7.537.881	43,1	8.143.270	43,4	108
4.	Bankarske institucije	351.192	2,0	375.792	2,0	107
5.	Nebankarske finansijske institucije	116.365	0,7	146.612	0,8	126
6.	Neprofitne organizacije	18.830	0,1	18.497	0,1	98
7.	Stanovništvo	8.713.280	49,9	9.389.188	50,1	108
	Ukupno	17.476.046	100	18.739.480	100	107

U tablici 24 daje se ročna struktura kredita po sektorima:

- 000 KM -

R. br.	Sektori	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.			Indeks		
		Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	(6/3)	(7/4)	(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Vladine institucije	2.476	316.072	2	8.408	325.496	205	340	103	10.250
2.	Javna poduzeća	96.430	321.742	1.776	62.417	268.407	1.188	65	83	67
3.	Privatna poduzeća i druš.	2.863.522	4.366.660	307.699	3.210.574	4.614.937	317.759	112	106	103
4.	Bankarske institucije	350.249	0	943	356.210	19.582	0	102	-	0
5.	Nebankarske fin. institucije	17.639	98.726	0	15.372	131.216	24	87	133	-
6.	Neprofitne organizacije	7.449	11.160	221	7.945	10.339	213	107	93	96
7.	Stanovništvo	427.814	8.099.056	186.410	400.348	8.801.705	187.135	94	109	100
	Ukupno	3.765.579	13.213.416	497.051	4.061.274	14.171.682	506.524	108	107	102

U odnosu na kraj 2023. godine kratkoročni krediti bankarskog sektora FBiH povećani su za 295,7 milijuna KM ili 7,9%, dok su dugoročni krediti povećani za 958,3 milijuna KM ili 7,3%. Dospjela potraživanja po kreditima iznose 506,5 milijuna KM ili 2,7% ukupnog kreditnog portfelja i veća su za 9,5 milijuna KM ili 1,9% u odnosu na kraj 2023. godine.

U valutnoj strukturi kredita najveći udjel od 72% ili 13,5 milijardi KM imaju krediti odobreni u domaćoj valuti, zatim slijede krediti odobreni s valutnom klauzulom s udjelom od 25,9% ili 4,8 milijardi KM (EUR: 4,8 milijardi KM ili 99,99%, CHF: 0,2 milijuna KM ili 0,01%), a najmanji udjel od 2,1% ili 0,4 milijarde KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 99,9%).

U tablici 25 daje se pregled kredita pravnim osobama i stanovništvu prema razinama kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

R. br.	O p i s	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Krediti pravne osobe							
1.	Razina kreditnog rizika 1	7.458.566	93.177	1,2	8.010.910	90.887	1,1
2.	Razina kreditnog rizika 2	954.625	107.019	11,2	1.005.849	113.862	11,3
3.	Razina kreditnog rizika 3	349.575	290.869	83,2	333.533	284.461	85,3
	Ukupno I.	8.762.766	491.065	5,6	9.350.292	489.210	5,2
II. Krediti stanovništvo							
4.	Razina kreditnog rizika 1	7.802.520	79.519	1,0	8.482.486	88.755	1,0
5.	Razina kreditnog rizika 2	582.534	63.195	10,8	583.561	58.139	10,0
6.	Razina kreditnog rizika 3	328.226	275.987	84,1	323.141	262.785	81,3
	Ukupno II.	8.713.280	418.701	4,8	9.389.188	409.679	4,4
Ukupno krediti							
7.	Razina kreditnog rizika 1	15.261.086	172.696	1,1	16.493.396	179.642	1,1
8.	Razina kreditnog rizika 2	1.537.159	170.214	11,1	1.589.410	172.001	10,8
9.	Razina kreditnog rizika 3	677.801	566.856	83,6	656.674	547.246	83,3
	Ukupno krediti (I+II)	17.476.046	909.766	5,2	18.739.480	898.889	4,8

Kreditni portfelj raspoređen u razini kreditnog rizika 1 iznosi 16,5 milijardi KM i čini 88% ukupnog kreditnog portfelja. Isti je u odnosu na kraj 2023. godine povećan za 1,2 milijarde KM ili za 8,1%.

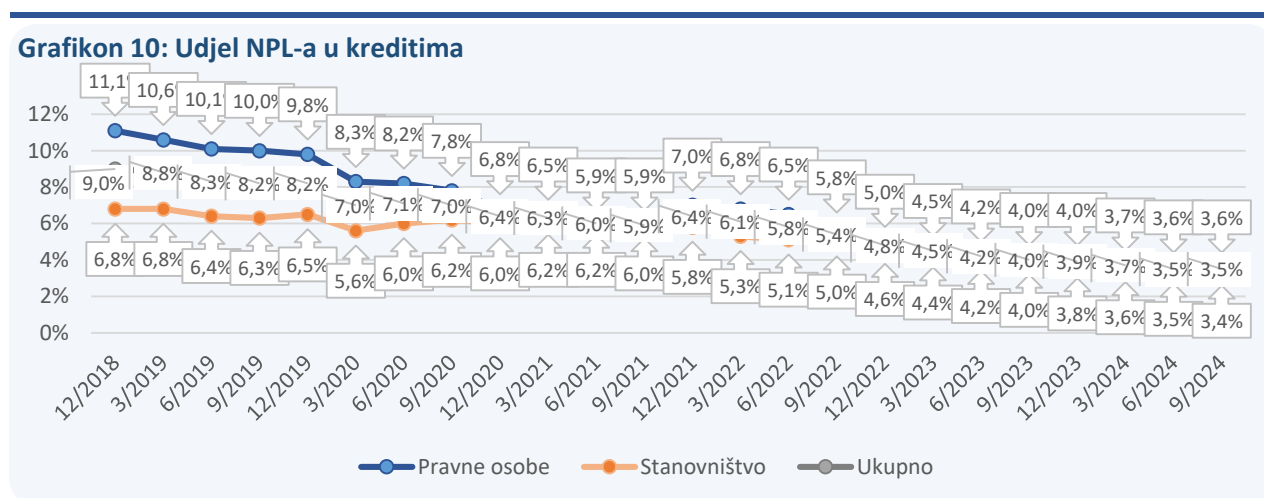
Stopa pokrivenosti ECL-om za razinu kreditnog rizika 1 iznosi 1,1% (pravne osobe 1,1%, stanovništvo 1%), i na istoj je razini kao na kraju 2023. godine.

Kreditni portfelj u razini kreditnog rizika 2 iznosi 1,6 milijardi KM i čini 8,5% ukupnog kreditnog portfelja. U odnosu na kraj 2023. godine isti je veći za 52,3 milijuna KM ili 3,4%. Stopa pokrivenosti ECL-om za razinu kreditnog rizika 2 iznosi 10,8% (za pravne osobe 11,3%, a za stanovništvo 10%) i u odnosu na kraj prethodne godine manja je za 0,3 postotna boda.

Kreditni portfelj u razini kreditnog rizika 3 (NPL) iznosi 656,7 milijuna KM i čini 3,5% ukupnog kreditnog portfelja, dok je na kraju prethodne godine stopa NPL-a iznosila 3,9%. Smanjenje istog za 21,1 milijun KM ili 3,1% u odnosu na kraj 2023. godine nastalo je kao neto efekt: novih NPL-ova u iznosu od 133,1 milijun KM, oporavka u iznosu od 20,3 milijuna KM, naplate u iznosu od 80,1 milijun KM, računovodstvenog i trajnog otpisa u iznosu od 56,1 milijun KM, te ostalih stavki u iznosu od 2,3 milijuna KM. Stopa pokrivenosti ECL-om za razinu kreditnog rizika 3 iznosi 83,3% (pravne osobe 85,3%, a stanovništvo 81,3%) i manja je za 0,3 postotna boda u odnosu na kraj prethodne godine.

Od ukupnih kredita pravnim osobama, na NPL se odnosi 333,5 milijuna KM ili 3,6%, što je za 0,4 postotna boda manje nego na kraju 2023. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 323,1 milijun KM ili 3,4% kreditnog portfelja stanovništva, što je smanjenje za 0,4 postotna boda u odnosu na kraj 2023. godine.

Pregled NPL-a (kreditni portfelj raspoređen u razinu kreditnog rizika 3) daje se u grafikonu 10:

Sektorska analiza kreditnog portfelja bankarskog sektora FBiH dana je u Prilogu 4. Informacije, a zasnovana je na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (prema NACE⁵ šifrniku djelatnosti) i stanovništva (po namjeni).

Kod kredita pravnim osobama najveći udjel imaju krediti odobreni sljedećim sektorima: trgovina (3,2 milijarde KM ili 34,6% kredita pravnih osoba, odnosno 17,3% ukupnog kreditnog portfelja), prerađivačka industrija (2,3 milijarde KM ili 24,4% kredita pravnih osoba, odnosno 12,2% ukupnih

⁵ Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u EU - NACE (engl. Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)

kredita), građevinarstvo (0,7 milijardi KM ili 7,9% kredita pravnih osoba, odnosno 3,9% ukupnih kredita), te financijska djelatnost (0,7 milijardi KM ili 7,1% kredita pravnih osoba, odnosno 3,6% ukupnih kredita).

Udjel NPL-a kod kredita odobrenih sektoru trgovine iznosi 3,5% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 88,2%), sektoru prerađivačke industrije je 4,4% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 80,4%), sektoru građevinarstva 1,1% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 94,6%), dok kod sektora financijske djelatnosti iznosi 0,04% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 72,3%). Kod kredita odobrenih ostalim gospodarskim djelatnostima, najveći udjel NPL-a prisutan je kod kredita odobrenih poljoprivredi (21%), djelatnosti opskrbe vodom, uklanjanja otpadnih voda, te sanacije okoliša (16,4%) i djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva (13,2%).

Kod kredita odobrenih stanovništvu najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju (7,3 milijarde KM ili 77,5% kredita stanovništvu, odnosno 38,8% ukupnog kreditnog portfelja) i krediti odobreni za stambene potrebe (dvije milijarde KM ili 21,4% kredita stanovništvu, odnosno 10,7% ukupnog kreditnog portfelja). Udjel NPL-a kod kredita odobrenih za opću potrošnju iznosi 4,1% (stopa pokrivenosti ECL-om je 82,6%), dok je kod stambenih kredita 0,9% (stopa pokrivenosti ECL-om je 60,2%).

U tablici 26 daje se struktura kredita stanovništvu za opću potrošnju prema vrsti proizvoda:

- 000 KM -

Tablica 26: Struktura kredita za opću potrošnju

R. br.	Vrsta proizvoda	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Hipotekarni krediti	720.896	10,5	763.039	10,5	106
2.	Lombardni krediti	15.071	0,2	13.617	0,2	90
3.	Kreditni za kupovinu motornih vozila	5.150	0,1	4.918	0,1	95
4.	Potrošački nenamjenski krediti	5.350.118	78,2	5.684.861	78,1	106
5.	Potrošački namjenski krediti	330.374	4,8	271.050	3,7	82
6.	Prekoračenja po tekućem računu	246.519	3,6	278.932	3,8	113
7.	Kartični proizvodi koji imaju karakteristike odgođenog plaćanja	147.982	2,2	219.215	3,0	148
8.	Ostali krediti	24.030	0,4	44.205	0,6	184
	Ukupno	6.840.140	100	7.279.837	100	106

U uvjetima globalne ekonomske nestabilnosti i rasta inflacije, praćene rastom kamatnih stopa na međunarodnom tržištu, FBA je donijela [Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa](#)¹² s ciljem pravovremenog upravljanja kreditnim rizikom, zaštite korisnika financijskih usluga, stabilnosti bankovnog sustava u smislu utjecaja efekata Odluke na kvalitetu kreditnog portfelja banaka, te postizanja makroekonomske ravnoteže.

POVEZNICA 12

Odluka predviđa povećanje minimalnih stopa koje su banke u obvezi primjenjivati za ECL u slučaju značajnijeg rasta kamatnih stopa. Odredbe odluke naročito utječu na zaštitu korisnika financijskih usluga, a što podrazumijeva da banka neće povećati kamatnu stopu iznad razine koja se smatra značajnom, ukoliko procijeni da će navedeno povećanje kamatne stope imati utjecaja na kreditnu sposobnost korisnika financijske usluge i da će isto dovesti korisnika financijske usluge u status neizmirenja obveza, te može ponuditi mogućnost modifikacije kreditne izloženosti. Također, Odluka ima za cilj dodatno stimulirati banke da iznađu način zadržavanja kamatnih stopa na razumnim razinama, i ograničiti postupke banaka koji bi mogli imati nepovoljne utjecaje na građane i gospodarstvo, te u konačnici na rast sistemskih rizika.

Kada se promatra ukupan kreditni portfelj na razini bankarskog sektora FBiH sa stanovišta načina ugovorene kamatne stope, primjetan je trend povećanja kredita ugovorenih s fiksnom kamatnom stopom, koji iznose 15,9 milijardi KM ili 84,7% ukupnog portfelja (31. 12. 2023.: 13,9 milijardi KM ili 79,4%), dok je 2,8 milijardi KM ili 15,3% ukupnog portfelja ugovoreno s promjenjivom kamatnom stopom (31. 12. 2023.: 3,6 milijardi KM ili 20,6% ukupnog portfelja).

Od ukupnog iznosa kredita pravnim osobama, jedna milijarda KM ili 10,6% je ugovoreno s promjenjivom kamatnom stopom, dok je 8,3 milijarde KM ili 89,4% ugovoreno s fiksnom kamatnom stopom. Ako promatramo kredite stanovništvu, s promjenjivom kamatnom stopom ugovoreno je 1,9 milijardi KM ili 20%, dok je 7,5 milijardi KM ili 80% ugovoreno s fiksnom kamatnom stopom.

Prema izvještajnim podacima banaka, značajan rast kamatne stope sa 30. 9. 2024. u odnosu na referentni datum utvrđen je u dijelovima portfelja kod devet banaka i nije bilo značajnijih izmjena u udjelu istog u ukupnom kreditnom portfelju u odnosu na prethodno razdoblje. Banke u FBiH su većinom ograničile NKS i nisu uzrokovale dodatni rast troškova za klijente.

Na promatrani datum, ECL za kredite kod kojih je utvrđen značajan rast kamatne stope, bez primjene Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa iznosili bi 15,3 milijuna KM, dok su ECL s primjenom navedene Odluke utvrđeni u iznosu od 23,2 milijuna KM. Iz navedenih podataka, može se zaključiti da su banke formirale dodatne ECL u ukupnom iznosu od 7,9 milijuna KM za kredite kod kojih je utvrđen značajan rast kamatnih stopa.

Efekti predmetne odluke su višestruki, odnosno poduzete aktivnosti FBA na ublažavanju rizika rasta kamatnih stopa rezultirale su:

- prilagođavanjem banaka i ograničenim usklađivanjem kamatne stope kredita s promjenjivom kamatnom stopom;
- ograničenim iznosom kredita kod kojih je utvrđen značajan rast kamatne stope;
- povećanjem rezervi za ECL za pokriće gubitaka uslijed rasta kreditnog rizika, odnosno pogoršanja kvalitete kredita kod kojih je utvrđen značajan rast kamatne stope;
- stabiliziranjem razine kredita u razini kreditnog rizika 3 na razini bankarskog sektora FBiH;
- niskom razinom kredita u razini kreditnog rizika 3 kod kredita za koje je utvrđen značajan rast kamatne stope;
- neometanim nastavkom kreditiranja gospodarstva i stanovništva;
- zadržavanjem kamatnih stopa na novoodobrene kredite na razini prije početka primjene predmetne Odluke.

Izostanak navedenih mjera FBA potencijalno bi imao, između ostalog, za posljedicu automatski i potpuni prijenos efekata promjene razine kamatnih stopa izvan BiH na tržište i portfelj kredita u BiH, značajan rast kamatnog prihoda, rast udjela nekvalitetne aktive s dugoročnim ekonomskim posljedicama, kao i rast kreditnog rizika bez adekvatnih efekata na mjerenje i iskazivanje ECL-a. FBA kontinuirano prati i razmatra potrebu uvođenja dodatnih mjera i poduzima aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštiti deponenata, te unapređenju sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH.

U tablici 27 dan je pregled najznačajnijih koeficijenata koji se koriste za ocjenu kreditnog rizika u bankama u FBiH:

- % -

R. br.	Opis	31.12.2023.	30.9.2024.
1	2	3	4
1.	Stopa nekvalitetnih izloženosti	2,1	2,0
2.	Stopa pokrivenosti nekvalitetnih izloženosti sa ECL	83,9	82,9
3.	Stopa pokrivenosti ukupne izloženosti sa ECL	3,1	2,8
4.	Stopa NPL	3,9	3,5
5.	Stopa pokrivenosti NPL sa ECL	83,6	83,3
6.	Stopa pokrivenosti ukupnih kredita sa ECL	5,2	4,8
7.	Novi NPL*/Ukupni prihodujući krediti	0,1	0,2
8.	NPL/Ukupni kapital i ECL za NPL (Teksaški koeficijent)	16,4	14,4
9.	Neto NPL/Računovodstveni kapital	3,1	2,7
10.	Dospjeli krediti/Ukupni krediti	2,8	2,7

* Iznos rasta/pada NPL na izvještajni datum u odnosu na usporedno razdoblje

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno ocjeni prakse odobravanja, praćenja i analize izloženosti kreditnom riziku, uspostave sustava ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika, raspoređivanja izloženosti u razine kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, postupanja s nekvalitetnim izloženostima, te upravljanja rizikom koncentracije.

1.2.5. Profitabilnost

Na održivu profitabilnost banaka najznačajnije utječe kvaliteta aktive. Također, profitabilnost banaka može biti pod utjecajem i ostalih rizika, strukture, diverzificiranosti i troškova izvora financiranja, troškovne efikasnosti, vanjskih faktora koji su specifični za bankarski, odnosno financijski sektor u FBiH (razvijenost financijskog sustava, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i vanjskih makroekonomskih faktora (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija i dr.).

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, promatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti razine i kvalitete zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti.

Razina, održivost i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na razini bankarskog sektora u FBiH za razdoblje 1. 1. - 30. 9. 2024. iskazan je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 494,9 milijuna KM, što je za 62,1 milijun KM više u odnosu na isto razdoblje 2023. godine (tablica 28). Sve banke sa sjedištem u FBiH iskazale su pozitivan financijski rezultat.

- 000 KM -

R. br	O p i s	1.1. - 30.9.2023.		1.1. - 30.9.2024.	
		Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6
1.	Dobit	432.725	13	494.854	13
2.	Gubitak	0	0	0	0
	Ukupno	432.725	13	494.854	13

U Prilogu 5. prikazan je sažeti račun dobiti i gubitka banaka u FBiH – Izvješće o ukupnom rezultatu za razdoblje 1. 1. - 30. 9. 2024., s usporednim podacima za isto izvještajno razdoblje 2023. godine.

Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, u prvih devet mjeseci 2024. godine na razini bankarskog sektora u FBiH ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 1,3 milijarde KM i u odnosu na isto razdoblje prethode godine veći su za 158,5 milijuna KM ili za 14,2% (tablica 29).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	1.1. - 30.9.2023.		1.1. - 30.9.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
	I. Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.	Računi depozita kod drugih banaka	71.574	6,4	101.290	7,9	142
2.	Kredit i financijski najmovi	542.213	48,5	592.106	46,4	109
3.	Ostali prihodi od kamata po imovini po amortiziranom trošku	27.228	2,4	46.574	3,7	171
4.	Prihodi po imovini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	3.294	0,3	5.307	0,4	161
5.	Prihodi po imovini po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat	28.346	2,5	21.615	1,7	76
	Ukupno I.	672.655	60,1	766.892	60,1	114
	II. Nekamatni prihodi					
6.	Naknade i provizije	390.299	34,9	421.804	33,0	108
7.	Neto pozitivne/(negativne) tečajne razlike	38.331	3,4	42.101	3,3	110
8.	Ostali dobici i (gubici) od financijske imovine	-21.995	-2,0	-189	0,0	1
9.	Neto dobici/(gubici) od derivatnih fin. instrumenata	406	0,0	414	0,0	102
10.	Dobici i (gubici) od dugoročne nefinancijske imovine	2.101	0,2	11.796	0,9	561
11.	Ostali prihodi	36.744	3,3	34.191	2,7	93
	Ukupno II.	445.886	39,9	510.117	39,9	114
	Ukupni prihodi (I+II)	1.118.541	100	1.277.009	100	114

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi sudjeluju sa 60,1%, dok nekamatni prihodi sudjeluju sa 39,9%. Ostvareni kamatni i slični prihodi veći su za 94,2 milijuna KM ili 14% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Dominantna stavka u ovim prihodima su kamatni prihodi po kreditima i financijskim najmovima, koji su veći za 49,9 milijuna KM ili 9,2%, ali je njihov udjel u ukupnim prihodima smanjen za 2,1 postotni bod. U istom razdoblju povećan je udjel kredita

u ukupnoj imovini banaka za 0,2 postotna boda (sa 60,1% na 60,3%), a prosječna ponderirana NKS na kredite povećana je za 0,08 postotnih bodova (sa 3,12% na 3,20%).

U prvih devet mjeseci 2024. godine kamatni prihodi po računima depozita kod drugih banaka veći su za 29,7 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, što je posljedica rasta međubankarskih kamatnih stopa na tržištu novca u EU, pri čemu se 66,8% povećanja odnosi na četiri banke.

Od ostalih prihoda od kamata zabilježeno je povećanje na poziciji ostalih kamatnih prihoda po imovini koja se vrednuje po amortiziranom trošku za 19,3 milijuna KM i poziciji kamatnih prihoda po imovini koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka za dva milijuna KM, dok su kamatni prihodi po imovini koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat smanjeni za 6,7 milijuna KM.

Ukoliko se promatra sektorska struktura ostvarenih kamatnih prihoda, najveći dio odnosi se na prihode od stanovništva - 48,6%, zatim na prihode od privatnih poduzeća - 25,8%, od bankarskih institucija - 15,8%, vladinih institucija - 6,7%, od javnih poduzeća - 1,8%, a od ostalih sektora 1,3%.

Ukupni nekamatni prihodi su u prvih devet mjeseci 2024. godine u odnosu na isto razdoblje 2023. godine zabilježili povećanje od 64,2 milijuna KM ili 14,4%. U strukturi istih, najveća stavka su prihodi po naknadama i provizijama za izvršene usluge koji su zabilježili povećanje za 31,5 milijuna KM ili 8,1%, pri čemu samo jedna banka nije ostvarila rast ovih prihoda.

U okviru ostvarenih prihoda po osnovi naknada i provizija, najveći udjel od 30,4% imaju prihodi ostvareni po kartičnom poslovanju, slijede prihodi od naknada po računima s udjelom od 21,1%, a zatim naknade po poslovima UPP-a od 14%. Promatrano po sektorskoj strukturi, najveći dio prihoda od naknada ostvaren je od stanovništva i privatnih poduzeća (po 41,8%), te bankarskih institucija (8,5%).

U prvih devet mjeseci 2024. godine na razini bankarskog sektora FBiH ostvarene su neto pozitivne tečajne razlike u iznosu od 42,1 milijun KM, što je za 3,8 milijuna ili 9,8% više nego u istom razdoblju prošle godine. Sve banke, osim dvije, imale su neto pozitivne tečajne razlike, dok je u istom razdoblju prethodne godine jedna banka imale neto negativne tečajne razlike. Ostale dobitke (gubitke) od financijske imovine iskazalo je devet banaka, pri čemu su dvije banke iskazale gubitke, a ostale dobitke. U istom razdoblju prethodne godine, sedam banaka je iskazalo ostale gubitke od financijske imovine. Neto dobitke/(gubitke) od derivatnih financijskih instrumenata iskazuju dvije banke u sektoru, pri čemu je obje iskazala dobitke. Dobici i (gubici) od dugoročne nefinancijske imovine su u promatranom razdoblju veći za 9,7 milijuna KM, kao posljedica značajnog povećanja kod tri banke.

Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, ukupni rashodi na razini bankarskog sektora u FBiH u prvih devet mjeseci 2024. godine iznose 765,1 milijun KM i u odnosu na isto razdoblje 2023. godine veći su za 92,9 milijuna KM ili 13,8% (tablica 30).

- 000 KM -

Tablica 30: Struktura ukupnih rashoda banaka

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	1.1. - 30.9.2023.		1.1. - 30.9.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
I. Rashodi od kamata i slični rashodi						
1.	Depoziti	46.121	6,9	72.352	9,5	157
2.	Obveze po uzetim kreditima	7.107	1,1	16.198	2,1	228
3.	Subordinirani dugovi	6.887	1,0	7.660	1,0	111
4.	Ostali rashodi od kamata	3.319	0,5	3.170	0,4	96
Ukupno I.		63.434	9,4	99.380	13,0	157
II. Nekamatni rashodi						
5.	Umanjenja vrijednosti i rezerviranja	19.670	2,9	33.523	4,4	170
6.	Naknade i provizije	101.473	15,1	110.471	14,4	109
7.	Troškovi zaposlenih	213.402	31,7	235.549	30,8	110
8.	Troškovi amortizacije	50.220	7,5	55.781	7,3	111
9.	Ostali troškovi i rashodi	224.037	33,3	230.417	30,1	103
Ukupno II.		608.802	90,6	665.741	87,0	109
Ukupni rashodi (I+II)		672.236	100	765.121	100	114

U strukturi ukupnih rashoda, dominiraju nekamatni rashodi s udjelom od 87%, dok rashodi od kamata i slični rashodi sudjeluju sa 13%. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, povećan je udjel kamatnih rashoda za 3,6 postotnih bodova, za koliko je smanjen udjel nekamatnih rashoda. U promatranom razdoblju kamatni i slični rashodi povećani su za 35,9 milijuna KM ili 56,7%, pri čemu su kamatni rashodi po depozitima povećani za 26,2 milijuna KM ili 56,9% zbog povećanja depozita u promatranom razdoblju i zbog tendencije rasta kamatnih stopa na depozite. Prosječna ponderirana NKS za prva tri tromjesečja 2023. godine iznosila je 0,86%, dok u istom razdoblju 2024. godine iznosi 1,97%. Povećanje kamatnih rashoda po depozitima zabilježeno je kod svih banaka osim dvije.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima u promatranom razdoblju povećani su za 9,1 milijuna KM ili za 127,9%, zbog rasta kamatnih stopa, a u promatranom razdoblju došlo je i do povećanja razine zaduženja bankarskog sektora u FBiH po uzetim kreditima za 331,5 milijuna KM ili 71,2%.

Na razini bankarskog sektora u FBiH, u prvih devet mjeseci 2024. godine u odnosu na isto razdoblje 2023. godine, ukupni nekamatni rashodi povećani su za 56,9 milijuna KM ili za 9,4%. U okviru istih, najveća stopa povećanja zabilježena je kod rashoda po osnovi umanjenja vrijednosti i rezerviranja od 70,4% ili 13,9 milijuna KM. Tri banke kroz neto efekt nisu imale rashoda umanjenja vrijednosti u promatranom razdoblju. U okviru rashoda od naknada i provizija najveći udjel imaju rashodi po kartičnom poslovanju (71,4%), te uslugama platnog prometa (14,3%). Troškovi zaposlenih su u promatranom razdoblju veći za 22,1 milijun KM ili 10,4%, pri čemu su kod svih banaka ovi troškovi veći nego u istom razdoblju prethodne godine. Troškovi amortizacije su u promatranom razdoblju imali stopu rasta od 11,1%, s tim da su dvije banke imale smanjenje ovih troškova u ovoj godini.

Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U tablici 31 dan je pregled najznačajnijih veličina i koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

Tablica 31: Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti

R. br.	Opis	30. 9. 2023.	30. 9. 2024.
1	2	3	4
1.	Dobit	432.725	494.854
2.	Prosječna neto aktiva	27.775.501	29.991.371
3.	Prosječni ukupni kapital	3.412.123	3.825.253
4.	Neto kamatni prihod	609.221	667.512
5.	Neto prihod od naknada i provizija	288.826	311.333
6.	Neto kamatni prihod nakon troškova ECL-a	580.961	623.532
7.	Neto operativni prihod	919.318	1.039.516
8.	Nekamatni prihod	427.043	455.995
9.	Operativni rashodi	487.659	521.747
10.	Dobit na prosječnu aktivu (ROAA)	1,6	1,6
11.	Dobit na prosječni ukupni kapital (ROAE)	12,7	12,9
12.	Neto kamatni prihod nakon troškova ECL/Prosječna aktiva (NIA)	2,1	2,1
13.	Neto kamatni prihod/Neto operativni prihod	66,3	64,2
14.	Omjer troškova i prihoda (CIR)*	53,0	50,2

* CIR eng. Cost-income Ratio

Većina pokazatelja profitabilnosti ili je na istoj razini ili pokazuje trend poboljšanja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Neto kamatni prihod povećan je za 53,3 milijuna KM ili 9,6%, pri čemu je zabilježeno smanjenje njegovog udjela u neto operativnom prihodu, sa 66,3% na 64,2%.

1.2.6. Ponderirane NKS i EKS

S ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita, te zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i za organizacijske dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. Banke su obavezne mjesečno izvješćivati FBA o prosječnim ponderiranim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, sukladno [Odluci o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite¹³](#) i [Uputi za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope¹⁴](#)

FBA na temelju dostavljenih podataka, prema utvrđenoj metodologiji, izračunava prosječne ponderirane NKS i EKS za bankarski sektor i iste zavise, osim od visine kamatnih stopa pojedinačnih banaka, i od volumena i strukture novoodobrenih kredita, odnosno novougovorenih depozita.

Za potrebe korisnika kredita, a prilikom analize trenda kamatnih stopa, relevantno je pratiti kretanje prosječne ponderirane EKS, s obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani s kreditom, tj. uvjetima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer: troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih osoba ako je osiguranje uvjet za odobravanje kredita, te drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uvjet su za korištenje kredita).

POVEZNICA 13

POVEZNICA 14

U Prilogu 6. daje se pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS na kredite i depozite po razdobljima.

Ukupna prosječna ponderirana EKS na novoodobrene kredite u prvih devet mjeseci 2024. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 3,76% i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada je iznosila 3,64%, povećana je za 0,12 postotnih bodova. Kada se promatra ročna struktura novoodobrenih kredita, prosječna ponderirana EKS na dugoročne kredite povećana je za 0,04 postotna boda (sa 5,40% na 5,44%), dok je za kratkoročne kredite povećana za 0,09 postotnih bodova (sa 2,32% na 2,41%).

Promatrano prema sektorskoj strukturi, prosječna ponderirana EKS na ukupne novoodobrene kredite gospodarstvu povećana je za 0,21 postotni bod (sa 2,52% na 2,73%), prosječna ponderirana EKS na ukupne novoodobrene kredite stanovništvu povećana je također za 0,21 postotni bod (sa 6,51% na 6,72%), dok je prosječna ponderirana EKS na ukupne novoodobrene kredite ostalim sektorima smanjena za 0,26 postotnih bodova (sa 4,69% na 4,43%).

Ukupna prosječna ponderirana EKS na depozite prikupljene od početka 2024. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 2,02% i u odnosu na isto razdoblje 2023. godine, kada je iznosila 0,87%, povećana je za 1,15 postotnih bodova. Promatrano prema ročnosti depozita, prosječna ponderirana EKS na kratkoročne depozite zabilježila je povećanje za 0,60 postotnih bodova (sa 1,00% na 1,60%), a na dugoročne depozite za 1,46 postotnih bodova (sa 0,82% na 2,28%).

Kada se promatra sektorska struktura prikupljenih depozita, prosječna ponderirana EKS na depozite gospodarstva povećana je za 1,11 postotnih bodova (sa 1,21% na 2,32%), prosječna ponderirana EKS na depozite stanovništva povećana je za 0,86 postotnih bodova (sa 0,64% na 1,50%), dok je prosječna ponderirana EKS na depozite ostalih sektora povećana za 1,08 postotnih bodova (sa 1,30% na 2,38%).

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najstroženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor, njegovu stabilnost i sigurnost.

U tablici 32 daje se pregled ispunjenja LCR-a, pokazatelja kratkoročne otpornosti banaka na rizik likvidnosti, u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	6.643.532	6.681.612	101
2.	Neto likvidnosni odljevi	3.127.611	2.856.966	91
	LCR	212%	234%	

LCR na razini bankarskog sektora FBiH iznosi 234% i značajno je veći u odnosu na regulatorno propisani minimum, te sve banke ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a.

Struktura zaštitnog sloja likvidnosti, po tržišnoj vrijednosti nakon primjene korektivnih faktora, prikazana je u tablici 33:

- 000 KM -

Tablica 33: Zaštitni sloj likvidnosti

R. br.	Opis	31.12.2023.	30.9.2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Likvidna imovina razine 1	6.643.532	6.681.612	101
1.1.	Gotovina	1.164.676	1.220.191	105
1.2.	Rezerve centralne banke koje se mogu povući	3.103.152	2.747.264	89
1.3.	Imovina centralne vlade	1.201.900	1.424.316	119
1.4.	Imovina jedinica regionalne vlade i lokalne vlasti	1.109.925	1.136.003	102
1.5.	Imovina multilateralne razvojne banke i međunarodnih organizacija	63.879	153.838	241
2.	Likvidna imovina razine 2	0	0	-
2.1.	Likvidna imovina razine 2a	0	0	-
2.2.	Likvidna imovina razine 2b	0	0	-
	Ukupno (1+2)	6.643.532	6.681.612	101

Zaštitni sloj likvidnosti iznosi 6,7 milijardi KM i u odnosu na kraj prethodne godine bilježi neznatno povećanje od 38,1 milijun KM ili 0,6%. U strukturi zaštitnog sloja likvidnosti sudjeluje samo likvidna imovina razine 1, a najveći udjel ima iznos iznad obvezne rezerve koji banke drže u CBBiH sa 41,1%, zatim imovina centralne vlade sa 21,3%, gotovina sa 18,3% i imovina jedinica regionalne vlade sa 17%.

Izračun neto likvidnosnih odljeva može se vidjeti iz tablice 34:

- 000 KM -

Tablica 34: Neto likvidnosni odljevi

R. br.	Opis	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Ukupni odljevi	6.044.233	6.390.594	106
2.	Ukupni priljevi	3.002.306	3.868.637	129
3.	Priljevi na koje se primjenjuje gornja granica od 75% odljeva	2.916.622	3.533.628	121
	Neto likvidnosni odljevi (1-3)	3.127.611	2.856.966	91

Pri izračunu neto likvidnosnih odljeva, kod devet banaka, odljevi su umanjeni za iznos ukupnih priljeva, a kod četiri je ograničeno priznavanje likvidnosnih priljeva na 75% ukupnih likvidnosnih odljeva.

U strukturi odljeva koji iznose 28,1 milijardu KM (prije primjene stope odljeva), najveći udjel imaju odljevi po osnovi depozita stanovništva (11,3 milijarde KM ili 40,1% ukupnih odljeva, od čega se na stabilne depozite odnosi 6,2 milijarde KM ili 55,4% odljeva depozita stanovništva), zatim depoziti drugih klijenata (9,5 milijardi KM ili 34% ukupnih odljeva), te drugi proizvodi i usluge (4,4 milijarde KM ili 15,7% ukupnih odljeva).

U strukturi ukupnih priljeva koji iznose 3,9 milijardi KM, najveći udjel imaju novčana potraživanja od financijskih klijenata (2,8 milijardi KM ili 72,1% ukupnih priljeva), na koje je primijenjena stopa priljeva od 100%, zatim priljevi po osnovi financijskih derivata (0,6 milijardi KM ili 15,8% ukupnih priljeva) na koje je, također, primijenjena stopa priljeva od 100%, te potraživanja od klijenata koji

nisu finansijski klijenti u iznosu od 0,4 milijarde KM ili 9,7% ukupnih priljeva, a na koje je primijenjena stopa priljeva od 50%.

S ciljem smanjenja rizika financiranja tijekom dužeg vremenskog razdoblja, Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisano je da su banke od 31. 12. 2022. dužne kontinuirano održavati minimalni NSFR. NSFR-om se banke potiču da financiraju svoje aktivnosti stabilnijim izvorima financiranja na trajnoj osnovi.

NSFR se izračunava kao odnos između ASF i RSF, gdje ASF predstavlja dio kapitala i obveza banke čija pouzdanost se očekuje tijekom vremenskog razdoblja uključenog u NSFR (razdoblje do jedne godine), a RSF predstavlja rezultat množenja imovine i izvanbilančnih izloženosti banke odgovarajućim faktorima kojima se odražavaju njihove likvidnosne karakteristike i preostali rokovi do dospjeća tijekom jednogodišnjeg razdoblja NSFR-a.

U tablici 35 daje se pregled ispunjenja NSFR-a u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Raspoloživo stabilno financiranje (ASF)	20.955.674	22.616.511	108
2.	Potrebno stabilno financiranje (RSF)	13.347.275	14.334.841	107
	NSFR	157%	158%	

NSFR na razini bankarskog sektora FBiH na promatrani datum iznosi 158% i značajno je veći u odnosu na regulatorno propisani minimum, te sve banke ispunjavaju zahtjeve u pogledu NSFR-a.

U tablici 36 dana je struktura ASF, a u tablici 37 struktura RSF na razini bankarskog sektora FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks	
		Iznos obaveza i kapitala	ASF	Iznos obaveza i kapitala	ASF	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
	ASF od:						
1.	Stavki i instrumenata kapitala	3.279.482	3.279.482	3.647.125	3.647.125	111	111
2.	Depozita stanovništva	12.450.315	11.563.869	13.128.832	12.172.716	105	105
3.	Ost. nefin. klijenata (osim centr. banaka)	10.993.114	5.731.953	11.625.299	6.019.154	106	105
4.	Operativnih depozita	49.998	15.676	64.188	22.740	128	145
5.	Financijskih klijenata i centr. banaka	1.006.304	257.699	1.427.821	658.783	142	256
6.	Ostalih obveza	685.877	106.995	594.513	95.993	87	90
	Ukupno ASF	28.465.090	20.955.674	30.487.778	22.616.511	107	108

- 000 KM -

Tablica 37: Struktura RSF

R. br.	Opis	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks	
		Iznos imovine	RSF	Iznos imovine	RSF	(5/3)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8
	RSF od:						
1.	Imovine centralne banke	6.698.281	0	6.567.550	0	98	-
2.	Likvidne imovine	2.219.933	32.922	2.536.741	40.909	114	124
3.	Vrijedn. papira koji nisu likvid. imovina	299.943	239.972	262.213	218.108	87	91
4.	Kredita	18.772.556	11.895.009	20.729.624	12.839.532	110	108
5.	Financijskih derivata	10	3	43	29	430	967
6.	Ostale imovine	957.351	824.608	988.387	854.368	103	104
7.	Izvanbilančnih stavki	6.767.942	354.761	7.185.848	381.895	106	108
	Ukupno RSF	35.716.016	13.347.275	38.270.406	14.334.841	107	107

U sagledavanju likvidnosne pozicije, značajnu ulogu ima ročna struktura depozita, kao dominantni izvor financiranja. Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću prikazana je u tablici 38:

- 000 KM -

Tablica 38: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

R. br.	Depoziti	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Štednja i dep. po viđ. (do 7 dana)	17.909.204	74,9	19.125.988	75,6	107
2.	7 - 90 dana	909.124	3,8	701.322	2,8	77
3.	91 dan do jedne godine	2.042.989	8,6	2.453.318	9,7	120
	I. Ukupno kratkoročni	20.861.317	87,3	22.280.628	88,1	107
4.	Do 5 godina	2.952.746	12,3	2.909.818	11,5	99
5.	Preko 5 godina	85.607	0,4	93.902	0,4	110
	II. Ukupno dugoročni	3.038.353	12,7	3.003.720	11,9	99
	Ukupno (I + II)	23.899.670	100	25.284.348	100	106

Na promatrani datum, kratkoročni depoziti imali su udjel od 88,1% u ukupnim depozitima, a dugoročni 11,9%, pri čemu je došlo do povećanja udjela kratkoročnih, odnosno smanjenja udjela dugoročnih depozita za 0,8 postotnih bodova u odnosu na kraj 2023. godine.

U promatranom razdoblju zabilježeno je povećanje kratkoročnih depozita za 1,4 milijarde KM ili 6,8%, dok su dugoročni smanjeni za 34,6 milijuna KM ili 1,1%. U okviru dugoročnih depozita zabilježeno je povećanje depozita ročnosti preko pet godina (za 8,3 milijuna KM ili 9,7%), dok su depoziti ročnosti do pet godina smanjeni za 42,9 milijuna KM ili 1,5%. Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospijeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (96,9%).

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih sredstava, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim kreiraju i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora.

Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeća stavki financijske imovine i obveza prema vremenskoj skali, kreiranoj na vremenski horizont od 180 dana.

Iako je stupanjem na snagu obveze banaka da kontinuirano održavaju minimalni NSFR, ukinuta obveza ispunjavanja ročne usklađenosti preostalih rokova do ugovorenih dospeljeća instrumenata financijske imovine i financijskih obveza, potrebno je da banke kontinuirano kontroliraju ročnu usklađenost između izvora i plasmana, s obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja.

U tablici 39 daje se pregled ročne usklađenosti financijske imovine i obveza do 180 dana:

- 000 KM -

Tablica 39: Ročna usklađenost financijske imovine i financijskih obveza do 180 dana				
R. br.	Opis	31. 12. 2023. Iznos	30. 9. 2024. Iznos	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
I. 1-30 dana				
1.	Iznos financijske imovine	10.602.763	11.416.943	108
2.	Iznos financijskih obveza	18.486.449	19.659.438	106
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-7.883.686	-8.242.495	-
Ostvareno % = red. br. 1 / red. br. 2		57,4%	58,1%	
II. 1-90 dana				
1.	Iznos financijske imovine	12.011.831	13.048.906	109
2.	Iznos financijskih obveza	19.237.296	20.218.826	105
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-7.225.465	-7.169.920	-
Ostvareno % = red. br. 1 / red. br. 2		62,4%	64,5%	
III. 1-180 dana				
1.	Iznos financijske imovine	13.673.457	14.779.299	108
2.	Iznos financijskih obveza	19.950.788	21.169.951	106
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-6.277.331	-6.390.652	-
Ostvareno % = red. br. 1 / red. br. 2		68,5%	69,8%	

Pregled ostalih osnovnih pokazatelja likvidnosti prikazan je u tablici 40:

- % -

Tablica 40: Pokazatelji likvidnosti				
R. br.	Pokazatelj	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	
1	2	3	4	
1.	Likvidna imovina/Neto imovina	22,9	21,5	
2.	Likvidna imovina/Kratkoročne financ. obveze	31,1	29,3	
3.	Kredit/depoziti	73,1	74,1	
4.	Kredit/depoziti i uzeti krediti	71,7	71,9	
5.	Ukupni stabilni izvori financiranja/Ukupne obveze i kapital	83,5	83,0	

U odnosu na kraj 2023. godine, došlo je do smanjenja udjela likvidne imovine u neto imovini i odnosa likvidne imovine i kratkoročnih financijskih obveza. Pokazatelji „kredit/depoziti“ i „kredit/depoziti i uzeti krediti“ bilježe povećanje, ali su u zoni zadovoljavajućeg odnosa, dok je udjel stabilnih izvora financiranja u ukupnim obvezama i kapitalu neznatno smanjen.

Promatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH zadovoljavajuća.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razina aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke. Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke.

Prema stanju na dan 30. 9. 2024. na razini bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznose 5,7 milijardi KM, s udjelom od 18,2% (na kraju 2023. godine 4,6 milijardi KM ili 15,8%). Valutna struktura pasive je drugačija, jer je udjel obveza u stranoj valuti veći i iznosi 8,3 milijarde KM ili 26,6% (na kraju 2023. godine 7,8 milijardi KM, uz udjel od 26,8%).

U tablici 41 daje se struktura aktive i obveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajnije valute i ukupna devizna pozicija na razini bankarskog sektora:

- milijuni KM -

Tablica 41: Devizna pozicija (EUR i ukupno)											
R. br.	Opis	31. 12. 2023.				30. 9. 2024.				Indeks	
		EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(7/3)	(9/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I. Imovina u bilanci stanja											
1.	Gotovina i got. ekvivalenti	1.829	20,9	2.458	25,9	2.578	27,3	3.291	32,1	141	134
2.	Kredit	360	4,1	360	3,8	387	4,1	387	3,8	108	108
3.	Kredit s val. kl.	4.810	55,0	4.810	50,6	4.503	47,6	4.503	44,0	94	94
4.	Ostalo	1.645	18,8	1.764	18,6	1.908	20,2	1.981	19,3	116	112
5.	Ostala fin. imovina s val. klauzulom	108	1,2	108	1,1	83	0,9	83	0,8	77	77
Ukupno I.		8.752	100	9.500	100	9.459	100	10.245	100	108	108
II Obveze u bilanci stanja											
6.	Depoziti	6.184	71,0	6.935	73,2	6.250	67,0	7.057	69,5	101	102
7.	Uzeti kredit	461	5,3	461	4,9	782	8,4	782	7,7	170	170
8.	Depoziti i kredit s val. klauzulom	1.715	19,7	1.715	18,1	1.881	20,2	1.881	18,5	110	110
9.	Ostalo	344	4,0	355	3,8	414	4,4	427	4,2	120	120
Ukupno II.		8.704	100	9.466	100	9.327	100	10.147	100	107	107
III. Izvanbilančna pozicija neto (+) ili (-)											
10.	Imovina	182		202		412		461		227	228
11.	Pasiva	149		151		471		482		316	319
IV. Pozicija											
Duga (iznos)		81		85		73		77		90	91
%		2,6%		2,7%		2,1%		2,2%			
Kratka (iznos)											
%											
Dopuštena		40%		40%		40%		40%			
Manja od dopuštene		37,4%		37,3%		37,9%		37,8%			

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankarskog sektora FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i bankarskog sektora FX riziku kretala u okviru propisanih ograničenja. Na razini sektora iskazana je duga devizna pozicija od 2,2% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 37,8 postotnih bodova manje od dopuštene. Individualna devizna pozicija za EUR iznosila je 2,1%, što je za 37,9 postotnih bodova manje od dopuštene, pri čemu su stavke aktive bile veće od obveza (duga pozicija).

Ako se analizira struktura stranih valuta, u aktivima⁶ je dominantan udjel EUR-a od 86,1% (31. 12. 2023. 83,7%), uz povećanje nominalnog iznosa za 785,3 milijuna KM ili 16,1% u odnosu na kraj 2023. godine. Udjel EUR-a u obvezama je 90,1% (31. 12. 2023. 90,2%) i u odnosu na kraj 2023. godine nominalno je povećan za 819,3 milijuna KM ili 11%. Osnovica za izračun udjela EUR-a u aktivima i obvezama ne uključuje stavke s valutnom klauzulom.

1.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na financijski rezultat i kapital banke po osnovi pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa. Promjene kamatnih stopa koje generiraju ovaj rizik obično se javljaju kao posljedica neusklađenosti u rokovima dospijea, promjena kamatnih stopa na pozicije aktive i pasive ili izvanbilančne kratke ili duge pozicije.

FBA je Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi propisala minimalne standarde za uspostavu sustava upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, način izračuna promjene ekonomske vrijednosti koja proizlazi iz pozicija bankarske knjige, te izvješćivanje FBA na kvartalnoj razini. Banka je dužna uspostaviti sveobuhvatan i efikasan sustav upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi koji je razmjern vrsti, opsegu i složenosti poslova banke, kao i njenim rizičnim profilom. Za potrebe izvješćivanja FBA o izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, banka je dužna koristiti se jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok od 200 baznih bodova na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno, obuhvaćajući sve pozicije bankarske knjige koje su osjetljive na promjene kamatnih stopa.

Iz tablice 42 može se vidjeti valutna struktura promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala na razini bankarskog sektora FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.	30. 9. 2024.	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Neto ponderirana pozicija - KM	234.742	319.008	136
2.	Neto ponderirana pozicija - EUR	49.349	70.473	143
3.	Neto ponderirana pozicija - USD	0	0	-
4.	Neto ponderirana pozicija - ostalo	-8.069	-9.584	119
5.	Promjena ekonomske vrijed. (1+2+3+4)	276.022	379.897	138
6.	Regulatorni kapital	3.152.001	3.541.454	112
7.	Promjena ekonomske vrijednosti/Regulatorni kapital	8,8%	10,7%	

⁶ Izvor: Izvješće o deviznoj poziciji banke - dio imovine (u stranim valutama denominirana u KM). Stavke bilančne imovine i izvanbilance se iskazuju po neto principu, odnosno umanjuju se za iznos ECL-a

Stopa promjene ekonomske vrijednosti pozicija bankarske knjige i regulatornog kapitala na izvještajni datum iznosi 10,7%, što je u okviru propisanog ograničenja i veća je za 1,9 postotnih bodova u odnosu na kraj prethodne godine.

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

FBA će, sukladno propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti s poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenju sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, s težištem na:

- provođenju SREP-a za banke prema dinamici utvrđenoj [Odlukom o postupku supervizorskog pregleda i procjene banke¹⁵](#) i usvojenom SREP metodologijom, te kontinuiranom praćenju SREP indikatora za sve banke;
- praćenju rizičnog profila i kapitalne pozicije svih banaka, uključujući ispunjenje kapitalnih zahtjeva kao rezultat SREP procjene;
- provođenju supervizorske procjene ICAAP-a i ILAAP-a, kao i planova oporavka za sve banke;
- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i održivosti dugoročnih izvora financiranja banaka kod kojih su koncentrirani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama postupanja banaka u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata i dr.;
- kontrolama primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i ocjenu internih modela za procjenu parametara kreditnog rizika;
- praćenju realizacije strategija postupanja s nekvalitetnim izloženostima i godišnjih operativnih planova za banke kod kojih je udio NPL-a u ukupnim kreditima veći od 5%;
- praćenju promjena kamatnih stopa i utjecaja na bankarski sektor, te po potrebi poduzimanje aktivnosti na ublažavanju efekata i praćenje primjene Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa od strane banaka, kroz posredan i neposredan nadzor;
- provođenju testiranja otpornosti banaka na stres u skladu s utvrđenom dvogodišnjom dinamikom provođenja, a sve s ciljem praćenja poslovanja svake banke, ocjenjivanja rizika i blagovremenog poduzimanja odgovarajućih mjera;
- nastavku kontinuirane suradnje s nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, s ciljem efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te suradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i s međunarodnim financijskim institucijama;
- unapređenju suradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o suradnji s relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika financijskih usluga;
- aktivnostima vezanim za ESG rizike;

POVEZNICA 15

- daljnjim aktivnostima na usklađivanju sa CRR 2¹⁶ i CRD V¹⁷;
- nastavku suradnje sa UBBiH s ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja s propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke i zahtjevima tržišta;
- praćenju postupanja banaka sukladno dokumentima FBA „Supervizorska očekivanja u vezi s postupanjem banaka u 2024. godini“ i „Specijalistička supervizorska očekivanja u vezi s postupanjem banaka i osiguranjem kontinuiteta poslovanja u izvanrednim situacijama“.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti s ciljem realizacije preporuka posljednje FSAP misije - projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne financijske institucije SB i MMF. Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u financijskom i ukupnom gospodarskom sustavu, dostignute razine razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor financiranja banaka, te imajući u vidu aktualne makroekonomske poremećaje, od banaka se očekuje da u narednom razdoblju svoje aktivnosti usmjere na:

- oprezno i odgovorno upravljanje rizicima, u skladu s važećim računovodstvenim i regulatornim okvirom, domaćim i međunarodnim standardima dobre prakse;
- podršku gospodarstvu i stimuliranju kreditnog rasta kroz kontinuirano financiranje klijenata i održive kreditne aranžmane;
- analiziranje, mjerenje, planiranje aktivnosti za umanjeње kamatno induciranog kreditnog rizika;
- dodatno jačanje sustava unutarnjih kontrola u svim oblastima poslovanja sukladno Odluci o sustavu internog upravljanja u banci¹⁸; usklađivanje poslovanja s novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- ažuriranje planova oporavka s posebnom pažnjom u ključnim segmentima: proces eskalacije, pokazatelji i opcije oporavka;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu s regulatornim zahtjevima;
- ispunjenje MREL zahtjeva za banke koje imaju tu obvezu;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- dodatno praćenje pojačanih rizika koji su vezani za sigurnost informacijskih sustava i primjene novih tehnologija, a naročito sa stanovišta poslovanja klijenata;
- razumno utvrđivanje naknada bankarskih usluga zasnovanih na stvarnim troškovima, uvažavajući naglašene potrebe financijske inkluzije i prilagođavanja potrebama korisnika financijskih usluga, te razvoj proizvoda koji su prilagođeni socijalno osjetljivim kategorijama stanovništva;
- pojačano praćenje rizika i efekata koji se prenose s tržišta izvan BiH, a koji potencijalno mogu pojačati utjecaj kreditnog rizika i ostalih rizika;
- procjenu efekata makroekonomskih poremećaja i drugih utjecaja koji bi mogli imati nagle udare na operativnu sposobnost i likvidnost.

POVEZNICA 16

POVEZNICA 17

POVEZNICA 18

Napominjemo da je FBA u veljači 2024. godine objavila Supervizorska očekivanja u vezi s postupanjem banaka u 2024. godini, u kojima je identificirala osnovne rizike, stavove i očekivanja od banaka, koji bi trebali biti obuhvaćeni u radu i razmatranjima upravljačkih organa i funkcija banke, a s ciljem usmjeravanja banaka prema održivom poslovanju, kao i u svrhu ublažavanja rizika i posljedica vanjskih poremećaja koji mogu imati negativan utjecaj na ekonomiju i bankovni sustav.

Također, u kolovozu 2024. godine, FBA je objavila Specijalistička supervizorska očekivanja u vezi s postupanjem banaka i osiguranjem kontinuiteta poslovanja u izvanrednim situacijama u cilju usmjeravanja banaka prema održivom i sigurnom poslovanju u svrhu upravljanja rizicima i posljedicama vanjskih poremećaja koji mogu imati negativan utjecaj na opću sigurnost, ekonomiju i bankovni sustav. Planirane supervizorske aktivnosti mogu usmjeriti pripremne aktivnosti banaka, osigurati bolju koordinaciju, rezultirati efikasnijom supervizijom i povećanim zadovoljstvom i povjerenjem klijenata u bankovni sustav.

SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

MIKROKREDITNI SEKTOR
55

LEASING SEKTOR
65

FAKTORING POSLOVI
73

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 30. 9. 2024., dozvolu za rad FBA ima 14 MKO⁷ koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga devet MKF (neprofitne organizacije) i pet MKD (profitne organizacije), što je za jednu MKO više u odnosu na 31. 12. 2023., s obzirom da je tijekom prvog kvartala izvještajne godine registrirano jedno novo MKD.

Na izvještajni datum, MKO sa sjedištem u FBiH posluju putem 385 organizacijskih dijelova, dok devet MKO koje imaju sjedište u RS-u posluje u FBiH putem 76 organizacijskih dijelova.

U Prilogu 7. dani su osnovni podaci o MKF i MKD, koji imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravna osoba koja se, sukladno propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruga građana i fizičkih osoba koji su registrirani osnivači MKF, ali bez prava vlasništva nad kapitalom. Od pet MKD, tri su MKD u 100%-tnom vlasništvu tri MKF, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu nerezidentne pravne osobe, dok je jedno MKD u 100%-tnom vlasništvu rezidentne pravne osobe.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikrokreditnom sektoru u FBiH ukupno je zaposleno 1.463 radnika, što je za 14 radnika ili 1% više u odnosu na stanje s krajem prethodne godine (tablica 43). Od ukupnog broja zaposlenih u mikrokreditnom sektoru u FBiH, u MKF je zaposleno 1.190 radnika ili 81,3%, a u MKD 273 radnika ili 18,7%.

R. br.	Stupanj stručne spreme	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Udjel %	Broj zaposlenih	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	738	50,9	750	51,3	102
2.	Viša stručna sprema - VŠS	130	9,0	121	8,3	93
3.	Srednja stručna sprema - SSS	570	39,3	581	39,7	102
4.	Ostali	11	0,8	11	0,7	100
Ukupno		1.449	100	1.463	100	101

⁷ Jednoj MKD je u drugom kvartalu 2024. godine oduzeta dozvola za rad za obavljanje poslova davanja mikrokredita, ali se čeka otvaranje likvidacijskog postupka nad ovim društvom. Podaci ovog društva nisu uključeni u izvještaje na razini mikrokreditnog sektora sa 30. 9. 2024., s obzirom da je nakon drugog kvartala 2024. godine prestalo izvješćivati FBA.

Na temelju podataka o efikasnosti osoblja na razini mikrokreditnog sektora u FBiH, aktiva po zaposlenom u MKO na izvještajni datum iznosi 0,6 milijuna KM, što je za 9% više u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30. 9. 2024. iznosi 910,4 milijuna KM i za 83 milijuna KM ili 10% je veća u odnosu na stanje sa krajem prethodne godine. Stopa rasta aktive MKF je 7,2%, dok je stopa rasta aktive MKD 17,6%.

U prilogima 8. i 9. dan je zbirni prikaz bilance stanja MKF i MKD, dok je u Prilogu 10. dan pregled osnovnih financijskih pokazatelja MKO prema izvještajnim podacima na dan 30. 9. 2024.

Zbirna bilanca stanja mikrokreditnog sektora u FBiH i usporednim podacima s krajem prethodne godine prikazana je u tablici 44:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.				30. 9. 2024.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	31.162	17.716	48.878	5,9	34.333	22.766	57.099	6,3	117
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
3.	Mikrokrediti, bruto	474.936	204.121	679.057	82,0	503.653	236.810	740.463	81,3	109
4.	RKG	3.012	3.034	6.046	0,7	3.689	2.897	6.586	0,7	109
5.	Neto mikrokrediti	471.924	201.087	673.011	81,3	499.964	233.913	733.877	80,6	109
6.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	22.466	6.652	29.118	3,5	28.619	7.891	36.510	4,0	125
7.	Dugoročne investicije	65.379	0	65.379	8,0	70.379	0	70.379	7,7	108
8.	Ostala aktiva	9.300	1.704	11.004	1,3	10.008	2.512	12.520	1,4	114
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	0	1	1	0,0	3	1	4	0,0	400
Ukupno aktiva		600.231	227.158	827.389	100	643.300	267.081	910.381	100	110
PASIVA										
10.	Obv. po uzetim kred.	251.713	132.346	384.059	46,4	275.329	162.128	437.457	48,1	114
11.	Ostale obveze	27.939	9.997	37.936	4,6	32.590	10.280	42.870	4,7	113
12.	Kapital	320.579	84.815	405.394	49,0	335.381	94.673	430.054	47,2	106
Ukupno pasiva		600.231	227.158	827.389	100	643.300	267.081	910.381	100	110
13.	Izvanbilančna evidencija	187.267	58.263	245.530		189.447	55.166	244.613		100

U strukturi aktive i pasive mikrokreditnog sektora FBiH, u odnosu na kraj prethodne godine, sve bilančne stavke zabilježile su rast i to: novčana sredstva (16,8%), bruto mikrokrediti (9%), neto mikrokrediti (9%), RKG (8,9%), materijalna i nematerijalna imovina (25,4%), dugoročne investicije (7,6%), ostala aktiva (13,8%), obveze po uzetim kreditima (13,9%), ostale obveze (13%) i kapital (6,1%).

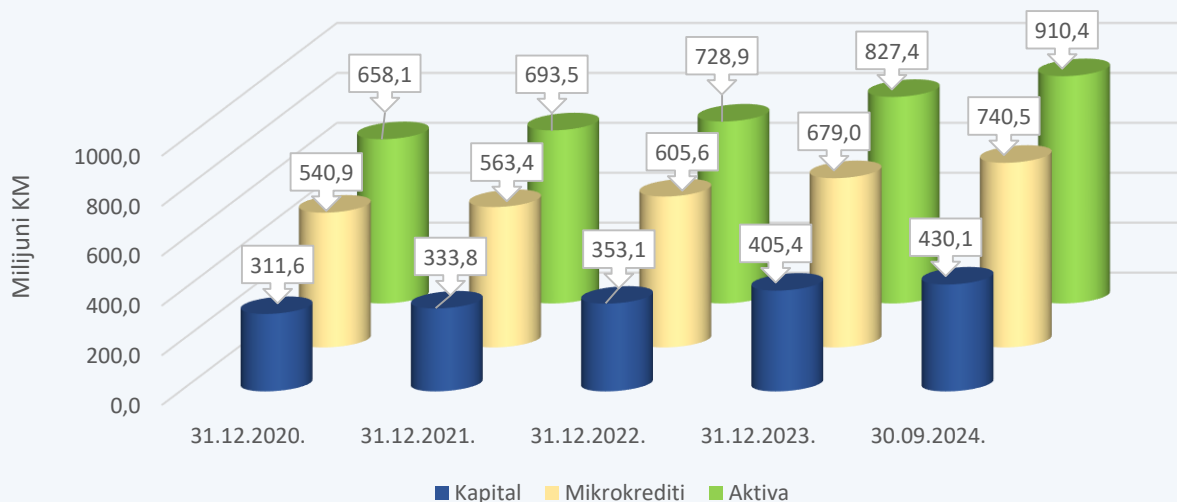
Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na razini mikrokreditnog sektora u FBiH iznosi 4,23%, što je u okviru propisanog standarda poslovanja.

Neto mikrokreditni portfelj, kao dominantna stavka aktive s udjelom od 80,6% u ukupnoj aktivni mikrokreditnog sektora, iznosi 733,9 milijuna KM, te je u odnosu na kraj prethodne godine zabilježio rast u apsolutnom iznosu od 60,9 milijuna KM ili 9%, od čega su neto mikrokrediti u MKF porasli za iznos od 28,1 milijun KM, odnosno 5,9%, a neto krediti u MKD za iznos od 32,8 milijuna KM, odnosno 16,3%.

Ukupna izvanbilančna evidencija iznosi 244,6 milijuna KM i u odnosu na kraj prethodne godine manja je za 0,9 milijuna KM ili 0,4%, pri čemu je kod MKF povećana za 2,2 milijuna KM ili 1,2%, dok je kod MKD smanjena za 3,1 milijun KM ili 5,3%. Od ukupnog iznosa izvanbilančne evidencije, na otpisane kredite (u koje su uključeni glavnica i redovna kamata, te zatezna kamata i sudski troškovi) odnosi se 143,9 milijuna KM ili 58,8% izvanbilance, koji su za 5,2 milijuna KM ili 3,5% manji u odnosu na kraj 2023. godine. Ukupan broj otpisanih mikrokreditnih partija je 33.307, što u odnosu na kraj prethodne godine predstavlja smanjenje za ukupno 3.177 mikrokreditnih partija (8,7%), kao neto efekt novih otpisa, izvršenih trajnih otpisa i u potpunosti naplaćenih mikrokredita.

U grafikonu 11 prikazane su najveće bilančne stavke aktive i pasive po godinama.

Grafikon 11: Aktiva, mikrokrediti i kapital po godinama

2.1.2.2. Kapital i obveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30. 9. 2024. odnose se na: kapital koji iznosi 430,1 milijun KM i čini 47,2% ukupne pasive i obveze po uzetim kreditima koje iznose 437,4 milijuna KM ili 48,1% ukupne pasive. Preostali iznos od 42,9 milijuna KM ili 4,7% ukupne pasive odnosi se na ostale obveze koje su u usporedbi s krajem prethodne godine povećane za iznos od 4,9 milijuna KM ili 13%.

U odnosu na kraj prethodne godine, ukupno povećanje kapitala na razini mikrokreditnog sektora, na izvještajni datum, iznosilo je 24,7 milijuna KM ili 6,1%, od čega je u promatranom razdoblju, kapital MKF povećan za 14,8 milijuna KM ili 4,6%, a kapital MKD za iznos od 9,9 milijuna KM ili 11,6%.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u tablici 45:

- 000 KM -

Tablica 45: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora										
R. br.	Opis	31. 12. 2023.				30. 9. 2024.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Donirani kapital	48.098	0	48.098	11,9	48.098	0	48.098	11,2	100
2.	Temeljni kapital	3.626	65.711	69.337	17,1	3.626	70.211	73.837	17,2	106
3.	Višak/manjak prih. nad rash.	268.012	0	268.012	66,1	280.617	0	280.617	65,3	105
4.	Emisioni ažio	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
5.	Neraspor. dobit	0	10.713	10.713	2,6	0	17.876	17.876	4,1	167
6.	Zakonske rezerve	0	6.586	6.586	1,6	0	6.586	6.586	1,5	100
7.	Ostale rezerve	843	1.805	2.648	0,7	3.040	0	3.040	0,7	115
	Ukupno kapital	320.579	84.815	405.394	100	335.381	94.673	430.054	100	106

Ukupan kapital MKF iznosi 335,4 milijuna KM ili 78% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 280,6 milijuna KM i čini 83,7% ukupnog kapitala MKF koji je veći za 12,6 milijuna KM ili 4,7% i donirani kapital koji iznosi 48,1 milijun KM ili 14,3% i isti se nije mijenjao u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF odnosi 64,5%, a samo na jednu MKF 39,1% ukupnog iznosa donacija za kreditni fond. Pet najvećih pojedinačnih donatora u MKF u FBiH sudjeluju sa 69,1% (33,2 milijuna KM), pri čemu najveći donator samo jedne MKF ima udjel u iznosu od 10,1 milijun KM ili 21% u ukupnom doniranom kapitalu. Preostale stavke kapitala MKF odnose se na temeljni kapital MKF i ostale rezerve u ukupnom iznosu od 6,7 milijuna KM ili 2%.

Ukupan kapital MKD iznosi 94,7 milijuna KM, što čini 22% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog dominantna stavka s udjelom od 74,2% je temeljni kapital u iznosu od 70,2 milijuna KM. Neraspoređena dobit iznosi 17,9 milijuna KM ili 18,9%, te je zabilježeno povećanje ove bilančne pozicije za 7,2 milijuna KM ili 66,9%. Preostalih 6,6 milijuna KM ili 6,9% kapitala MKD odnosi se na zakonske rezerve.

Promatrajući pokazatelj stope kapitala umanjeno za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji na izvještajni datum na razini mikrokreditnog sektora iznosi 41,96%, može se konstatirati da je isti u skladu s propisanim ograničenjem.

Ročna struktura obveza po uzetim kreditima prikazana je u tablici 46:

- 000 KM -

Tablica 46: Ročna struktura uzetih kredita										
R. br.	Opis	31. 12. 2023.				30. 9. 2024.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Obv. po uzetim kr. kr.	16.046	6.380	22.426	5,8	15.539	4.910	20.449	4,7	91
2.	Obv. po uzetim dug. kr.	234.273	124.622	358.895	93,5	257.833	155.798	413.631	94,5	115
3.	Obveze po dosp. kam.	1.394	1.344	2.738	0,7	1.957	1.420	3.377	0,8	123
	Ukupno	251.713	132.346	384.059	100	275.329	162.128	437.457	100	114

Obveze po uzetim kreditima povećane su u odnosu na kraj prethodne godine za 53,4 milijuna KM ili 13,9%. Stopa rasta kreditnih obveza MKF je 9,4%, dok je stopa rasta kod MKD 22,5%. U strukturi ukupnih obveza po uzetim kreditima, kreditne obveze MKF čine 62,9%, a MKD 37,1%. U pogledu ročne strukture obveza po uzetim kreditima, u odnosu na kraj prethodne godine, kratkoročne su

obveze smanjene za 8,8%, dok su dugoročne obveze povećane za 15,3%. Obveze po dospjelim kamatama povećane su za 23,3%. Dva najveća kreditora mikrokreditnog sektora u FBiH na izvještajni datum sudjeluju sa 20,5% u ukupnim obvezama po uzetim kreditima.

2.1.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Mikrokreditni portfelj iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilančnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30. 9. 2024. sudjeluje sa 81,3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora i iznosi 740,5 milijuna KM. U usporedbi s krajem prethodne godine, bruto mikrokreditni portfelj povećan je za iznos od 61,4 milijuna KM ili 9%. Ukoliko se isti umanjuje za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 6,6 milijuna KM, neto mikrokreditni portfelj iznosi 733,9 milijuna KM i čini 80,6% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH (tablica 47). U promatranom razdoblju, RKG na ukupan mikrokreditni portfelj veće su za 0,5 milijuna KM ili 8,9%. RKG kod MKF povećane su za 0,7 milijuna KM ili 22,5%, dok su kod MKD smanjene za iznos od 0,1 milijun KM, sa stopom pada od 4,5%.

U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfelja, neto mikrokrediti MKF iznose 500 milijuna KM i čine 68,1% ukupnih neto mikrokredita na razini sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 233,9 milijuna KM ili 31,9% ukupnih neto mikrokredita na razini sektora.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31. 12. 2023.			30. 9. 2024.			Indeks (8/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9
1.	Mikrokrediti (bruto)	474.936	204.121	679.057	503.653	236.810	740.463	109
2.	RKG	3.012	3.034	6.046	3.689	2.897	6.586	109
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	471.924	201.087	673.011	499.964	233.913	733.877	109

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfelja (umanjenog za odgođeni prihod po osnovi naknada) na dan 30. 9. 2024. prikazani su u tablici 48:

- 000 KM -

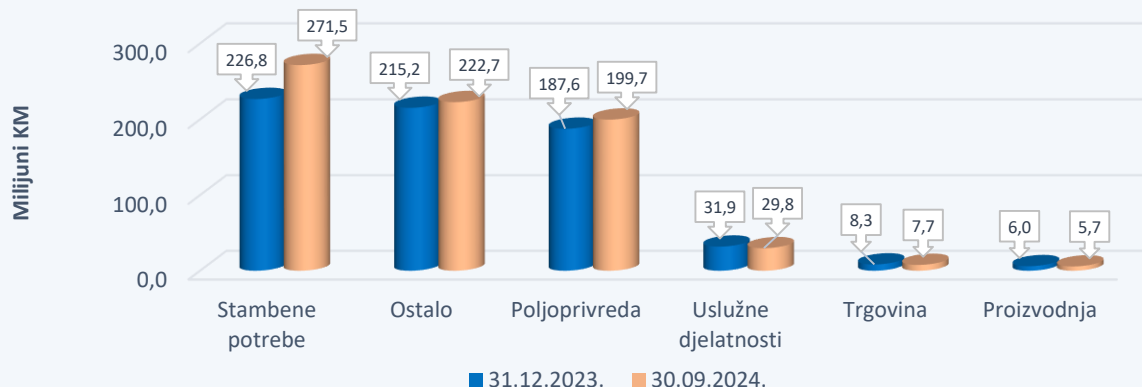
R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=3+4+5	7
1.	Pravne osobe					
a)	Uslužne djelatnosti	277	11.648	73	11.998	58,0
b)	Trgovina	198	3.355	35	3.588	17,3
c)	Poljoprivreda	94	1.625	0	1.719	8,3
d)	Proizvodnja	163	3.086	50	3.299	16,0
e)	Ostalo	4	73	0	77	0,4
	Ukupno 1	736	19.787	158	20.681	100
2.						
a)	Uslužne djelatnosti	350	17.420	66	17.836	2,5
b)	Trgovina	126	4.026	7	4.159	0,6
c)	Poljoprivreda	5.568	191.993	389	197.950	27,6
d)	Proizvodnja	112	2.252	5	2.369	0,3
e)	Stambene potrebe	3.685	267.472	324	271.481	37,9
f)	Ostalo	14.001	207.950	665	222.616	31,1
	Ukupno 2	23.842	691.113	1.456	716.411	100
	Ukupno (1+2)	24.578	710.900	1.614	737.092	

U ročnoj strukturi mikrokreditnog portfelja, najveći udjel imaju dugoročni mikrokrediti sa 96,5%, kratkoročni mikrokrediti sudjeluju sa 3,3% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,2%.

Promatrajući sektorsku strukturu, dominantan je udjel mikrokredita odobrenih fizičkim osobama u visini od 97,2%, a preostalih 2,8% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim osobama. U okviru mikrokreditnog portfelja fizičkih osoba, najveći je udjel mikrokredita odobrenih za stambene potrebe 37,9%, te za ostale sektore koje je iznosilo 31,1%. Prema visini udjela slijede mikrokrediti odobreni za poljoprivredu sa 27,6% i uslužne djelatnosti sa 2,5%. Udjel mikrokredita za trgovinu je 0,6%, a za proizvodnju 0,3%. U strukturi mikrokredita odobrenih pravnim osobama, dominantan je udjel mikrokredita za uslužne djelatnosti sa 58%.

U grafikonu 12 prikazana je sektorska struktura mikrokredita s usporednim pregledom u odnosu na kraj prethodne godine.

Grafikon 12: Sektorska struktura mikrokredita (usporedni pregled)

U tablici 49 daje se pregled potraživanja s pripadajućim rezerviranjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknjižena iz bilance stanja, na dan 30. 9. 2024.:

- 000 KM -

Tablica 49: RKG

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerv.	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ost. stavki aktive	Po mikrokr.	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezerv.	Iznos kamate			Po dosp. kam.	Po ost. stav. aktive	Više izdv. rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=4x3	10=7x6	11=8x3	12	13=9+10+11+12
1.	0	0%	720.617	97,8	0%	18	527	0	0	0	0	0
2.	1-15	2%	5.193	0,7	2%	69	1	104	1	0	0	105
3.	16-30	15%	4.418	0,6	100%	61	3	663	61	0	8	732
4.	31-60	50%	2.307	0,3	100%	63	1	1.153	63	1	0	1.217
5.	61-90	80%	1.417	0,2	100%	54	2	1.134	54	2	0	1.190
6.	91-180	100%	3.140	0,4	100%	204	2	3.140	204	2	0	3.346
Ukupno			737.092	100		469	536	6.194	383	5	8	6.590

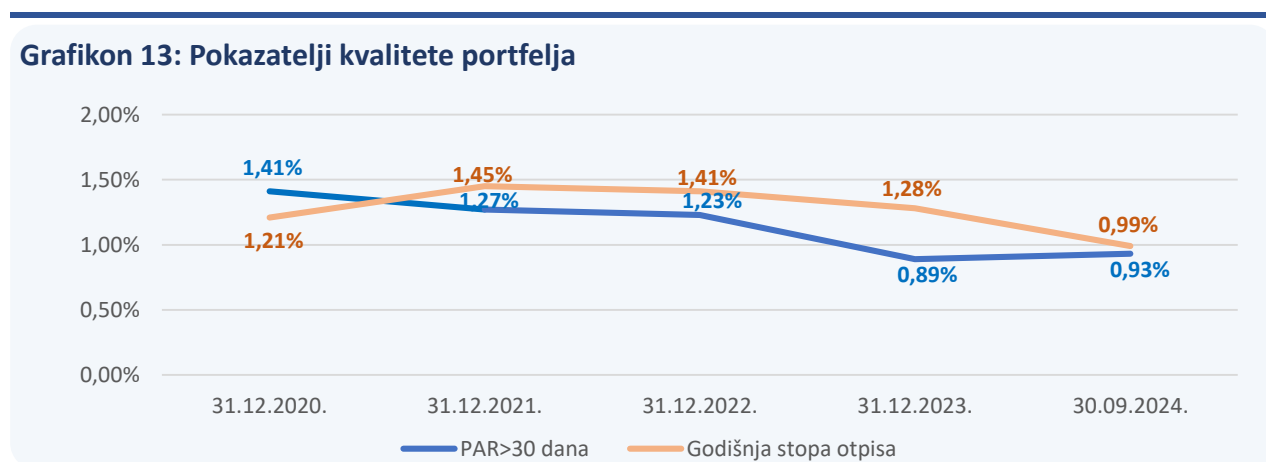
U mikrokreditnom portfelju na razini sektora, 97,8% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 2,2% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 1,3% mikrokredita, a na kašnjenja u otplati od 31 do 180 dana 0,9% mikrokredita. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,5 milijuna KM), kašnjenja u plaćanju do 30 dana čine 27,7%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine 68,4%. Ukupan iznos rezerviranja po osnovi mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive je 6,6 milijuna KM, a najveću stavku čine rezerviranja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 3,3 milijuna KM i čine 50,8%. Omjer RKG iznosi 0,84%, što u usporedbi s istim omjerom 31. 12. 2023., kada je iznosio 0,80%, predstavlja povećanje za 0,04 postotna boda.

Ključni pokazatelji kvalitete mikroreditnog portfelja

Pokazatelj portfelja u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 30. 9. 2024. na razini mikroreditnog sektora iznosi 0,93% i povećan je za 0,04 postotna boda u odnosu na 31. 12. 2023. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikroreditnog portfelja na razini sektora je u okviru propisanog standarda.

Na razini mikroreditnog sektora, godišnja stopa otpisa mikroredita iznosi 0,99%, što je u okviru propisanog standarda, a ista je smanjena za 0,29 postotnih bodova u odnosu na kraj prethodne godine.

U grafikonu 13 prikazani su pokazatelji kvalitete portfelja s usporednim pregledom po godinama.

Ponderirane NKS i EKS na mikroredite

U razdoblju od 1. 1. do 30. 9. 2024., MKO sa sjedištem u FBiH zaključile su ukupno 102.844 ugovora, te isplatile 501,4 milijuna KM mikroredita, što je za 3.665 ugovora ili 3,4% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, odnosno u vrijednosti isplata za 44,6 milijuna KM ili 9,8% više isplata u odnosu na promatrano razdoblje. Kod MKO sa sjedištem u FBiH, prosječna ponderirana NKS na ukupne mikroredite je iznosila 19,39%, a EKS 23,06%, pri čemu je NKS na kratkoročne mikroredite iznosila 21,11%, a na dugoročne 19,24%, te EKS na kratkoročne mikroredite 28,38%, odnosno 22,60% na dugoročne mikroredite. Prosječna ponderirana EKS na ukupne mikroredite koje su isplatile MKO sa sjedištem u FBiH u izvještajnom razdoblju, bilježi povećanje za 0,35 postotnih bodova u odnosu na isto razdoblje 2023. godine, pri čemu je prosječna ponderirana EKS na kratkoročne mikroredite zabilježila rast od 0,21 postotni bod, dok je na dugoročne mikroredite zabilježila rast od 0,43 postotna boda.

U Prilogu 11. daje se pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS, prema ročnosti i namjeni, za mikroredite koje su u razdoblju 1. 1. - 30. 9. 2024. isplatile MKO sa sjedištem u FBiH. U Prilogu 11a. daje se usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS na isplaćene mikroredite (kratkoročne, dugoročne i ukupne) u razdoblju 2020 - 2024. godina.

2.1.2.4. Financijski rezultat mikroreditnog sektora FBiH

Na razini mikroreditnog sektora u FBiH za razdoblje 1. 1. - 30. 9. 2024. iskazan je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 18,7 milijuna KM (tablica 50), što je za 6,9 milijuna KM manje u

odnosu na isto razdoblje 2023. godine. Na izvještajni datum, MKO su ukupno iskazale 19,3 milijuna KM viška prihoda nad rashodima, odnosno dobiti i 0,6 milijuna KM manjka prihoda nad rashodima, odnosno gubitka.

- 000 KM -

Tablica 50: Ostvareni finansijski rezultat MKO

R. br.	Opis	1.1. - 30.9.2023.						1.1. - 30.9.2024.					
		Iznos			Broj MKO			Iznos			Broj MKO		
1	2	MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Uk.	MKF	MKD	Ukup.	MKF	MKD	Ukupno
1.	Višak prihoda nad rashodima/Dobit	22.379	4.887	27.266	7	2	9	12.872	6.391	19.263	7	3	10
2.	Manjak prihoda nad rash./Gubitak	156	1.519	1.675	3	2	5	220	378	598	2	1	3
	Ukupno	22.223	3.368	25.591	10	4	14	12.652	6.013	18.665	9	4	13

Višak prihoda nad rashodima MKF manji je za 9,6 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok je neto dobit MKD veća za 2,7 milijuna KM. Jedna MKF, u razdoblju od 1. 1. do 30. 9. 2024., na poziciji prihoda od dividendi i udjela (ulaganja) iskazuje vrijednost 0 KM, koja je u istom razdoblju prethodne godine iskazivala vrijednost deset milijuna KM, što je najviše utjecalo na smanjenje viška prihoda nad rashodima MKF. Iskazani ukupni višak prihoda nad rashodima MKF iznosio je 12,9 milijuna KM (sedam MKF), a manjak prihoda nad rashodima iskazale su dvije MKF u iznosu od 0,2 milijuna KM. Dobit su iskazala tri MKD u iznosu od 6,4 milijuna KM, dok je jedno MKD iskazalo gubitak u iznosu od 0,4 milijuna KM. U prilogima 12. i 13. dani su zbirni računi i dobiti za MKF i MKD.

Ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH ostvareni u razdoblju 1. 1. - 30. 9. 2024. iznose 112,3 milijuna KM i isti su veći za 2,7 milijuna KM ili 2,4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (tablica 51).

- 000 KM -

Tablica 51: Struktura ukupnih prihoda MKO

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	1.1. - 30.9.2023.				1.1. - 30.9.2024.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	Udjel %	MKF	MKD	Ukupno	Udje l %	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Prihod od kamata i slični prihodi									
1.1.	Kamata na kam. računima depozita kod depoz. inst.	0	1	1	0,0	0	2	2	0,0	200
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
1.3.	Kamate na kredite	62.507	22.897	85.404	77,9	69.289	27.361	96.650	86,0	113
1.4.	Naknade za obradu kredita	4.340	1.016	5.356	4,9	5.386	1.185	6.571	5,9	123
1.5.	Naknade za prijev. otplatu kred.	517	187	704	0,6	659	225	884	0,8	126
1.6.	Ostali prihodi od kam. i sl. prih.	791	84	875	0,8	856	78	934	0,8	107
	Ukupno 1	68.155	24.185	92.340	84,2	76.190	28.851	105.041	93,5	114
2.	Operativni prihodi									
2.1.	Naknade za izvršene usluge	184	0	184	0,2	208	0	208	0,2	113
2.2.	Prihod od napl. otpisanih potraž.	5.002	806	5.808	5,3	4.688	584	5.272	4,7	91
2.3.	Ostali operativni prihodi	6	5	11	0,0	6	0	6	0,0	55
	Ukupno 2	5.192	811	6.003	5,5	4.902	584	5.486	4,9	91
3.	Ostali poslovni prihodi	10.955	345	11.300	10,3	1.478	323	1.801	1,6	16
	Ukupni prihodi (1+2+3)	84.302	25.341	109.643	100	82.570	29.758	112.328	100	102

U strukturi ukupnih prihoda MKO, prihodi od kamata i slični prihodi sudjeluju sa 93,5%, operativni prihodi sa 4,9%, a ostali poslovni prihodi sa 1,6%. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine,

prihodi od kamata i slični prihodi, zabilježili su porast od 12,7 milijuna KM ili 13,8%. Prihodi od kamata na kredite, kao najznačajnija stavka prihoda od kamata i sličnih prihoda porasli su za 11,2 milijuna KM ili 13,2%.

Operativni prihodi MKO u promatranom razdoblju zabilježili su pad od 0,5 milijuna KM ili 8,6%, pri čemu su prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja, kao dominantna stavka, smanjeni za 0,5 milijuna KM ili 9,2%, dok su naknade za izvršene usluge porasle za 24 tisuće KM, odnosno 13%.

Ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH za razdoblje 1. 1. - 30. 9. 2024. iznose 93,7 milijuna KM i isti su veći za 9,6 milijuna KM ili 11,4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (tablica 52).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	1.1. - 30.9.2023.				1.1. - 30.9.2024.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	Udjel %	MKF	MKD	Ukupno	Udjel %	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Rashodi od kamata i slični rashodi									
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	6.015	3.494	9.509	11,3	7.869	4.906	12.775	13,6	134
1.2.	Naknade za primljene kredite	494	364	858	1,0	575	355	930	1,0	108
1.3.	Naknade za prijev. otplatu kredita	19	0	19	0,0	0	0	0	0,0	0
1.4.	Ostali ras. po kamatama i sl. ras.	298	125	423	0,5	428	88	516	0,6	122
	Ukupno 1	6.826	3.983	10.809	12,8	8.872	5.349	14.221	15,2	132
2.	Operativni rashodi									
2.1.	Troškovi plaća i doprinosa	32.509	8.000	40.509	48,2	34.963	8.828	43.791	46,8	108
2.2.	Troškovi amortizacije	3.541	1.037	4.578	5,4	3.718	1.239	4.957	5,3	108
2.3.	Materijalni troškovi	1.613	376	1.989	2,4	1.607	395	2.002	2,1	101
2.4.	Troškovi usluga	11.093	3.844	14.937	17,8	12.664	3.564	16.228	17,3	109
2.5.	Ostali operativni troškovi	2.070	981	3.051	3,6	2.183	962	3.145	3,4	103
	Ukupno 2	50.826	14.238	65.064	77,4	55.135	14.988	70.123	74,9	108
3.	Ostali poslovni rashodi	387	161	548	0,7	550	131	681	0,7	124
4.	Troš. rezer. za kred. i dr. gubitke	2.959	3.048	6.007	7,2	4.204	2.617	6.821	7,3	114
5.	Porez na viš. prih. nad rash./dobit	1.081	543	1.624	1,9	1.157	660	1.817	1,9	112
	Ukupni rashodi (1+2+3+4+5)	62.079	21.973	84.052	100	69.918	23.745	93.663	100	111

U strukturi ukupnih rashoda MKO, dominiraju operativni rashodi s udjelom od 74,9%, dok rashodi od kamata i slični rashodi sudjeluju sa 15,2%, te troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke sa 7,3%. Na ostale poslovne rashode i porez na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit odnosi se 2,6% ukupnih rashoda MKO.

Rashodi od kamata i slični rashodi veći su za 3,4 milijuna KM ili 31,6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, pri čemu su kamate na pozajmljena sredstva povećane za 34,3%. Naknade za primljene kredite povećane su za 8,4%, a ostali rashodi po kamatama i slični rashodi za 22%.

Operativni rashodi MKF, kao dominantna stavka ukupnih rashoda, povećani su za 5,1 milijun KM ili 7,8%, pri čemu su troškovi plaća i doprinosa, kao najznačajnija stavka, porasli za 3,3 milijuna KM ili 8,1%. Troškovi usluga povećani su za 1,3 milijuna KM ili 8,6%, dok su materijalni troškovi povećani za 13 tisuća KM ili 0,7%. Troškovi amortizacije povećani su za 0,4 milijuna KM ili 8,3%, dok su ostali operativni troškovi povećani za 0,1 milijun KM, odnosno 3,1%.

Ostali poslovni rashodi povećani su za 0,1 milijun KM ili 24,3%, dok su troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke povećani za 0,8 milijuna KM ili 13,6%. Troškovi poreza na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit su veći za 0,2 milijuna KM ili 11,9%.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 30. 9. 2024. iznosi 17,29%, što je u okviru propisanog pokazatelja.

Na razini mikrokreditnog sektora u FBiH, prilagođeni povrat na aktivu za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA) je pozitivan i iznosi 0,55%, što je u okviru propisanog standarda. Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda (umanjenih za naplatu otpisanih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda) i ukupnih rashoda, iznosi 120,03%.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor mikrokreditnog sektora u FBiH nastaviti s planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- praćenje usklađenosti poslovanja MKO s regulatornim okvirom, u pogledu ostvarenja ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva, povećanju transparentnosti poslovanja i zaštite prava korisnika financijskih usluga;
- pravovremeno i adekvatno poduzimanje aktivnosti u MKO u skladu s izrečenim korektivnim mjerama na otklanjanju identificiranih nepravilnosti i slabosti u poslovanju;
- praćenje makroekonomskih prilika i utjecaja na MKO sektor, kao i praćenje aktivnosti upravljačkih funkcija MKO na usklađivanju poslovanja s propisanim parametrima primarno u kontekstu upravljanja i optimiziranja operativnih troškova, te ublažavanje negativnih efekata na krajnje korisnike kredita.

Nadležna upravljačka tijela MKO trebaju osigurati usklađenost poslovanja s regulatornim okvirom i propisanim standardima, s fokusom na:

- obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja radi poboljšanja materijalnog položaja korisnika, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva, polazeći od zakonom propisanih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu [Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga](#)¹⁹, uključujući i usklađivanje politika kamatnih stopa na mikrokredite s propisanim ciljevima mikrokreditiranja, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanje i unapređenje dobrih praksi upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sustava unutarnjih kontrola i neovisne funkcije unutarnje revizije;
- dosljednu primjenu podzakonskih akata, posebno u segmentima dokumentiranja i izračuna kreditne sposobnosti korisnika kredita;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja točnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, kao i usklađenosti s poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima;

POVEZNICA 19

- optimiziranje resursa i primjene principa odgovornog mikrokreditiranja;
- usklađivanje, odnosno unapređenje pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- nastavak i unapređenja suradnje sa AMFI, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za MKO;
- unapređenje transparentnosti poslovanja.

2.2. LEASING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Broj leasing društava i podružnica

Dozvolu FBA za obavljanje poslova leasinga na dan 30. 9. 2024. imaju četiri leasing društva u FBiH, te je u odnosu na kraj prethodne godine broj leasing društava isti. Četiri leasing društva imaju osnovanu po jednu podružnicu u RS-u.

U Prilogu 14. daju se osnovni podaci o leasing društvima koja čine leasing sektor u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva leasing društava u FBiH, prema podacima za izvještajni datum je sljedeća: dva leasing društva su u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, jedno leasing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravne osobe, dok je jedno leasing društvo u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravne osobe.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

U leasing sektoru u FBiH, na izvještajni datum zaposleno je 118 radnika, što je za četiri radnika više u odnosu na kraj prethodne godine (tablica 53).

R. br.	Stupanj stručne spreme	31. 12. 2023.		30. 9. 2024.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Udjel %	Broj zaposlenih	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	81	71,1	86	72,9	106
2.	Viša stručna sprema - VŠS	2	1,8	2	1,7	100
3.	Srednja stručna sprema - SSS	24	21,0	23	19,5	96
4.	Ostali	7	6,1	7	5,9	100
	Ukupno	114	100	118	100	104

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva zasniva se na omjeru aktive i broja zaposlenih. Prema pokazateljima na dan 30. 9. 2024. na razini leasinga sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 4,8 milijuna KM aktive, što je za 0,2 milijuna KM ili 3,6% više u odnosu na kraj prethodne godine.

2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva leasing sektora u FBiH na izvještajni datum iznosi 563,3 milijuna KM i veća je za 38 milijuna KM ili 7,2% u odnosu na kraj prethodne godine. Na dva leasing društva, promatrano po veličini aktive, odnosi se 67% ukupne aktive leasing sektora u FBiH.

U Prilogu 15. dana je Zbirna bilanca stanja leasing društava u FBiH, dok je u Prilogu 16. dan pregled osnovnih pokazatelja leasing društava u FBiH, prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 30. 9. 2024. U tablici 54 daje se sažeta bilanca stanja leasing sektora.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	Udjel %	30.9.2024.	Udjel %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novac i novčani ekvivalenti	6.316	1,2	5.738	1,0	91
2.	Plasmani bankama	4.805	0,9	2.905	0,5	60
3.	Potraživanja po financijskom leasingu, neto	411.385	78,3	448.197	79,6	109
3a)	Potraživanja po financijskom leasingu, bruto	471.735	89,8	508.711	90,3	108
3b)	Rezerve za gubitke	5.400	1,0	4.765	0,8	88
3c)	Odgođeni prihod po osnovi kamata	54.513	10,4	55.241	9,8	101
3d)	Odgođeni prihod po osnovi naknada	437	0,1	508	0,1	116
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	87.080	16,6	100.074	17,8	115
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva, neto	1.278	0,3	1.328	0,2	104
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog leasinga, neto	85.802	16,3	98.746	17,6	115
6.	Dugoročne investicije	466	0,1	470	0,1	101
7.	Ostala aktiva	15.262	2,9	5.961	1,0	39
Ukupno aktiva		525.314	100	563.345	100	107
PASIVA						
8.	Obveze po uzetim kreditima	462.941	88,1	492.018	87,3	106
9.	Ostale obveze	18.430	3,5	12.344	2,2	67
10.	Kapital	43.943	8,4	58.983	10,5	134
Ukupna pasiva		525.314	100	563.345	100	107
11.	Izvanbilančna evidencija	133.645		141.303		106

U strukturi ukupne aktive leasing sektora u FBiH najznačajnije je udjel neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, koja iznose 448,2 milijuna KM ili 79,6% ukupne aktive. U usporedbi s krajem prethodne godine, neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga veća su za 36,8 milijuna KM ili 8,9%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga veća za iznos od 37 milijuna KM ili 7,8%. Jedna banka koja obavlja poslove financijskog leasinga, iskazuje neto potraživanja po osnovi ugovora financijskog leasinga u ukupnom iznosu od 36,2 milijuna KM, što ukazuje da neto potraživanja na razini leasing sustava iznose 484,4 milijuna KM i ista su za 40,4 milijuna KM ili 9,1% veća u odnosu na kraj prethodne godine.

Bilančna pozicija novac i novčani ekvivalenti iznosi 5,7 milijuna KM, što čini 1% ukupne aktive, te je manja za 0,6 milijuna KM ili 9,2% u odnosu na kraj prethodne godine. Plasmani bankama, koje

iskazuje jedno leasing društvo, iznose 2,9 milijuna KM i manji su za 1,9 milijuna KM u odnosu na kraj prethodne godine. Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga iznosi 98,7 milijuna KM i za 12,9 milijuna KM ili 15,1% je povećana u odnosu na kraj prethodne godine.

U strukturi potraživanja po osnovi financijskog leasinga na razini leasing sektora u FBiH, promatrano prema predmetu leasinga, ugovori koji su odobreni po osnovi financiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti sudjeluju sa 89,7%, dok ugovori po osnovi financiranja mašina i opreme sudjeluju sa 10,3%. Prema korisniku leasinga, najveći dio se odnosi na ugovore odobrene pravnim osobama (91,6%), te na ugovore odobrene fizičkim osobama (4,8%).

U tablici 55 iskazana je struktura potraživanja po financijskom leasingu na razini leasing sektora u FBiH (bruto potraživanja umanjena za odgođene prihode po osnovi kamata i naknada) na dan 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Udjel %
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prema predmetu leasinga					
1.1.	Putnička vozila	70.801	159.113	1.755	231.669	51,2
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	58.537	114.467	1.174	174.178	38,5
1.3.	Strojevi i oprema	18.391	27.970	466	46.827	10,3
1.4.	Nekretnine	67	107	0	174	0,0
1.5.	Ostalo	49	64	1	114	0,0
	Ukupno	147.845	301.721	3.396	452.962	100
2.	Prema korisniku leasinga					
2.1.	Pravne osobe	135.462	276.313	3.019	414.794	91,6
2.2.	Poduzetnici	4.789	9.351	167	14.307	3,2
2.3.	Fizičke osobe	6.855	14.801	193	21.849	4,8
2.4.	Ostalo	739	1.256	17	2.012	0,4
	Ukupno	147.845	301.721	3.396	452.962	100

U grafikonu 14 prikazana je struktura potraživanja po financijskom leasingu s usporednim podacima na kraju prethodne godine.

Grafikon 14: Struktura potraživanja po financijskom leasingu (usporedni pregled)

2.2.2.2. Kapital i obveze

Ukupni kapital leasing društava na 30. 9. 2024. iznosi 59 milijuna KM, što čini 10,5% ukupne pasive leasing sektora u FBiH, a u usporedbi s krajem prethodne godine, navedena pozicija povećana je za 15 milijuna KM ili 34,2%. Pozicija temeljnog kapitala uvećana je za 49,8%, uslijed dokapitalizacije jednog leasing društva.

Ukupne obveze leasing sektora iznose 504,4 milijuna KM, te predstavljaju dominantan izvor u strukturi ukupne pasive leasing sektora u FBiH s udjelom od 89,5%. U usporedbi s krajem prethodne godine, ukupne obveze na razini sektora povećane su za iznos od 23 milijuna KM ili 4,8%.

Obveze leasing društava u FBiH po uzetim kreditima iznose 492 milijuna KM, što čini 87,3% ukupne pasive, a u usporedbi s krajem prethodne godine, ova pozicija veća je za iznos od 29,1 milijun KM ili 6,3%. Promatrano prema ugovorenoj ročnosti, dominantan je udjel dugoročnih kredita u obvezama po uzetim kreditima (83,6%).

2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Prema izvještajnim podacima na razini leasing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2024. (tablica 56) iskazane su u iznosu od 4,8 milijuna KM i manje su u odnosu na kraj prethodne godine za 0,6 milijuna KM ili 11,8%.

U strukturi potraživanja po financijskom leasingu iskazano je ukupno 3,4 milijuna KM dospjelih neizmirenih potraživanja, koja su manja za 0,1 milijun KM ili 3,9% u odnosu na kraj prethodne godine.

- 000 KM -

R. br.	Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za financ. leasing (pokr. stvari)	Stopa rezerv. za financ. leasing (nepokr. stvari)	Iznos potraž. za pokretne stvari	Iznos potraž. za nepokr. stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokr. stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
								Za pokretne stvari	Za nepokr. stvari	Više obrač. i izdvoj. rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=7x3	10=8x4	11	12=9+10+11
1.	0-60	0,5%	0,5%	448.746	220	68.709	69	344	0	4.025	4.369
2.	60-90	10%	10%	3.530	0	745	0	74	0	44	118
3.	90-180	50%	50%	208	0	18	0	9	0	11	20
4.	preko 180	100%	75%	218	0	218	0	218	0	0	218
5.	preko 360	100%	100%	40	0	40	0	40	0	0	40
Ukupno				452.742	220	69.730	69	685	0	4.080	4.765

Ukupan iznos otpisanih potraživanja na izvještajni datum iznosi 3,8 milijuna KM, te je povećan u odnosu na kraj prethodne godine za 0,9 milijuna KM ili 29,1%.

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga, uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga na razini leasing sektora FBiH iznosi 1,1 milijun KM i smanjena je u odnosu na kraj prethodne godine za 1,2 milijuna KM ili 51,1%. Izuzeto je ukupno 50 predmeta leasinga, što je za deset predmeta manje u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 15).

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga na razini leasing sektora gotovo je istovjetna vrijednosti predmeta na razini leasing sektora, s obzirom da jedna banka koja obavlja poslove leasinga, na ovoj poziciji, iskazuje iznos od dvije tisuće KM što čini 0,2% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na razini leasing sustava.

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta leasing sektora u FBiH, na putnička vozila odnosi se 80,3%, a na vozila za obavljanje djelatnosti 19,7%.

Grafikon 15: Struktura procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta

2.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima četiri leasing društva, na razini leasing sektora u FBiH u razdoblju od 1. 1. do 30. 9. 2024. iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 8,4 milijuna KM, što predstavlja povećanje za dva milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (tablica 57). Sva četiri leasing društva iskazala su dobit u izvještajnom razdoblju.

- 000 KM -

R. br.	Opis	1.1. - 30.9.2023.		1.1. - 30.9.2024.	
		Iznos	Broj leasing društava	Iznos	Broj leasing društava
1	2	3	4	5	6
1.	Dobit	7.184	3	8.402	4
2.	Gubitak	784	1	0	0
	Ukupno	6.400	4	8.402	4

U Prilogu 17. dan je zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava u FBiH za razdoblje 1. 1. - 30. 9. 2024.

Ukupni prihodi leasing sektora u FBiH

Ukupni prihodi leasing sektora u FBiH ostvareni u razdoblju 1. 1. - 30. 9. 2024. iznose 53,3 milijuna KM i isti su veći za 9,7 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (tablica 58).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	1.1. - 30.9.2023.		1.1. - 30.9.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prihod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate na plasmane bankama	61	0,1	49	0,1	80
1.2.	Kamate po financijskom leasingu	17.939	41,2	21.528	40,4	120
1.3.	Ostali prihodi od kamate	2.155	5,0	3.087	5,8	143
	Ukupno 1	20.155	46,3	24.664	46,3	122
2.	Operativni prihodi					
2.1.	Naknade za operativni najam	19.190	44,0	21.913	41,1	114
2.2.	Naknada za izvršene usluge	1	0,0	1	0,0	100
2.3.	Prihodi od prodaje leasing objekta, neto	0	0,0	318	0,6	-
2.4.	Ostali operativni prihodi	4.136	9,5	5.814	10,9	141
	Ukupno 2	23.327	53,5	28.046	52,6	120
3.	Prihod po osnovi otpuštanja rez. za gubitke	87	0,2	578	1,1	664
	Ukupni prihodi (1+2+3)	43.569	100	53.288	100	122

Prihodi od kamata i slični prihodi leasing sektora FBiH iznose 24,7 milijuna KM, te čine 46,3% ukupnih prihoda leasing sektora, a isti su veći za 4,5 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovi kamata po financijskom leasingu u ukupnom iznosu od 21,5 milijuna KM i isti su za 3,6 milijuna KM veći u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Operativni prihodi iznose 28 milijuna KM s udjelom od 52,6% u ukupnim prihodima leasing sektora, i u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine povećani su za iznos od 4,7 milijuna KM ili 20,2%. Naknade za operativni najam, kao dominantna stavka operativnih prihoda povećane su za 2,7 milijuna KM ili 14,2%, dok su ostali operativni prihodi povećani za 1,7 milijuna KM ili 40,6%. Prihodi po osnovi otpuštanja rezervi za gubitke iznose 0,6 milijuna KM i čine 1,1% ukupnih prihoda.

Ukupni rashodi leasing sektora u FBiH

Ukupni rashodi za razdoblje 1. 1. - 30. 9. 2024. iznose 44,9 milijuna KM, a isti su veći za 7,7 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (tablica 59).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	1.1. - 30.9.2023.		1.1. - 30.9.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rashod od kamata i slični rashodi					
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	13.727	36,9	16.989	37,8	124
1.2.	Naknade za obradu kredita	144	0,4	209	0,5	145
1.3.	Ostali rashod po kamati	4	0,0	24	0,1	600
	Ukupno 1	13.875	37,3	17.222	38,4	124
2.	Operativni rashodi					
2.1.	Troškovi plaća i doprinosa	4.045	10,9	4.755	10,6	118
2.2.	Troškovi poslovnog prostora	12.123	32,6	13.270	29,5	109
2.3.	Ostali troškovi	7.126	19,2	9.639	21,5	135
	Ukupno 2	23.294	62,7	27.664	61,6	119
3.	Troškovi rezervi	0	0,0	0	0,0	-
4.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupni rashodi (1+2+3+4)	37.169	100	44.886	100	121

Rashodi od kamata i slični rashodi u leasing sektoru iznose 17,2 milijuna KM, s udjelom od 38,4% u ukupnim rashodima i veći su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 3,3 milijuna KM, te su sva leasing društva iskazala povećanje ove stavke. Kamatni rashodi na uzete kredite, kao dominantna stavka rashoda od kamata, zabilježili su rast za 3,3 milijuna KM.

U promatranom razdoblju ukupni operativni rashodi leasing sektora iznose 27,7 milijuna KM s udjelom od 61,6% u ukupnim rashodima leasing sektora, te su isti veći za 4,4 milijuna KM ili 18,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, pri čemu su u njihovoj strukturi povećani troškovi plaća i doprinosa za 17,6%, troškovi poslovnog prostora za 9,4%, dok su ostali troškovi povećani za 35,3%.

2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga ostvarenih na razini leasing sistema u razdoblju od 1. 1. do 30. 9. 2024. iznosi 242,1 milijun KM i manja je za 21 milijun KM ili 8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, od čega se na leasing sektor, kojeg čine četiri leasing društva, odnosi 226,8 milijuna KM, odnosno 93,6% od ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora na razini leasing sustava.

Broj novozaključenih ugovora na razini leasing sustava iznosi 4.017, što je za 35 ugovora ili 1% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od toga se na leasing sektor odnosi 3.812 ugovora ili 94,9% od ukupnog broja zaključenih ugovora na razini leasing sustava. Prosječna vrijednost ugovora na razini leasing sustava zaključenih u razdoblju od 1. 1. do 30. 9. 2024. iznosi 60,3 tisuće KM i ista je manja za 7,2% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada je iznosila 64,9 tisuća KM, dok prosječna vrijednost ugovora na razini leasing sektora iznosi 59,5 tisuća KM što je za 6,5% manje u odnosu na isto razdoblje 2023. godine kada je iznosila 63,6 tisuća KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u izvještajnom razdoblju, na ugovore financijskog leasinga odnosi se 200 milijuna KM ili 82,6% (98,7% čini vrijednost dugoročnih leasing ugovora), dok se na ugovore operativnog leasinga odnosi 42,1 milijun KM ili 17,4% (72,1% čini vrijednost dugoročnih leasing ugovora).

U tablici 60 prikazan je usporedni pregled broja zaključenih ugovora u razdoblju 1. 1. - 30. 9. 2024. i isto razdoblje prethodne poslovne godine, kao i usporedni pregled ostvarenog iznosa novozaključenih ugovora u istim razdobljima:

- 000 KM -

Tablica 60: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa financiranja leasing sustava

R. br.	Opis	1.1. - 30.9.2023.						1.1. - 30.9.2024.					
		Financijski leasing		Operativni leasing		Ukupno		Financijski leasing		Operativni leasing		Ukupno	
		Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6	9	10	11	12	13=9+11	14=10+12
1.	Vozila	3.067	195.548	831	41.023	3.898	236.571	2.977	183.408	891	41.752	3.868	225.160
2.	Oprema	154	26.546	0	0	154	26.546	138	16.493	2	375	140	16.868
3.	Nekret.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Ostalo	0	0	0	0	0	0	9	111	0	0	9	111
	Ukupno	3.221	222.094	831	41.023	4.052	263.117	3.124	200.012	893	42.127	4.017	242.139

Ukupan iznos novih financiranja u izvještajnom razdoblju ostvarila su sva četiri leasing društva i jedna banka, koja se bavi poslovima financijskog leasinga kao pravni sljednik leasing društva koje se pripojilo istoj. U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika financijskog leasinga, dominiraju plasmani prema pravnim osobama, koji čine 92,6% ukupnog iznosa financiranja u

razdoblju 1. 1. - 30. 9. 2024. Jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ponderirane NKS i EKS

Ukupna prosječna ponderirana NKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u razdoblju 1. 1. - 30. 9. 2024. iznosi 6,49% za kratkoročne ugovore i 6,02% za dugoročne ugovore, dok EKS za kratkoročne ugovore iznosi 8,42%, a za dugoročne 9,16%. Ukupna prosječna ponderirana NKS iznosi 6,03%, a EKS 9,15%. U usporedbi s istim razdobljem 2023. godine, kada je iskazana ukupna prosječna ponderirana NKS od 5,88% i EKS od 8,86%, evidentan je porast NKS za 0,15 postotnih bodova i EKS za 0,29 postotnih bodova.

U Prilogu 18. dan je pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS po ugovorima o financijskom leasingu zaključenim u razdoblju 1. 1. - 30. 9. 2024., prema ročnosti, predmetu i korisniku leasinga.

Razlike u visini prosječnih ponderiranih EKS prema korisnicima leasinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene s fizičkim osobama nije istovjetan izračunu iste u ugovorima zaključenim s pravnim osobama, s obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore s fizičkim osobama zakonska obveza.

U Prilogu 18a. dan je usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu, koji su zaključeni u posljednjih pet godina, prema ročnosti i korisniku leasinga.

Razlika između iskazanih NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu i plaća se unaprijed od strane korisnika leasinga, kao i kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi leasing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

2.2.3. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava u FBiH nastaviti s planiranim aktivnostima koje će u narednom razdoblju biti usmjerene na:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja leasing sektora, putem posrednih i neposrednih kontrola;
- očuvanje kapitalne adekvatnosti leasing sektora u FBiH i jačanje internih procesa definiranja parametara zaštite kapitala u subjektima leasing sektora u FBiH;
- praćenje i ocjenu efikasnosti uspostavljenih sustava upravljanja rizicima u leasing sektoru u FBiH i kvalitete sveukupnog upravljanja;
- daljnju suradnju sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za leasing društva, kao i suradnje s drugim nadzornim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovi financijskog leasinga u CRK-u;
- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje leasing sektora u FBiH.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava, FBA očekuje od subjekata leasing sustava u FBiH da unaprijede aktivnosti i mjere s primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja usluga financiranja putem leasinga, a koje su usmjerene na:

- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog leasing poslovanja;
- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti, jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije;
- unapređenje sustava upravljanja rizicima koji proizlaze iz leasing poslovanja i okruženja, pravovremeno identificiranje rizika i poduzimanje mjera na kontroli i ublažavanju tih rizika;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja točnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, usklađenosti s poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima, kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje;
- dosljednu primjenu Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

2.3. FAKTORING POSLOVI

2.3.1. Sudionici na tržištu faktoringa u FBiH

Sukladno odredbama ZoF-a, poslove faktoringa u FBiH može obavljati gospodarsko društvo organizirano kao dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno propisima koji reguliraju poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-a.

Factoring poslovanje u FBiH sa 30. 9. 2024. obavljaju tri komercijalne banke, od kojih su dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i jedna u pretežno domaćem vlasništvu.

3.3.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Na izvještajni datum ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu od strane subjekata koji pružaju usluge faktoringa u FBiH je 169, od čega se 155 odnosi na domaći faktoring, a 14 na obrnuti (dobavljački) faktoring. Svi ugovori su zaključeni s pravom regresa. Uspoređujući izvještajne podatke s istim razdobljem prethodne godine, broj novozaključenih ugovora je veći za 44 ugovora ili 35,2%.

Pružatelji usluga faktoringa u promatranom razdoblju nisu obavljali poslove otkupa novčanih potraživanja u inozemnom faktoringu, niti poslove srodne faktoringu, te se svi ugovori odnose na domaći faktoring.

Ukupan volumen faktoring poslova (faktoringa s pravom regresa i obrnuti faktoring) iznosi 94,7 milijuna KM, što predstavlja smanjenje od 15,3 milijuna KM ili 13,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u FBiH prema vrsti faktoringa i domicilnosti, s usporednim podacima i trendom u naznačenim razdobljima, prikazane su u tablici 61:

- 000 KM -

Tablica 61: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti

R. br.	Vrsta faktoringa/domicilnost	Volumen otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima				
		1.1. - 30.9.2023.		1.1. - 30.9.2024.		Indeks (5/3)
		Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel%	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Faktoring s pravom regresa	109.701	99,7	94.355	99,6	86
2.	Faktoring bez prava regresa	168	0,2	0	0	0
3.	Obrnuti (dobavljački) faktoring	92	0,1	346	0,4	376
	Ukupno	109.961	100	94.701	100	86
4.	Domaći faktoring	109.961	100	94.701	100	86
5.	Inozemni faktoring	0	0	0	0	-
	Ukupno	109.961	100	94.701	100	86

U strukturi otkupljenih novčanih potraživanja prema vrstama faktoringa na izvještajni datum iskazan je faktoring s pravom regresa i obrnuti (dobavljački) faktoring. Struktura prema domicilnosti ostala je nepromijenjena.

Promatrajući ugovore o faktoringu, prema ugovorenom dospelju, najveći udjel u ukupnom volumenu od 97,5% imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana i udjel od 2,5% ugovorene ročnosti od 61 do 90 dana, a otkupljenih novčanih potraživanja ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana nije bilo. U istom razdoblju prethodne godine najveći udjel su, također, imala otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana (95,8%) u ukupnom volumenu.

Prema sektorskoj strukturi kupca kod regresnog prava, najveći udjel imaju javna poduzeća, s obzirom na vrijednost otkupljenih potraživanja, koja na izvještajni datum iznose 56,3 milijuna KM, što čini 59,5% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH. Slijedi udjel privatnih poduzeća i društava sa 37,4 milijuna KM ili 39,5% i vladinih institucija sa 0,7 milijuna KM ili 0,7% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH.

Po osnovi ugovora o faktoringu na izvještajni datum, banke su potraživale ukupno 19,8 milijuna KM, u cijelosti u domaćem faktoringu, a cjelokupan iznos se odnosi na faktoring s pravom regresa. Struktura navedenog iznosa potraživanja prema ugovorenim dospeljima je sljedeća: s ugovorenim dospeljem do 60 dana - 95,2% i s ugovorenim dospeljem od 61 do 90 dana - 4,8%.

Ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa u FBiH na izvještajni datum iznose 379 tisuća KM (prihodi od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada). U usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa bili su manji za 93 tisuće KM ili 19,7%. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda, 96,8% odnosi se na faktoring s pravom regresa, a 3,2% na prihode iz obrnutog (dobavljačkog) faktoringa.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja subjekata koji obavljaju poslove faktoringa u FBiH, nastaviti s planiranim aktivnostima koje će u narednom razdoblju biti usmjerene na:

- podršku kvalitetnom unapređenju i širenju poslovnog ambijenta za faktoring poslovanje u FBiH;

- pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za subjekte koji se bave poslovima faktoringa, kao i suradnje s drugim nadzornim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovi faktoringa u CRK-u;
- nastavak kontinuiranog nadzora faktoring poslovanja u FBiH putem izvješća i kontrolom na licu mjesta.

U okviru nadzornih aktivnosti FBA, očekuje se od subjekata faktoring sustava da unaprijede aktivnosti i mjere s primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja faktoring usluga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja s regulatornim zahtjevima;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog faktoring poslovanja;
- unapređenje sustava upravljanja rizicima, jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i tijelima;
- osiguranje točnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, preventivno djelovanje i sprečavanje eventualnih prevara i pogrešaka;
- transparentno, razumljivo i potpuno informiranje klijenata o uslugama faktoringa.

ZAKLJUČAK

Nadzor SBS odvija se kontinuirano s ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankovnog sustava i zaštite deponenata, zakonitog, sigurnog, te kvalitetnog poslovanja svih SBS u FBiH. FBA provodi planirane i izvanredne aktivnosti i mjere u skladu s nadležnostima FBA.

Na temelju iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 30. 9. 2024., može se zaključiti da je isti adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan. U odnosu na kraj prethodne godine, zabilježen je rast neto imovine, novčanih sredstava, kreditnog portfelja, ulaganja u vrijednosne papire, depozita, štednje i ukupnog kapitala. Udjel nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima, kao ključnog indikatora kvalitete aktive, bilježi smanjenje u odnosu na kraj prethodne godine. Na razini bankarskog sektora u FBiH iskazan je pozitivan financijski rezultat koji bilježi povećanje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Poslovanje mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30. 9. 2024., u odnosu na kraj prethodne godine, karakterizira rast aktive, rast bruto mikrokreditnog portfelja, kao najznačajnije stavke aktive, rast ukupnog kapitala, kao dominantne stavke pasive, te rast obveza po uzetim kreditima. U usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, broj zaključenih ugovora zabilježio je pad, dok je vrijednost mikrokredita zabilježila rast. Na razini mikrokreditnog sektora u FBiH iskazan je pozitivan financijski rezultat koji bilježi smanjenje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Na razini leasing sustava u FBiH na izvještajni datum iskazan je rast aktive, bruto i neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, kapitala i obveze po uzetim kreditima, a smanjena je vrijednost i broj novozaključenih leasing ugovora u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U

promatranom razdoblju na razini leasing sektora u FBiH iskazana je dobit u poslovanju leasing društava koja bilježi povećanje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Factoring poslovanje, kao mogući instrument kratkoročnog financiranja i upravljanja novčanim tokovima, odvijalo se isključivo kroz obavljanje funkcije financiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima ili poslova srodnih faktoringu. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, zabilježeno je smanjenje vrijednosti otkupljenog nominalnog iznosa novčanih potraživanja i iznosa isplaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima pružatelja usluga faktoringa, a povećanje broja zaključenih ugovora o faktoringu.

Tijekom promatranog razdoblja, SBS su uspješno poslovali usprkos i daljnje prisutnim makroekonomskim i geopolitičkim rizicima. Iako procjene makroekonomskih pokazatelja ostaju podložne visokom stupnju neizvjesnosti, rezultati bankovnog sustava FBiH potvrđuju stabilnost, održivost i otpornost istog. Kapaciteti bankovnog sustava, unutar postojećeg regulatornog okvira, omogućavaju pružanje adekvatne podrške gospodarstvu i građanima, te prilagođavanje okolnostima koje bi mogle nastati. FBA će nastaviti aktivno nadzirati rad SBS u skladu s važećim aktima i planovima, te poduzimati redovne i izvanredne aktivnosti u slučaju dodatne potrebe za djelovanjem u nastalim situacijama. Posebna pažnja bit će posvećena mjerama koje imaju za cilj jačanje kapitalne osnove, upravljanje materijalno značajnim rizicima, osiguranje održivog poslovanja, zaštitu korisnika financijskih usluga, promociju financijske inkluzije i podršku procesu digitalne transformacije.

POPIS PRILOGA

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

78

- Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30. 9. 2024.
- Prilog 2 - Bilanca stanja banaka u FBiH – Izvješće o finansijskom položaju na kraju razdoblja - 30. 9. 2024.
- Prilog 3 - Pregled ukupne imovine, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30. 9. 2024.
- Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30. 9. 2024.
- Prilog 5 - Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH - Izvješće o ukupnom rezultatu za razdoblje 1.1. - 30. 9. 2024.
- Prilog 6 - Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite po razdobljima

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

84

- Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30. 9. 2024.
- Prilog 8 - Zbirna bilanca stanja MKF - 30. 9. 2024.
- Prilog 9 - Zbirna bilanca stanja MKD - 30. 9. 2024.
- Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30. 9. 2024.
- Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO - 30. 9. 2024.
- Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO
- Prilog 12 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKF - 30. 9. 2024.
- Prilog 13 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKD - 30. 9. 2024.

PRILOZI ZA LEASING SEKTOR

91

- Prilog 14 - Osnovni podaci o leasing društvima u FBiH - 30. 9. 2024.
- Prilog 15 - Zbirna bilanca stanja leasing društava - 30. 9. 2024.
- Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja leasing društava u FBiH - 30. 9. 2024.
- Prilog 17 - Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava - 30. 9. 2024.
- Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o finansijskom leasingu - 30. 9. 2024.
- Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o finansijskom leasingu

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30. 9. 2024.

R. br.	Banka	Internet adresa	Predsjednik uprave	Broj zaposlenih
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	www.addiko.ba	Jasmin Spahić	343
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	www.asabanka.ba	Samir Mustafić	684
3.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	www.bbi.ba	Alek Bakalović	409
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	www.intesasanpaolobanka.ba	Marco Trevisan	601
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	Refik Rošić	84
6.	NLB Banka d.d., Sarajevo	www.nlb.ba	Lidija Žigić	496
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	www.pbs.ba	Hamid Pršeš	212
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	www.procreditbank.ba	Amir Salkanović	251
9.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	www.raiffeisenbank.ba	Rainer Schnabl	1.372
10.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	www.sparkasse.ba	Amir Softić	518
11.	UniCredit Bank d.d.	www.unicreditbank.ba	Amina Mahmutović	1.148
12.	UNION BANKA DD SARAJEVO	www.unionbank.ba	Vedran Hadžiahmetović	214
13.	ZiraatBank BH d.d.	www.ziraatbank.ba	Bülent Suer	349
UKUPNO				6.681

Napomena: nazivi banaka preuzeti su iz rješenja o upisu u sudski registar

Prilog 2 - Bilanca stanja banaka u FBiH - Izvješće o finansijskom položaju na kraju razdoblja - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	IMOVINA					
1.	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	6.142.525	21,2	6.758.973	21,7	110
2.	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	33.775	0,1	32.712	0,1	97
3.	Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	1.230.935	4,3	1.207.266	3,9	98
4.	Financijska imovina po amortiziranom trošku	20.856.155	72,1	22.347.736	71,9	107
5.	Potraživanja po finansijskim najmovima	32.563	0,1	36.177	0,1	111
6.	Derivatni finansijski instrumenti	8.971	0,0	6.366	0,0	71
7.	Unaprijed plaćeni porez na dobit	4.198	0,0	29.291	0,1	698
8.	Odgodena porezna imovina	37.383	0,1	32.956	0,1	88
9.	Materijalna imovina	482.933	1,7	499.933	1,7	104
10.	Nematerijalna imovina	75.667	0,3	74.573	0,2	99
11.	Ulaganja u ovisna društva, zajedničke poduhvate i pridružena društva	11.659	0,0	14.278	0,1	122
12.	Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja	6.846	0,0	3.948	0,0	58
13.	Ostala imovina i potraživanja	24.394	0,1	40.338	0,1	165
14.	UKUPNO IMOVINA	28.948.004	100	31.084.547	100	107
15.	IZVANBILANČNA EVIDENCIJA	4.687.553		4.868.123		104
16.	UKUPNO IMOVINA I IZVANBILANČNA EVIDENCIJA	33.635.557		35.952.670		107
	OBVEZE					
17.	Financijske obveze po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	654	0,0	1.280	0,0	196
18.	Financijske obveze po amortiziranom trošku	25.102.118	86,7	26.829.070	86,3	107
19.	Derivatni finansijski instrumenti	14.483	0,1	18.635	0,1	129
20.	Obveze za porez za dobit	14.251	0,0	1.006	0,0	7
21.	Odgodene porezne obveze	5.877	0,0	6.156	0,0	105
22.	Rezerviranja	143.696	0,5	133.542	0,4	93
23.	Ostale obveze	89.106	0,3	80.465	0,3	90
24.	UKUPNO OBVEZE	25.370.185	87,6	27.070.154	87,1	107
	KAPITAL					
25.	Dionički kapital	1.582.389	5,5	1.614.389	5,2	102
26.	Dionička premija	118.164	0,4	118.164	0,4	100
27.	Rezerve	1.021.162	3,5	1.156.595	3,7	113
28.	Revalorizacijske rezerve	-55.894	-0,2	-26.759	-0,1	48
29.	Dobit	1.058.340	3,7	1.250.631	4,0	118
30.	Gubitak	146.342	0,5	98.627	0,3	67
31.	UKUPNO KAPITAL	3.577.819	12,4	4.014.393	12,9	112
32.	UKUPNO OBVEZE I KAPITAL	28.948.004	100	31.084.547	100	107
33.	IZVANBILANČNA EVIDENCIJA	4.687.553		4.868.123		104
34.	UKUPNO OBVEZE, KAPITAL I IZVANBILANČNA EVIDENCIJA	33.635.557		35.952.670		107

Prilog 3 - Pregled ukupne imovine, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH -
30.9.2024.

- 000 KM -

R. br.	Banka	Ukupna imovina		Krediti		Depoziti		Dobit /Gubitak
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	1.312.956	4,2	596.100	3,2	1.092.449	4,3	19.409
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	3.082.999	9,9	1.981.684	10,6	2.650.685	10,5	45.844
3.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	1.652.001	5,3	1.081.168	5,8	1.397.020	5,5	26.388
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.876.864	9,3	1.868.391	10,0	2.252.769	8,9	24.615
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	132.838	0,4	57.554	0,3	100.515	0,4	1.134
6.	NLB Banka d.d., Sarajevo	1.873.794	6,0	1.245.256	6,7	1.544.805	6,1	21.073
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	632.198	2,0	408.919	2,2	509.643	2,0	10.246
8.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	965.913	3,1	663.731	3,5	780.585	3,1	6.586
9.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	5.559.094	17,9	3.005.297	16,0	4.535.410	17,9	126.825
10.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	2.326.755	7,5	1.601.366	8,5	1.907.335	7,6	24.640
11.	UniCredit Bank d.d.	7.955.918	25,6	4.610.730	24,6	6.370.480	25,2	156.262
12.	UNION BANKA DD SARAJEVO	1.209.504	3,9	545.503	2,9	1.017.674	4,0	4.737
13.	ZiraatBank BH d.d.	1.503.713	4,9	1.073.781	5,7	1.124.978	4,5	27.095
UKUPNO		31.084.547	100	18.739.480	100	25.284.348	100	494.854

Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

Opis	Razina kreditnog rizika 1	Razina kreditnog rizika 2	Razina kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti po razinama kreditnog rizika	ECL za Razinu 1 kreditnog rizika	ECL za Razinu 2 kreditnog rizika	ECL za Razinu 3 kreditnog rizika	Ukupno ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ukupni krediti pravne osobe (1.1. do 1.21.)	8.010.910	1.005.849	333.533	9.350.292	90.887	113.862	284.461	489.210
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	91.239	21.974	30.103	143.316	1.215	2.273	25.283	28.771
1.2. B Vađenje ruda i kamena	45.354	41.357	282	86.993	505	4.822	208	5.535
1.3. C Prerađivačka industrija	1.887.154	297.259	100.770	2.285.183	24.185	35.563	80.992	140.740
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	248.859	42.344	3.285	294.488	2.857	8.787	3.285	14.929
1.5. E Opskrba vodom, uklanj. otp. voda, gospodar. otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	43.672	4.667	9.479	57.818	445	397	7.934	8.776
1.6. F Građevinarstvo	651.062	78.864	8.468	738.394	7.662	5.402	8.010	21.074
1.7. G Trg. na veliko i malo; popravak motornih vozila i motoc.	2.842.931	279.078	111.949	3.233.958	29.171	22.503	98.763	150.437
1.8. H Prijevoz i skladištenje	300.708	63.597	13.597	377.902	3.685	8.807	11.974	24.466
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	168.019	35.571	31.056	234.646	1.888	5.120	28.930	35.938
1.10. J Informacije i komunikacije	172.610	15.114	4.629	192.353	1.941	1.573	3.629	7.143
1.11. K Financ. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	661.417	5.515	296	667.228	5.980	180	214	6.374
1.12. L Poslovanje nekretninama	148.164	44.979	5.231	198.374	1.597	10.535	3.696	15.828
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	217.235	19.249	11.272	247.756	2.585	2.243	9.031	13.859
1.14. N Administrat. i pomoćne uslužne djelatnosti	53.297	14.799	1.659	69.755	578	1.556	1.400	3.534
1.15. O Javna uprava i obrana; obv. soc. osiguranje	361.223	8.931	0	370.154	4.549	542	0	5.091
1.16. P Obrazovanje	19.929	681	324	20.934	173	63	299	535
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	69.409	713	892	71.014	1.404	42	626	2.072
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	10.797	26.195	54	37.046	108	2.322	54	2.484
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	17.824	4.962	187	22.973	359	1.132	133	1.624
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijal. organizacija i tijela	7	0	0	7	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	8.482.486	583.561	323.141	9.389.188	88.755	58.139	262.785	409.679
2.1. Opća potrošnja	6.483.182	495.637	301.018	7.279.837	70.789	50.301	248.677	369.767
2.2. Stambena izgradnja	1.912.868	82.949	18.059	2.013.876	16.119	7.409	10.872	34.400
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	86.436	4.975	4.064	95.475	1.847	429	3.236	5.512
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	16.493.396	1.589.410	656.674	18.739.480	179.642	172.001	547.246	898.889

Prilog 5 – Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH - Izvješće o ukupnom rezultatu za razdoblje 1. 1. - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	1.1. - 30.9.2023.	%	1.1. - 30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
BILANCA USPJEHA						
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	672.655	73,2	766.892	73,5	114
2.	Rashodi od kamata i slični rashodi po efektivnoj kamatnoj stopi	63.434	6,9	99.380	9,5	157
3.	Neto prihodi/(rashodi) od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	609.221	66,3	667.512	64,0	110
4.	Prihodi od naknada i provizija	390.299	42,5	421.804	40,4	108
5.	Rashodi od naknada i provizija	101.473	11,0	110.471	10,6	109
6.	Neto prihodi/(rashodi) od naknada i provizija	288.826	31,5	311.333	29,8	108
7.	Umanjenja vrijednosti i rezerviranja	-19.670	-2,1	-33.523	-3,2	170
8.	Ostali dobiti i (gubici) od financijske imovine	-21.995	-2,4	-189	0,0	1
9.	Neto dobiti/(gubici) od derivatnih financijskih instrumenata	406	0,0	414	0,0	102
10.	Neto pozitivne/(negativne) tečajne razlike	38.331	4,2	42.101	4,0	110
11.	Dobiti i (gubici) od dugoročne nefinancijske imovine	2.101	0,2	11.796	1,1	561
12.	Prihodi od dividendi	1.181	0,1	10.447	1,0	885
13.	Ostali prihodi	35.563	3,9	23.744	2,3	67
	Prihodi iz poslovanja - neto	918.071	100	1.043.414	100	114
14.	Troškovi zaposlenih	213.402	23,2	235.549	22,7	110
15.	Troškovi amortizacije	50.220	5,5	55.781	5,4	111
16.	Ostali troškovi i rashodi	224.037	24,4	230.417	22,2	103
17.	Udio u rezultatu pridruženog društva i zajedničkog poduhvata primjenom metode udjela	0	0,0	0	0,0	-
18.	Umanjenje vrijednosti goodwill-a	0	0,0	0	0,0	-
19.	DOBIT/(GUBITAK) IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	446.305	48,5	511.888	49,2	115
20.	Tekući porez na dobit	12.847	1,4	15.330	1,5	119
21.	Odgođeni porez na dobit	733	0,1	1.704	0,2	232
22.	POREZ NA DOBIT	13.580	1,5	17.034	1,6	125
23.	DOBIT/(GUBITAK) IZ REDOVNOG POSLOVANJA	432.725	47,1	494.854	47,6	114
24.	Dobit ili gubitak od obustavljenog poslovanja	0	0,0	0	0,0	-
25.	DOBIT/(GUBITAK)	432.725	47,1	494.854	47,6	114
IZVJEŠĆE O OSTALOM UKUPNOM REZULTATU						
26.	Stavke koje mogu biti reklasificirane u računu dobiti i gubitka	18.838	93,2	25.344	90,0	135
27.	Stavke koje neće biti reklasificirane u računu dobiti i gubitka	1.378	6,8	2.801	10,0	203
28.	OSTALI UKUPNI REZULTAT	20.216	100	28.145	100	139
29.	UKUPNI REZULTAT	452.941		522.999		115

Prilog 6 - Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite i depozite po razdobljima

Prosječne ponderirane NKS i EKS na kredite po razdobljima

- % -

R. br.	Opis	30.9.2020.		30.9.2021.		30.9.2022.		30.9.2023.		30.9.2024.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne kredite	2,24	2,51	2,15	2,46	1,99	2,27	2,10	2,32	2,10	2,41
1.1.	Gospodarstvu	2,19	2,40	2,10	2,34	1,95	2,18	1,96	2,14	2,03	2,31
1.2.	Stanovništvu	8,37	15,36	8,53	14,70	7,65	13,52	7,91	13,01	8,27	13,59
1.3.	Ostalo	2,43	3,29	2,00	2,77	2,32	2,58	4,69	5,14	4,44	4,75
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne kredite	4,57	5,46	4,47	5,33	4,07	4,88	4,48	5,40	4,57	5,44
2.1.	Gospodarstvu	3,62	3,88	3,44	3,70	3,17	3,39	3,61	3,87	3,73	3,96
2.2.	Stanovništvu	5,44	6,89	5,23	6,52	4,78	6,06	5,07	6,44	5,24	6,64
2.3.	Ostalo	3,21	3,41	3,12	3,29	3,00	3,11	3,80	4,15	4,04	4,19
3.	Ukupno pon. kamatne stope	3,14	3,65	3,28	3,86	3,04	3,58	3,12	3,64	3,20	3,76
3.1.	Gospodarstvu	2,51	2,73	2,48	2,72	2,31	2,54	2,32	2,52	2,47	2,73
3.2.	Stanovništvu	5,50	7,05	5,28	6,64	4,81	6,15	5,10	6,51	5,27	6,72
3.3.	Ostalo	2,70	3,33	2,42	2,97	2,73	2,89	4,29	4,69	4,21	4,43

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su krediti vladi i vladinim institucijama, krediti bankama i drugim finansijskim institucijama i ostali krediti.

Prosječne ponderirane NKS i EKS na depozite po razdobljima

- % -

R. br.	Opis	30.9.2020.		30.9.2021.		30.9.2022.		30.9.2023.		30.9.2024.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne depozite	0,35	0,34	0,20	0,20	0,24	0,24	1,00	1,00	1,60	1,60
1.1.	Gospodarstvu	0,50	0,50	0,54	0,54	0,28	0,28	0,69	0,69	1,56	1,57
1.2.	Stanovništvu	0,45	0,45	0,20	0,20	0,07	0,07	0,28	0,28	0,53	0,53
1.3.	Ostalo	0,29	0,29	0,14	0,14	0,26	0,26	1,30	1,30	2,13	2,13
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne depozite	0,99	1,00	0,81	0,82	0,49	0,50	0,82	0,82	2,20	2,28
2.1.	Gospodarstvu	1,15	1,16	0,99	0,99	0,54	0,54	1,57	1,57	2,85	3,01
2.2.	Stanovništvu	0,96	0,97	0,74	0,76	0,54	0,55	0,66	0,66	1,67	1,68
2.3.	Ostalo	0,97	0,99	0,76	0,81	0,31	0,33	1,25	1,31	2,64	2,82
3.	Ukupno pon. kamatne stope	0,67	0,67	0,51	0,52	0,36	0,36	0,86	0,87	1,97	2,02
3.1.	Gospodarstvu	0,84	0,84	0,84	0,84	0,44	0,44	1,20	1,21	2,24	2,32
3.2.	Stanovništvu	0,87	0,88	0,64	0,65	0,42	0,43	0,64	0,64	1,49	1,50
3.3.	Ostalo	0,43	0,43	0,24	0,25	0,27	0,28	1,29	1,30	2,31	2,38

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su depoziti vlade i vladinih institucija, depoziti banaka i drugih finansijskih institucija i ostali depoziti.

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30. 9. 2024.

R. br.	Naziv MKO	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	www.credo-centar.ba	Hamid Milak	18
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	www.eki.ba	Mirsad Simičić	175
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	www.eki.ba	Esad Uzunić	231
4.	Mikrokreditno društvo IuteCredit BH d.o.o. Sarajevo ⁸	www.iutecredit.ba	Melika Hadžijamaković – Salihović	-
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	www.lider.ba	Džavid Sejfović	71
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	www.lok.ba	Elma Čardaklija – Bašić	50
7.	Mikrokreditno društvo MI-BOSPO d.o.o. Tuzla	www.mi-bospo.org	Sandra Bećirović	12
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	www.mi-bospo.org	Safet Husić	211
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	www.mikra.ba	Sanin Čampara	174
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	www.mikroaldi.org	Omar Softić	33
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	www.partner.ba	Senad Sinanović	261
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	www.mfi.ba	Edina Hadžimurtezić	7
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	www.microsunrise.ba	Samir Bajrović	152
14.	Mikrokreditno društvo „PARTNER“ društvo sa ograničenom odgovornošću Tuzla	www.partner.ba	Edisa Sijerčić	68
UKUPNO				1.463

Napomena: nazivi MKF preuzeti su iz rješenja o upisu u registar kod Federalnog ministarstva pravde, a nazivi MKD iz rješenja o upisu u sudski registar

⁸ Ovo MKD se nalazi u evidenciji i nakon oduzimanja dozvole za rad od strane FBA, s obzirom da još nije otvoren likvidacijski postupak nad ovim društvom.

Prilog 8 - Zbirna bilanca stanja MKF - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	31.162	5,2	34.333	5,3	110
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	24.637	4,1	28.441	4,4	115
1b)	Kamatonosni računi depozita	6.525	1,1	5.892	0,9	90
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kredit	474.936	79,1	503.653	78,3	106
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	3.012	0,5	3.689	0,6	122
3b)	Neto krediti (3-3a)	471.924	78,6	499.964	77,7	106
4.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	22.466	3,7	28.619	4,5	127
5.	Dugoročne investicije	65.379	10,9	70.379	10,9	108
6.	Ostala aktiva	9.300	1,6	10.008	1,6	108
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	0	0,0	3	0,0	-
8.	UKUPNO AKTIVA	600.231	100	643.300	100	107
PASIVA						
9a)	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	16.046	2,7	15.539	2,4	97
9b)	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	234.273	39,0	257.833	40,1	110
9c)	Obveze po dospjelim kamatama	1.394	0,2	1.957	0,3	140
10.	Ostale obveze	27.939	4,7	32.590	5,1	117
11.	UKUPNO OBVEZE	279.652	46,6	307.919	47,9	110
12.	Donirani kapital	48.098	8,0	48.098	7,5	100
13.	Temeljni kapital	3.626	0,6	3.626	0,5	100
14.	Višak prihoda nad rashodima	322.424	53,7	335.249	52,1	104
14a)	za prethodne godine	296.903	49,5	322.286	50,1	109
14b)	za tekuću godinu	25.521	4,2	12.963	2,0	51
15.	Manjak prihoda nad rashodima	54.412	9,1	54.632	8,5	100
15a)	za prethodne godine	54.346	9,1	54.412	8,5	100
15b)	za tekuću godinu	66	0,0	220	0,0	333
16.	Ostale rezerve	843	0,2	3.040	0,5	361
17.	UKUPNO KAPITAL	320.579	53,4	335.381	52,1	105
18.	UKUPNO PASIVA	600.231	100	643.300	100	107
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
19.	Otpisani krediti	131.711		129.742		99
20.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane vjerovnika	8.621		9.521		110
21.	Komisioni poslovi	0		0		-
22.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilančnim evidencijama i sl.	203		550		271
23.	Ostalo (sve ostale izvanbilančne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	46.732		49.634		106

Prilog 9 - Zbirna bilanca stanja MKD - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	17.716	7,8	22.766	8,5	129
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	12.466	5,5	22.766	8,5	183
1b)	Kamatonosni računi depozita	5.250	2,3	0	0,0	0
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kreditni	204.121	89,8	236.810	88,7	116
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	3.034	1,3	2.897	1,1	95
3b)	Neto krediti (3-3a)	201.087	88,5	233.913	87,6	116
4.	Materijalna i nematerijalna imovina	6.652	2,9	7.891	3,0	119
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	-
6.	Ostala aktiva	1.704	0,8	2.512	0,9	147
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1	0,0	1	0,0	100
8.	UKUPNO AKTIVA	227.158	100	267.081	100	118
PASIVA						
9a)	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	6.380	2,8	4.910	1,8	77
9b)	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	124.622	54,9	155.798	58,3	125
9c)	Obveze po dospjelim kamatama	1.344	0,6	1.420	0,5	106
10.	Ostale obveze	9.997	4,4	10.280	3,9	103
11.	UKUPNO OBVEZE	142.343	62,7	172.408	64,5	121
12.	Donirani kapital	0	0,0	0	0,0	-
13.	Temeljni kapital	65.711	28,9	70.211	26,3	107
14.	Emisioni ažio	0	0,0	0	0,0	-
15.	Neraspoređena dobit (15a+15b)	10.713	4,7	17.876	6,7	167
15a)	prethodnih godina	6.479	2,8	11.863	4,4	183
15b)	tekuće godine	4.234	1,9	6.013	2,3	142
16.	Zakonske rezerve	6.586	2,9	6.586	2,5	100
17.	Ostale rezerve	1.805	0,8	0	0,0	0
18.	UKUPNO KAPITAL	84.815	37,3	94.673	35,5	112
19.	UKUPNO PASIVA	227.158	100	267.081	100	118
VANBILANČNA EVIDENCIJA						
20.	Otpisani krediti	17.383		14.125		81
21.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane vjerovnika	10.401		2.000		19
22.	Komisioni poslovi	0		0		-
23.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilančnim evidencijama i sl.	0		0		-
24.	Ostalo (sve ostale izvanbilančne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	30.479		39.041		128

Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Naziv MKO	Iznos aktive	Iznos bruto portfelja umanjen za odgođeni prihod po naknadama	Financijski rezultat	Plasmani
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	6.486	6.261	215	4.582
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	187.081	171.649	5.725	86.509
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	136.452	89.551	2.194	72.185
4.	Mikrokreditno društvo luteCredit BH d.o.o. Sarajevo	0	0	0	4
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	30.369	29.642	480	21.574
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	6.345	4.820	-138	3.409
7.	Mikrokreditno društvo MI-BOSPO d.o.o. Tuzla	9.814	5.297	-378	5.586
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	109.656	91.894	2.552	66.962
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	76.299	66.647	401	49.943
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	9.149	8.728	201	6.582
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	206.189	152.749	5.222	100.000
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	2.392	2.455	-82	2.468
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	66.449	55.431	1.822	50.489
14.	Mikrokreditno društvo „PARTNER“ društvo sa ograničenom odgovornošću Tuzla	63.700	51.968	451	31.085
UKUPNO		910.381	737.092	18.665	501.378

Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO - 30. 9. 2024.

R. br.	Opis	MKO sa sjedištem u FBiH za razdoblje 1.1. - 30.9.2024.			
		Broj zaključenih ugovora	Isplate mikro kredita (u 000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3		4	5
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	25.225	39.993	21,11	28,38
1.1.	Uslužne djelatnosti	163	915	15,50	21,01
1.2.	Trgovinu	49	463	15,56	20,75
1.3.	Poljoprivredu	5.528	9.184	21,04	26,88
1.4.	Proizvodnju	35	350	15,34	20,58
1.5.	Stambene potrebe	2.269	5.701	20,57	27,24
1.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	10.982	15.232	22,83	30,80
1.7.	Ostalo	6.199	8.148	19,56	27,92
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	77.619	461.385	19,24	22,60
2.1.	Uslužne djelatnosti	1.169	13.768	14,78	17,13
2.2.	Trgovinu	275	3.220	14,52	16,86
2.3.	Poljoprivredu	20.559	119.645	18,31	21,07
2.4.	Proizvodnju	167	2.318	14,89	17,14
2.5.	Stambene potrebe	21.819	170.548	19,19	22,33
2.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	18.261	78.802	21,76	26,44
2.7.	Ostalo	15.369	73.084	19,33	23,07
3.	Ukupni mikrokrediti	102.844	501.378	19,39	23,06

Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za MKO

- % -

NKS na:	1.1.-30.9.2020.	1.1.-30.9.2021.	1.1.-30.9.2022.	1.1.-30.9.2023.	1.1.-30.9.2024.
Kratkoročne mikrokredite	20,41	20,40	20,28	21,00	21,11
Dugoročne mikrokredite	19,13	19,44	18,80	18,88	19,24
Ukupne mikrokredite	19,30	19,57	18,96	19,07	19,39
EKS na:	1.1.-30.9.2020.	1.1.-30.9.2021.	1.1.-30.9.2022.	1.1.-30.9.2023.	1.1.-30.9.2024.
Kratkoročne mikrokredite	30,61	29,81	28,99	28,17	28,38
Dugoročne mikrokredite	23,15	23,58	22,66	22,17	22,60
Ukupne mikrokredite	24,15	24,36	23,33	22,71	23,06

Prilog 12 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKF - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	1.1. - 30.9.2023.	%	1.1. - 30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	68.155	80,8	76.190	92,3	112
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	6.826	11,0	8.872	12,7	130
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	61.329	72,7	67.318	81,5	110
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	5.192	6,2	4.902	5,9	94
5.	Operativni rashodi	50.826	81,9	55.135	78,8	108
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	10.955	13,0	1.478	1,8	13
7.	Ostali poslovni rashodi	387	0,6	550	0,8	142
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	2.959	4,8	4.204	6,0	142
9.	Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	23.304		13.809		59
10.	Porez na višak prihoda nad rashodima	1.081	1,7	1.157	1,7	107
11.	Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (9. - 10.)	22.223		12.652		57

Prilog 13 - Zbirni račun dobiti i gubitka MKD - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	1.1. - 30.9.2023.	%	1.1. - 30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	24.185	95,4	28.851	97,0	119
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	3.983	18,1	5.349	22,5	134
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	20.202	79,7	23.502	79,0	116
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	811	3,2	584	1,9	72
5.	Operativni rashodi	14.238	64,8	14.988	63,1	105
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	345	1,4	323	1,1	94
7.	Ostali poslovni rashodi	161	0,7	131	0,6	81
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	3.048	13,9	2.617	11,0	86
9.	Dobit/gubitak prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	3.911		6.673		171
10.	Porez na dobit	543	2,5	660	2,8	122
11.	Neto dobit/gubitak (9. - 10.)	3.368		6.013		179

PRILOZI ZA LEASING SEKTOR

Prilog 14 - Osnovni podaci o leasing društvima u FBiH - 30. 9. 2024.

R. br.	Naziv leasing društva	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo Društvo za poslove leasinga	www.porscheleasing.ba	Dejan Stupar	36
2.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo, Društvo za poslove leasinga	www.rlbh.ba	Nedim Milišić	46
3.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	www.scania.com/ba	Damir Slipičević	9
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.s-leasing.ba	Elma Hošo	27
UKUPNO				118

Napomena: nazivi leasing društava preuzeti su iz rješenja o upisu u sudski registar

Prilog 15 - Zbirna bilanca stanja leasing društava - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2023.	%	30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	6.316	1,2	5.738	1,0	91
2.	Plasmani bankama	4.805	0,9	2.905	0,5	60
3.	Potraživanja po finansijskom leasingu, neto (3a-3b-3c-3d)	411.385	78,3	448.197	79,6	109
3a)	Potraživanja po finansijskom leasingu, bruto	471.735	89,8	508.711	90,3	108
3b)	Rezerve za gubitke	5.400	1,0	4.765	0,8	88
3c)	Odgođeni prihodi po osnovi kamata	54.513	10,4	55.241	9,8	101
3d)	Odgođeni prihodi po osnovi naknada	437	0,1	508	0,1	116
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	87.080	16,6	100.074	17,8	115
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva	4.085	0,8	4.432	0,8	108
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog leasinga	111.555	21,2	126.570	22,5	113
5c)	Ispravak vrijednosti - vlastita sredstva	2.807	0,5	3.104	0,6	111
5d)	Ispravak vrijednosti - operativni leasing	25.753	4,9	27.824	4,9	108
6.	Dugoročne investicije	466	0,1	470	0,1	101
7.	Ostala aktiva (7a+7b+7c)	15.262	2,9	5.961	1,0	39
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	0	0,0	0	0,0	-
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+ nedospjela glavnica)	0	0,0	0	0,0	-
7a2)	Rezerve za zajmove	0	0,0	0	0,0	-
7b)	Zalihe	2.233	0,4	1.125	0,2	50
7c)	Ostala aktiva	13.029	2,5	4.836	0,8	37
	UKUPNA AKTIVA	525.314	100	563.345	100	107
	PASIVA					
8.	Obveze po uzetim kreditima, neto (8a+8b-8c)	462.941	88,1	492.018	87,3	106
8a)	Obveze po kratkoročnim kreditima	28.523	5,4	21.693	3,8	76
8b)	Obveze po dugoročnim kreditima	434.692	82,7	470.736	83,6	108
8c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	274	0,0	411	0,1	150
9.	Ostale obveze	18.430	3,5	12.344	2,2	67
	UKUPNO OBVEZE	481.371	91,6	504.362	89,5	105
10.	Temeljni kapital	19.653	3,7	29.432	5,3	150
11.	Rezerve	18.204	3,5	22.601	4,0	124
12.	Akumulirana dobit/gubitak	6.086	1,2	6.950	1,2	114
	UKUPNO KAPITAL	43.943	8,4	58.983	10,5	134
	UKUPNO PASIVA	525.314	100	563.345	100	107
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	4.113		2.921		71
	Novi otpis (+)	76		1.370		1.803
	Naplata (-)	392		521		133
	Trajni otpis (-)	876		0		0
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	2.921		3.770		129
	Ostala izvanbilančna evidencija	130.724		137.533		105

Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja leasing društava u FBiH - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Naziv leasing društva	Bilančna suma	Potraživanja po finansijskom leasingu	Neto stanje sredstava danih u operativni leasing	Financijski rezultat	Plasmani
1.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo Društvo za poslove leasinga	227.987	144.001	76.539	3.673	93.863
2.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo, Društvo za poslove leasinga	149.436	134.311	9.958	3.048	60.580
3.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	38.550	37.057	224	158	13.663
4.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	147.372	132.828	12.025	1.523	58.651
UKUPNO		563.345	448.197	98.746	8.402	226.757

Prilog 17 - Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava - 30. 9. 2024.

- 000 KM -

R. br.	Opis	1.1. - 30.9.2023.	%	1.1. - 30.9.2024.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	Financijski prihodi i rashodi					
1.	Prihodi od kamata	20.155	46,4	24.664	46,8	122
1a)	Kamate na plasmane bankama	61	0,1	49	0,1	80
1b)	Kamate po financijskom leasingu	17.939	41,3	21.528	40,8	120
1c)	Naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	915	2,1	1.084	2,1	118
1d)	Ostali prihodi po kamatama	1.240	2,9	2.003	3,8	162
2.	Rashodi po kamatama	13.875	37,4	17.222	38,9	124
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	13.727	37,0	16.989	38,3	124
2b)	Naknade za obradu kredita	144	0,4	209	0,5	145
2c)	Ostali rashodi po kamatama	4	0,0	24	0,1	600
3.	Neto prihodi od kamata	6.280	14,4	7.442	14,1	119
	Operativni prihodi i rashodi					
4.	Operativni prihodi	23.327	53,6	28.046	53,2	120
4a)	Naknade za izvršene usluge	1	0,0	1	0,0	100
4b)	Naknada za operativni najam	19.190	44,1	21.913	41,6	114
4c)	Prihod od prodaje leasing objekta	0	0,0	318	0,6	-
4d)	Ostali operativni prihodi	4.136	9,5	5.814	11,0	141
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	100	0,2	133	0,3	133
4d)2	Prihodi od opomena	18	0,0	24	0,0	133
4d)3	Ostalo	4.018	9,3	5.657	10,7	141
5.	Operativni rashodi	23.294	62,8	27.664	62,4	119
5a)	Troškovi plaća i doprinosa	4.045	10,9	4.755	10,7	118
5b)	Troškovi poslovnog prostora	12.123	32,7	13.270	29,9	109
5c)	Ostali troškovi	7.126	19,2	9.639	21,8	135
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-87	-0,2	-578	-1,3	664
7.	Dobit prije poreza	6.400		8.402		131
8.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
9.	Neto dobit/gubitak	6.400		8.402		131

Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu - 30. 9. 2024.

R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2024.			
		Broj ugovora	Iznos financiranja (000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	83	2.506	6,49	8,42
a.	Putnička vozila	66	898	6,92	7,34
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	15	1.585	6,24	8,97
c.	Strojevi i oprema	2	23	7,57	13,06
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	83	2.506	6,49	8,42
a.	Pravne osobe	83	2.506	6,49	8,42
b.	Poduzetnici	0	0	0,00	0,00
c.	Fizičke osobe	0	0	0,00	0,00
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	3.041	197.506	6,02	9,16
a.	Putnička vozila	1.997	109.179	6,12	9,56
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	899	71.746	5,85	8,47
c.	Strojevi i oprema	136	16.470	6,12	9,52
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	9	111	6,46	12,93
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	3.041	197.506	6,02	9,16
a.	Pravne osobe	2.723	182.756	6,02	8,71
b.	Poduzetnici	111	5.614	6,22	8,80
c.	Fizičke osobe	207	9.136	5,84	18,46
	Ukupno (1 + 2)	3.124	200.012	6,03	9,15

Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderiranih NKS i EKS za ugovore o financijskom leasingu

- % -

R. br.	Opis	30.9.2020.		30.9.2021.		30.9.2022.		30.9.2023.		30.9.2024.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Kratkoročni leasing ugovori:	4,12	8,06	3,80	6,37	3,94	8,77	3,61	5,39	6,49	8,42
1.1.	Pravne osobe	4,12	8,06	3,80	6,37	3,83	6,15	3,61	5,39	6,49	8,42
1.2.	Poduzetnici	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Fizičke osobe	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	21,22	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Dugoročni leasing ugovori:	3,95	7,01	3,88	6,97	3,81	6,61	5,89	8,88	6,02	9,16
2.1.	Pravne osobe	3,86	6,16	3,82	6,15	3,77	5,88	5,88	8,43	6,02	8,71
2.2.	Poduzetnici	4,69	7,60	3,73	6,22	3,99	6,86	5,97	8,31	6,22	8,80
2.3.	Fizičke osobe	4,81	18,17	4,75	18,30	4,33	18,16	6,06	19,04	5,84	18,46
	Ukupno	3,95	7,02	3,88	6,96	3,81	6,62	5,88	8,86	6,03	9,15

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ

**AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina**

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Internet stranica: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba